Раслыйм

МБМББУ “Катнаш төрдәге Балтач №1 балалар

бакчасы” мөдире: ________ Г.Х.Хайруллина

2022 нче елның 31 августында № 90 приказы белән гамәлгә кертелде

2022 нче елның 29 августында №1 педагогик киңәшмәдә кабул ителде

Мәктәпкә хәзерлек төркеменең (6-7 яшьлекләр)
“Туганнан алып мәктәпкәчә”
инновацион мәктәпкәчә белем бирү программасына
(Н.Е.Веракса, Т.С.Комарова, Э.М.Дорофеева редакциясендә),
балалар бакчасының белем бирү программасына таянып
укыту-эш программасы

Тәрбиячеләр:Әкбирова Г.М.
(I кв.категория)
Гыйльметдинова Г.Р.
(I кв.категория)

2022 нче ел

Кереш	3
1.Максатчан бүлек	
1.1. Аңлатмалы язу	4
1.1.2. Программаны тормышка ашыру максаты һәм бурычлары	5
1.1.3. Программаны формалаштыру принциплары һәм юллары	5
1.1.4. 6-7 яшьлек балаларның шәхси һәм яшь үзенчәлекләре	6
1.2. Программма материалын үзләштерүдә көтелгән белем бирү нәтиҗәләре	7
1.2.1.Мәктәпкәчә белем бирүне тәгәлләү этабында максат ориентирлары	15
1.2.2. Педагогик диагностика	16
II. Эчтәлек бүлеге	
2.1. Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге	16
2.1.1 «Социаль-коммуникатив үсеш” белем бирү өлкәсе	17
2.1.2 “Танып белү үсеш” белем бирү өлкәсе	19
2.1.3 “Сөйләм үсеше” белем бирү өлкәсе	26
2.1.4.”Сәнгати-эстетик үсеш” белем бирү өлкәсе	28
2.1.5. “ Физик үсеш” белем бирү өлкәсе	36
2.1.6. Белем бирү өлкәләренең милли мәдәни төбәк чыганагына яраклаштырылган бурычлары (ЭРС)	36
2.2. Программаны тормышка ашыруның ысуллары һәм юллары	38
2.2.1. Балалар бакчасының гаилә белән үзара багланышлары	39
III.Оештыру бүлеге.	
3.1. Мәктәпкә әзерлек төркемендә көндәлек режим	48
3.2 2яшьтән алып мәктәп яшьенә кадәрге балаларның үсеш юнәлешләренә туры илгән б белем эшчәнлеге	49
3.3. Мәктәпкә әзерлек төркемендә белем бирү эшчәнлеге челтәре	50
3.4.Төркем турында белешмә	51
3.5. Сәламәтләндерү чаралары планы	57
3.7.Материаль-техник һәм методик кулланма.	58
3.8. Үстерешле предметлы тирәлекне оештыру үзенчәлекләре	59
*Кушымта 1.*Комплексллы тематик план (проект)	63
*Кушымта 2.*Конструктив модульле эшчәнлек	142
*Кушымта 3.*Кул хезмәте эшчәнлеге	146
Кушымта 4. Күңел ачу чаралары	150
3.9 Кулланылган әдәбият	153

Кереш

Без тирән үзгәрешләр һәм икътисади үзгәртеп корулар чорында яшибез. Белем бирүнең беренче баскычы булган мәктәпкәчә тәрбия оешмаларының эше дә көннән-көн яңара, матур традицияләргә байый. Педагоглар яшь буынны тәрбияләүдә яңа чаралар, белем бирүнең нәтиҗәле методларын эзлиләр, тәрбия эшендә халкыбызның күркәм традицияләренә, педагогик тәҗрибәсенә ныграк таяналар. Балаларның физик, интеллектуаль һәм шәхси үсешен тәэмин итү, иҗат мөмкинлекләрен ачу һәм үстерүгә зур игътибар бирелә."Об образовании в Российском Федерации" Федераль канунына нигезләнеп, Россиядә мәктәпкәчә белем бирү гомуми белем бирүнең беренче дәрәҗәдәге статусын алды. Белем бирү программаларын тормышка ашырганда мәктәпкәчә белем бирү ФДББС "Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования» (Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации № 1155 от 17 октября 2013 года), нигезендә җайга салына. Аның төп бурычы- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның тулы кыйммәтле яшәеше өчен уңайлы шартлар тудыру, шәхес культурасының нигезле җирлеген формалаштыру.

Программаны төзегәндә белем бирү үсешендә хәзерге заман халыкара тенденцияләр исәпкә алынды:

- балада әйләнә-тирәгә яңа караш формалаштыру;

-практикада белем бирүнең төп юнәлешләрен (экологик, экономик, социаль) тормышкаашыру;

-эшчәнлектә балаларның шәхси тәҗрибәләрен (көнкүреш, культура, социаль, әхлакый) активкуллану;

-балалар инициативасын, белемнә омтылышын, мөстәкыйльлегенүстерү;

-белем бирү процессын нәтиҗәле итү өчен төрле эшчәнлекне берләштерү (интегральләштерү)

-балаларның уенга,куркынычсызлыкка, уңайлы әйләнә-тирәгә хокукын саклау;

-сыйфатлы белем алуга мөмкинлек тудыру;

- балаларны социумга актив кертү.

1.1. Аңлатмалы язу.

Бу программа “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт белем бирү стандарты”на нигезләнеп, Н.Е.Веракса, Т.С.Комарова, Э.М.Дорофеева редакциясендәге ”Туганнан алып мәктәпкәчә” инновацион мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасына, балалар бакчасының еллык эш планына таянып төзелде.

Программаның төп максаты-мәктәпкәчә яшьтәге баланың тулы кыйммәтле яшәеше өчен уңай шартлар тудыру, шәхес культурасының нигезле җирлеген формалаштыру, шәхси һәм яшь үзенчәлекләренә яраклаштырып, физик һәм психик сыйфатларны төрле яклап үстерү, баланы хәзерге җәмгыятьтә яшәргә, мәктәптә укырга әзерләү, мәктәпкәчә яшьтәге баланың куркынычсыз яшәү рәвешен булдыру.

Бу максатлар бала эшчәнлегенең (уен, аралашу, хезмәт, танып-белү, иҗади, уку) төрле процессларында тормышка ашырыла.

Бурычлар:

1. Балаларның аң һәм физик үсешенең табигый процессына уен, аралашу, танып-белү, хезмәт, хәрәкәт, матур әдәбият уку, музыка- иҗат, ясау эшчәнлеге.
2. Белем өлкәләрен үзләштергәндә психологик һәм педагогик яктан ярдәм итү.
3. Режим моментларында, ирекле белем бирү , мөстәкыйль, ата-аналар белән эш вакытында зурлар-кечкенәләрнең бердәм (партнерлык) эшчәнлеген оештыру.

Программа куйган максатларга ирешүдә түбәндәгеләр беренче әһәмияткә ия:

- һәр баланың сәламәтлеге, эмоциональ иминлеге һәм үз вакытында төрле яклы үсеш алуы турында кайгырту;
- балаларны аралашучан, игелекле, кызыксынучан, инициативалы, мөстәкыйльлеккә һәм иҗатка омтылучан итеп үстерү максатыннан чыгып, төркемнәрдә кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек атмосферасы тудыру;
- балалар эшчәнлегенең төрле төрләрен киң куллану; укыту һәм тәрбия процессының нәтиҗәлелеген күтәрү максатыннан аларны интегральләштерү;
- тәрбия һәм белем бирү процессын иҗади оештыру;
- балаларның мөмкин булганча төрле эшчәнлекләрен файдалану; белем бирү процессын нәтиҗәлерәк итү максатында аларны берләштерү (интегральләштерү);
- мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре һәм гаилә шартларында бала тәрбиясенә якын килүгә юнәлеш бирү;
- гаиләнең балалар бакчасы төркемнәре һәм, гомумән, мәктәпкәчә учреждение тормышында катнашуын тәэмин итү;
- балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәп эшендә мәктәпкәчә яшьтәге балага кирәгеннән артык акыл һәм физик эш йөкләмәү максатыннан дәвамчанлыкны саклау;
- региональ якын килүне гамәлгә ашыру.

Эш программасы үз эченә баланың һәрьяклап үсүен, аларның яшь һәм шәхси мөмкинлекләрен исәпкә алып төзелгән 5 төрле үсеш юнәлешен ала: социаль – коммуникатив үсеш, танып белү үсеше, сөйләм үстерү, сәнгати үсеш, физик үсеш.

Программаны тормышка ашыру срогы - 1 ел (2022-2023 уку елы)

Төркемнең эшчәнлеге төп гомум белем бирү Программасының үтәлешенә юнәлгән һәм түбәндәге документларга нигезләнә:

- Федеральный Закон Российской Федерации «Об образовании в РФ» 29.12.2012№273

- Приказ Минобрнауки РФ от 17 октября 2013 г. № 1155. «Об утверждении

Федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования»

- Приказ Минобрнауки «Об утверждении Порядка разработки примерных основных образовательных программ, проведения их экспертизы и ведения реестра примерных основных образовательных программ» от 28 мая 2014года, №594

- Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 28 января 2021 г. N2 г. Москва «Об утверждении санитарных правил и норм СанПиН 1.2.3685-21 «Гигиенические нормативы и требования к обеспечению безопасности и безвредности для человека факторов среды обитания»

- Федеральный Закон от 3 августа2018 №317-ФЗ «О внесении изменений в статьи 11 и14 Федерального закона «Об образовании в Российской Федерации»

1.1.2. Программаның тормышка ашыру максаты һәм бурычлары.

Программаның максат: баланың мәктәпкәчә балачагын тулы канлы уздыру өчен уңай шартлар тудыру, шәхеснең база культурасы нигезләрен формалаштыру, яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрне исәпкә алып, психик һәм физик сыйфатларны һәрьяклап үстерү, хәзерге җәмгыятьтәге тормышка әзерләү, уку эшчәнлегенә алшартлар формалаштыру, мәктәпкәчә яшьтәге баланың тормыш иминлеген тәэмин итү.

Бурычлары:

•һәрбер баланың сәламәтлеге, эмоциональ иминлеге һәм үз вакытында төрле яктан үсеше турында кайгырту;

• төркемнәрдә барлык тәрбияләнүчеләргә карата аларны аралашучан, яхшы күңелле, кызыксынучан, инициативалы, мөстәкыйльлеккә һәм иҗатка омтылучан итеп үстерергә ярдәм итәрлек кешелекле һәм яхшы мөнәсәбәт булдыру;

• балалар эшчәнлегенең төрле төрләрен максималь файдалану, тәрбия- белем бирү процессының нәтиҗәлелеген арттыру максатларында аларны интеграцияләү;

• тәрбия-белем бирү процессын иҗади оештыру;

• белем бирү материалын куллануның вариативлыгы, һәрбер баланың ызыксынулары һәм сәләтләренә туры китереп иҗат эшен үстерергә мөмкинлек бирү;

• балалар иҗаты нәтиҗәләренә хөрмәт белән карау;

• мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе һәм гаилә шартларында балалар тәрбияләүгә бердәм якын килү;

• балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәп эшендә мәктәпкәчә яшьтәге балаларга белем бирү эчтәлегендә акыл һәм физик яктан көч килүләрне булдырмаучы, предметлы укыту басымы ясамауны тәэмин итүче дәвамчанлыкны үтәү.

1.1.3. Программаны формалаштыру юнәлеше һәм принциплары

Программаны формалаштыруның юнәлеше һәмпринциплары тулысынчаБалтач муниципаль районы “ Катнаш төрдәге Балтач №1 балалар бакчасы” муниципаль

бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең эш планына туры килә.

Программада белем бирүнең бала шәхесен формалаштыруны тәэмин итүче һәм педагогны аның индивидуаль үзенчәлекләренә юнәлтүче үстерү функциясе беренче планга чыга, бу балачакның мәктәпкәчә чорының үзкыйммәтен тану турындагы хәзерге фәнни «Мәктәпкәчә тәрбия концепциясе»нә (авторлары В.В. Давыдов, В.А. Петровский һ.б.) туры килә.

Программа балага карата гуманлылык һәм шәхес итеп карау мөнәсәбәтләрендә төзелгән һәм аның һәрьяклы үсешенә, рухи һәм гомумкешелек кыйммәтләрен, шулай ук сәләтләрен һәм интегратив сыйфатларын формалаштыруга юнәлтелгән.

• баланың үсешенә ирешүне максат итеп куйган үсешкә китерүче белем бирү принцибына туры килә;

• фәнни нигезләнгәнлек һәм гамәлдә кулланучанлык принципларын исәпкә ала (Программаның эчтәлеге яшь чорлары психологиясе һәм мәктәпкәчә педагогиканың төп нигезләмәләренә туры килә һәм, тәҗрибәләр күрсәткәнчә, массакүләм мәктәпкәчә белем бирү практикасында уңышлы гамәлгә ашырыла ала);

• тулылык, зарурлык һәм җитешлелек критерийларына туры килә (җитәрлек күләмдә «минимум» материал кулланганда, куйган максатлар һәм бурычларны хәл итәргә мөмкинлек биреп);

• мәктәпкәчә яшьтәге балаларга белем бирү процессының тәрбияви, үсеш һәм укыту максатлары һәм бурычлары бергәлеген тәэмин итә, аларны гамәлгә ашыру барышында мәктәпкәчә яшьтәге балалар үсешенең нигезен тәшкил итүче сыйфатлар формалаша;

• балаларның яшь мөмкинлекләренә һәм үзенчәлекләренә, белем бирү өлкәләренең үзенчәлегенә һәм мөмкинлекләренә туры китереп, белем бирү өлкәләренең интеграциясе принцибын исәпкә алып төзелә;

• белем бирү процессын коруның комплекслы-тематик принцибына нигезләнә;

• программалы белем бирү бурычларын өлкәннәр һәм балаларның уртак эшчәнлегендә һәм мәктәпкәчә яшьтәге балаларның мөстәкыйль эшчәнлегендә хәл итүне турыдан-туры белем бирү эшчәнлеге кысаларында гына түгел, мәктәпкәчә белем бирүнең үзенчәлегенә туры китереп, режим моментларын уздырган вакытта да күздә тота;

• белем бирү процессын балалар белән эшләүнең яшь үзенчәлекләренә туры килгән формаларын куллану аша оештыруны күздә тота. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар белән эшләүнең төп формасы һәм алар эшчәнлегенең әйдәп баручы төре булып уен исәпләнә;

• төбәк үзенчәлекләренә бәйле рәвештә белем бирү процессын төрлеләндерүгә юл куя.

• мәктәпкәчә яшьтәге барлык төркемнәр арасында һәм балалар бакчасы белән мәктәп арасында дәвамчанлыкны саклауны исәпкә алып төзелә.

1.1.4. 6-7 яшьлек балаларның шәхси һәм яшь үзенчәлекләре

Сюжетлы-рольле уеннарда җиденче яшькә чыккан балалар өлкәннәрнең әһәмиятле тормыш вакыйгаларын чагылдыручы катлаулы мөнәсәбәтләрен үзләштерә башлыйлар. Мәсәлән, туй, бала туу, авыру, эшкә урнашу һ.б.

Уен элементлары катлаулана, олы кешегә һәрвакытта да ачылып бетми торган мәгънә ала бара. Уен пространствосы катлаулана. Анда берничә үзәк булып, һәркайсының үз сюжет сызыгы була. Шул ук вакытта балалар бергә уйнаган иптәшләренең үз-үзләрен тотышын барлык уен пространствосы буйлап күздән ычкындырмаска һәм кирәк вакытта уенныңурынына бәйле рәвештә үзгәртергә сәләтлеләр. Мәсәлән, бала кибетчегә сатып алучы буларак кына түгел, ә сатып алучы әни яки сатып алучы шофер буларак мөрәҗәгать итә. Рольне башкару рәвеше рольнең үзе белән генә түгел, ә бу рольнең уен

пространствосьгадагы урыны белән дә билгеләнә. Мәсәлән, автобус йөртүче ролендә бала пассажирлар өстеннән командалык итә һәм шул ук вакытта ЮХИДИ инспекторына буйсына. Әгәр дә уен логикасы яңа роль барлыкка килүен таләп итсә, бала, уен барышында үз ролен саклаган хәлдә, яна рольне үз өстенә алырга мөмкин. Балалар теге яки бу уенчының ролен ничек башкаруына аңлатма бирә алалар.

Балаларның сынлы сәнгать эшчәнлегендә әйләнә-тирә тормыштан һәм әдәби әсәрләрдән алып сурәтләгән образлары катлаулана бара. Рәсемнәр детальләшкәнрәк характер ала, аларның буяулар гаммасы байый. Кызлар һәм малайлар рәсемнәре арасында аермалык күзгә ташлана. Малайлар бик теләп техника, галәм, сугыш хәрәкәтләре һ.б. ясыйлар. Кызлар, гадәттә, хатынкыз образларын сурәтлиләр: принцессалар, балериналар, модельләр һ.б. Еш кына көнкүреш сюжетлары да очрый: әнисе һәм кызы, бүлмә күренеше һ.б. Педагогик яктан дөрес якын килгәндә, балаларда сынлы сәнгать өлкәсендә иҗади сәләт формалаштырырга мөмкин.

Кеше сурәте тагын да детальләшкән һәм пропорциональ була бара. Күзләр, авыз, борын, кашлар, ияк ясала, кул бармаклары да барлыкка килә. Киемнәре төрле детальләр белән бизәлергә мөмкин. Мәктәпкә хәзерлек төркеме балалары төзү материалларыннан конструкцияләрне шактый югары дәрәҗәдә үзләштерәләр. Алар сурәтләрне, шулай ук корылмаларны анализлауның гомуми алымнарын иркен үзләштерәләр, аерым детальләрнең төп конструктив үзенчәлекләрен анализлап кына калмыйча, күләмле таныш предметлар белән охшатып, аларныц формасын да билгели алалар. Ирекле корылмалар симметрияле һәм пропорциональ була башлый, аларны төзү күреп ориентлашу нигезендә тормышка ашырыла. Балалар корылманын нинди эзлеклелектә төзеләчәген һәм аның өчен нинди материал кирәк буласын бик яхшы күзаллыйлар һәм үзләре уйлап чыгарып яки уенның шарты буенча шактый катлаулы корылмаларны төзи алалар.

Бу яшьтә балалар инде кәгазь битен бөкләүнең катлаулы формаларын үзләштерә һәм үз формаларын уйлап чыгаралар, ләкин моның өчен аларны махсус өйрәтергә кирәк. Эшчәнлекнең бу төре балаларның тирә-юньне күзаллауларын тирәнәйтү өчен бик зур әһәмияткә ия. Табигый материалдан конструкцияләү катлаулана. Балалар алдан уйлап, төрле мөнәсәбәтләрне чагылдырган, кеше һәм хайван фигуралары кергән бербөтен композицияләр төзиләр. Кабул итү сәләте үсә, ләкин балалар һәрвакытта да әйбернең берничә төрле билгесен берьюлы исәпкә алын бетерә алмыйлар. Образлы фикерләү сәләте үсә, ләкин үлчәм мөнәсәбәтләрен кабаттан торгызу бала өчен авырлык тудыра. Моны тикшереп карыйк. Балаларга төрле урында 9 нокта ясалган үрнәкне яңадан ясарга кушабыз. Кагыйдә буларак, балалар рәсемендәге нокталар, рәсемнәрне бер-берсе өстенә салганда, үрнәктәге нокталар белән туры килми. Гомумиләштерү һәм фикер йөртү күнекмәләре үсү дәвам итә, ләкин алар күп очракта ситуациянең күрсәтмә билгеләре белән чикләнәләр.

Уйлап чыгару сәләте дә үсә, ләкин бу зурлар төркеме белән чагыштырганда, шактый түбән. Моны төрле йогынтылар белән, бигрәк тә балаларның образларын бертөрлегә әйләндерүче массакүләм мәгълүмат чаралары йогынтысы белән аңлатырга була. Балаларның игътибарлылыгы арта бара. Алар кайбер эшчәнлек вакытында 30 ар минут игътибарларын туплап утыра алалар.

Балаларның сөйләме, аның аваз ягы, грамматик төзелеше, лексикасы үсә. Бәйләнешле сөйләмнәре дә шомара. Сөйләмнең бу яшьтә формалаша торган гомумиләштерү характеры да чагыла. Балалар актив рәвештә гомумиләштерүче исемнәр, синонимнар, антонимнар, сыйфатлар һ.б. куллана башлыйлар. Дөрес оештырылган белем бирү процессы нәтиҗәсендә балаларда диалогик сөйләм һәм монологик сөйләмнең кайбер төрләре үсә.

Мәктәпкә хәзерлек төркемендә мәктәпкәчә яшь чоры тәмамлана. Балалар кешелек культурасының аерылгысыз өлеше булган әйберләр дөньясы белән танышалар; кешеләр белән позитив аралашу формаларын үзләштерәләр; укучы позициясе формалаша. Мәктәпкәчә яшьнең ахырына бала шактый югары дәрәҗәдәге танып белүчәнлеккә һәм шәхес буларак үсешкә ия була. Бу сыйфатлар аның киләчәктә мәктәптә уңышлы укуын тәэмин итә.

1.2 Программа материалын үзләштерүдә көтелгән белем бирү нәтиҗәләре
МОТИВАЦИОН (ШӘХСИ) БЕЛЕМ БИРҮ НӘТИҖӘЛӘРЕ

Ел ахырына балаларның шәхси белем бирү нәтиҗәләре формалашырга тиеш:
* Мин Образы (үзенең исемен, фамилиясен, яшен, җенесен, вакытлы перспектива-нинди булган, хәзер нинди, нинди булачак, үз мәнфәгатьләрен белдерү)
* Үз-үзенә, үз мөмкинлекләренә ышаныч, балалар эшчәнлегендә инициатива һәм иҗат күрсәтә белү, алга таба укуга юнәлдерелгән уңай бәя бирү.
*Үз һәм капма-каршы җенеснең яшьтәшләренә, башка мәдәният һәм милләт кешеләренә карата ихтирамлы мөнәсәбәт булдыру.
*Кече Ватанга карата мәхәббәт һәм кызыксыну (туган ягың яхшырак булсын дигән теләк) уяну.
*Россия тарихына кызыксыну һәм хөрмәт уяну, безнең бабаларыбызның батырлыклары турында күзаллаулар, Бөек Ватан сугышы, Җиңү көне, Ватанны саклаучыларга хөрмәт, һәлак булган сугышчыларны искә алу турында күзаллаулар булдыру.

УНИВЕРСАЛЬ БЕЛЕМ БИРҮ НӘТИҖӘЛӘРӘРЕ
Когнитив үсеш.
Ел ахырына балаларның шәхси белем бирү нәтиҗәләре формалашырга тиеш:
***** Танып - белү белән кызыксыну, кызыксынучанлык,актив теләк белдерү, билгесез әйләнә-тирә дөньяда белән танышу.
* Аеру сәләте процессында берничә сыйфат предметларны кабул итү; формасы, зурлыгы, төзелеше, тирә-юньне, төс буенча предметларны чагыштыру; детальләрнең характерлы өлешләрен белү (форма, биеклеге, төзелеше, төсе буенча) предметларны классификацияләү.
* Мәгълүматны элементар төрле ысуллар белән белем алу, эшчәнлек шартлары һәм максатлары нигезендә кирәкле мәгълүматны алуның оптималь ысулын билгеләргә өйрәтү.
Коммуникатив үсеш.
Ел ахырына балалар күрсәтергә тиеш:
* Якын кешеләр һәм дусларның хис-тойгыларына баш ию.
* Балалар һәм өлкәннәр белән үзара бәйләнешнең конструктив ысулларын белү (килешү, предметлар белән алышыну, мәгълүмат белән алышына; хезмәттәшлек итү)
* Балалар бакчасында олылар һәм балалаларга карата уңайлы мөнәсәбәт булдырк, гомуми төркем белән (гомумибакча) вакыйгаларына һәм проблемалары белән кызыксыну; мәктәпкәчә учреждение тормышында катнашу теләген булдыру, уртак фикер алышуга сәләте үсү.
*Яшьтәшләренә булышырга, ягымлылыкка өйрәтә белү; иптәшләрнең кызыксынуларын һәм фикерләрен исәпкә алу, әңгәмәдәшне тыңлау сәләтен өзмәү, тыныч кына үз фикерләрен яклау, бәхәсләрне гадел чишү: хезмәттәшлек һәм үзара ярдәм нигезендә мөнәсәбәтләр формалаштыру сәләтетен үстерү.
Регулятор үсеш.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
* Оештыру, тәртип ;теләкләрен чикли белү, уртак тәртип кагыйдәләрен үтү, шул исәптән уртак төркем кагыйдәләрен үтү, мәктәпкә әзерләнү белән бәйле җаваплылыкны аңлау сәләтен күрсәтү.

* Мәдәни тәртип һәм әдәпле аралашу нормаларын үтәү, урамда һәм җәмәгать транспортында үз-үзеңне тоту культурасын күрсәтү.
* Бәйсезлекне, максатчанлыкны, билгеле бер максатка ирешүгә юнәлтелгән эшләрне планлаштыру сәләтен, эшне тәмамлау теләген күрсәтә белә.
* Яшьтәшләре белән берлектә, сайланган бизнес белән шөгыльләнү, сөйләшү, планлаштыру, планнарны тикшерү һәм тормышка ашыру, оештыру осталыгын һәм инициативасын күрсәтү.
* Кагыйдәләр белән уеннарда, яшьтәшләр белән хәрәкәт эзлеклелеге, карточкалар, схемалар сайлау турында сөйләшү; бүтән балалар белән уйнаганда толерант һәм игелекле булырга өйрәтү.

БЕЛЕМ ӨЛКӘЛӘРЕ БУЕНЧА БЕЛЕМ БИРҮ НӘТИҖӘЛӘРЕ

БЕЛЕМ БИРҮ ӨЛКӘСЕ “СОЦИАЛЬ -КОММУНИКАТИВ ҮСЕШ»

Уен эшчәнлеген үстерү.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Уеннарның төрле сюжетларын мөстәкыйль сайлап алу яки уйлап таба белү.
*Яшьтәшләре белән уеннарда мөстәкыйльлек, иҗади караш һәм инициатива күрсәтү, уен кагыйдәләрен һәм нормаларын үтәү, яшьтәшләренең уй-фикерләре белән килешеп эшли белү.
*Уен барышында импровизация өчен урын калдырып, билгеләнгән ниятне сакларга кирәклеген белү.
*Фән-уен мохитен модельләштерү.
Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү күнекмәләре.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Ашханә приборларыннан (пычак, кашык, вилка) дөрес файдалану; кием һәм аяк киеме чисталыгын мөстәкыйль рәвештә күзәтеп бару , үз тышкы кыяфәтендәге тәртипсезлекне кисәтү һәм бетерә алу.
*Кием-салымны һәм аяк киемен салырга, мөстәкыйль рәвештә киенергә, киенергә өйрәнү.
* (Йокыдан соң урын-җирләрне, уеннан соң уенчыкларны) үзенең артыннан җыештырырга өйрәнү.
* Дәресләргә материалларны мөстәкыйль әзерләү, дәресләрдән соң үз эш урынын җыештыру.
Хезмәткә тарту.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
* Ашханә, табигать почмагында, балалар бакчасы участогында дежур вазыйфаларын җаваплы башкару.
* Үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү; кирәкле материалларны сайлап алу.
* Иҗади инициатива күрсәтү, үз-үзеңне хезмәт һәм иҗатның төрле төрләрендә күрсәтү сәләте, хезмәт сөючәнлек күрсәтү, үз эшчәнлегеңә карата аңлы мөнәсәбәт һәм кызыксыну, билгеләнгән нәтиҗәгә ирешү.
* Тырышлык күрсәтү, йомышларны төгәл үтәү, материалларны һәм предметларны саклау, аларны эштән соң урынга җыеп алырга омтылу.
* Хезмәт эшчәнлегендә барлык кеше белән беррәттән катнашырга теләк белдерү, тирә-юньдәгеләргә файдалы булу, коллектив хезмәт нәтиҗәләренә сөенергә омтылу; үз һәм чит хезмәтеңә хөрмәт күрсәтү.

Куркынычсызлык нигезләрен формалаштыру.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:

* Үз тормышыңның иминлеге турында аңлы рәвештә кайгырту, өйдә, балалар бакчасында, урамда, транспортта үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен үтәү, саклык чараларын үтәү, куркынычны Җиңү буенча үз мөмкинлекләреңне бәяли белү.
* Иң элементар күнекмәләргә ия булу чикләрендә якын урнашкан балалар бакчасы җирлегендә; өйдән балалар бакчасына юл таба белә ала.
* Үз исемен, фамилиясен, әтисен, яше, туган көнен, йорт адресын, телефонын, әти-әнисенең исем-фамилиясен, исемен белү һәм әйтә белү.
* Куркыныч хәлләрдә үз-үзеңне тоту ысуллары турында күзаллау булдыру ("Өйдә бер үзең", "югалдың", "адаштың"), өлкәннәргә ярдәм сорап мөрәҗәгать итә белү.
* Юлларда үз-үзеңне тоту буенча гади күнекмәләргә ия булу, юл йөрү кагыйдәләрен үтәргә кирәклеккә аңлап карау(светофор сигналларының әһәмиятен аңларга, кайбер юл билгеләрен белергә; машиналар йөрү өлешен, тротуарны, җәяүлеләр кичү юлын аерырга кирәклекне белү).
* Табигатьтә үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен белү һәм үтәү (үсемлекләр һәм хайваннар белән куркынычсыз хезмәттәшлек итү, табигатькә сакчыл караш ысуллары).

БЕЛЕМ БИРҮ ӨЛКӘСЕ “ТАНЫП-БЕЛҮ ҮСЕШЕ”

Элементар математик күзаллауны формалаштыру.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:

*Предметларны төркемли, төркемнән аерым өлешләрен ала белү.Төркем һәм аерым өлешләрен ала белү.

*Төркем һәм аерым өлешләрне чагыштырып, алар арасындагы бәйләнешне билгели белү; бөтеннең өлешләрен күрсәтә, өлешләрдән бөтен төзи белү.

* 10 га кадәр һәм аннан артыграк санау, тәртип буенча санау(20 саны эчендә).

*10 га кадәр һәм кире тәртиптә саннарны теләсә кайсы саннан башлап атау(10 саны эчендә).

*Цифрларны(0-9) һәм предметларның санын чагыштыру.

*Алу һәм кушуга бер гамәлле мәсьәләләр төзү һәм чишү, цифрлар ёщм арифметик тамгалар(+,-,=) куллану.

*Зурлыкларны : озынлыкны(киңлекне һәм биеклекне),күләмне (сыйдырышны), массаны(предметның авырлыгын) һәм аларны үлчәү ысулларын аера белү.

*Предметларның, туры сызык сызык кисемтәләрнең озынлыкларын, сыклыклар һәм чәчелүчән әйберләрнең күләмен шартлы үлчәм ярдәмендә табу.

*Предметларны (фигураларны) берничә өлешкә бүлү;бөтен предметны һәм аның өлешләрен чагыштыру.

*Кисемтә, почмак, түгәрәк(овал), күппочмаклыклар(өчпочмак,дүртпочмаклык, бишпочмаклык һ.б.)шар, куб.Аларны чагыштыру.

*Тирә- юньдә һәм яссылыкта(кәгазь бите, китап бите,өстәл өслеге һ.б.) ориентлашу,объектларның хәрәкәт юнәлешенһәм үзара урнашу урынын билгеләү, арфметик тамгалар куллану.

*Вакытлы мөнәсәбәтләрне, 1 сәгать төгәллеге белән сәгатьтә вакытны билгеләү (көн-атна-ай).

*Беренче ун санның составын (аерым берәмлекләрдән) һәм ике кечкенә саннан беренче үкчә саннарының составын белү.
*Беренче унның һәрберсен алдагысына өстәп, икенчесеннән рәтне аерып алу.
*1,2,5,10 сум.1,2,5,10 тиенне кыйммәтле тәңкәләрне белү;
*Атнаның барлык көннәренең эзлеклелеге, елның агымдагы айының исемен белү.
Конструктив- модельле эшчәнлек.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Төзелештә үз идеясын гәүдәләндерү.
*Кагыйдә буенча һәм модель буенча эшләү өчен, олыларны тыңлау һәм аның күрсәтмәләрен үтәү.
*Предметның бизәлешен аның максаты белән бәйләү.
*Бер үк объектның төрле дизайннарын булдыру.
*Пластик һәм агач төзелеш комплектларыннан рәсем һәм телдән күрсәтмәләр буенча модельләр төзү.
Тирә-юндәге мохит белән танышу.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Барлык әйберләрне дә уйлап табу (уйлап табыла) һәм кеше тарафыннан ясалу; ни өчен теге яки бу әйбер барлыкка килгәнен аңлау.
*Нинди әйберләр ясалган материаллар турында уйлау.
*Билгеле бер продукт җитештерү өчен файдалы казылмалар һәм табигый ресурслар кирәклеген аңлау..
*Кайбер әйберләр җитештерү өчен процесслар чылбырын башлангыч аңлау һәм иң гади әйберне җитештерүнең никадәр авыр икәнен аңлау.
*Кайбер әйберләр ясау тарихын аңлау.
Табигать дөньясы белән танышу.
Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Табигать белемендә инициатива һәм иҗат күрсәтү, мөстәкыйль белем алу теләген булдыру, җирнең табигый төрлелеге белән кызыксыну.
*Тирә-як табигатьнең матурлыгына һәм оригинальлегенә игътибар итү, сөйләмдә һәм продуктив чараларда табигатькә карашларын җиткерү.
*Һава торышы турында күзаллау (кар, аяз, буран, томан, яңгыр, яңгыр, буран, буран һ.б.)
*Фасылларның характеристик үзенчәлекләрен атый белү һәм кешеләр, хайваннар, үсемлекләр тормышы үзенчәлекләрен һәр сезон белән бәйли белү.
*Башлангыч географик тасвирламаларга ия булу, картада һәм глобуста диңгезләрне һәм континентларны күрсәтә белү.
*Җирнең табигый зоналарын (уртача (урманнар, далалар, тайга), кайнар (саванна, чүл), салкын турында төптән аңлау.
*Төрле табигый зоналардагы үсемлекләр һәм хайваннар дөньясының үзенчәлекләрен башта аңлау, үсемлекләр һәм хайваннарның яшәү урыннарына һәм сезонлы күренешләренә яраклашуы турында башлангыч нәтиҗәләр ясый алу (кайбер мисаллар өчен).
*Үсемлекләрнең классификациясе турында идеяга ия булу, аларны төрле критерийлар буенча системалаштыра алу.
*Гөмбәләрнең үсемлек түгел, ә тере табигатьнең аерым патшалыгы булуын аңлау.

*Беренчел классификация турында, хайваннар дөньясы турында идеяларын баету; имезүчеләр классының заказларының төрлелеге турында идеяга ия булу, кайбер техниканы әйтү.
*Төрле илләрдә йорт хайваннары төрле дигән фикердә булу.
*Хайваннар дөньясындагы кайбер тормыш цикллары һәм метаморфозалар (үзгәрүләр) турында идеяга ия булу (кайбер мисаллар).
*Табигатьтәге бар нәрсә үзара бәйләнгән, җирдәге кеше тормышы күбесенчә әйләнә-тирә мохиткә бәйле, кеше табигатьнең өлеше, аны кадерләргә, сакларга һәм якларга тиешлеген аңлау.
*Табигый күренешләр арасында сәбәпләр бәйләнешен булдыру (әгәр үсемлекләрнең бөҗәк-полинаторлары юкка чыкса, үсемлекләр орлык бирмиләр һ.б.).
*Кызыл китап турында беренче күзаллау: ул нәрсә, нигә кирәк.

Социаль дөнья белән танышу.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Кеше эшчәнлеге өлкәләре (фән, сәнгать, җитештерү һәм хезмәтләр, авыл хуҗалыгы) турында идея, аларның әһәмиятен аңлау.
*Төрле һөнәрләрнең бөтен комплексы бер культура, җитештерү, социаль объект белән бәйләнгәнен аңлау, моны мисалларның берсе ярдәмендә күрсәтә алу.
*Җир - безнең уртак йортыбыз, җирдә төрле илләр бар; барлык халыклар белән тату яшәү, аларның культурасын, гореф-гадәтләрен белү һәм хөрмәт итү бик мөһим икәнлеген аңлау; кайбер дәүләтләрне белү (исем, флаг, башкала).
*Дөнья халыкларының төрлелеге турында уйлау, дөньяның кайбер халыкларының культурасы һәм гореф-гадәтләрен белү.

БЕЛЕМ БИРҮ ӨЛКӘСЕ “СӨЙЛӘМ ҮСЕШЕ”

Сөйләм үсеше.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:
*Дөрес һәм дөрес булмаган аралашу чараларын куллану, диалогик сөйләмне белү.
*Өлкәннәр яки яшьтәшләре белән, ситуациядән чыгып, аралашу стилен үзгәртү.
*Сүзлек запасы җитәрлек. Педагог, ата-аналар, яшьтәшләре белән иркен аралаша алу.
*Зур булмаган әдәби әсәрләрне сөйләү һәм драматизацияләү, план һәм үрнәк буенча предметлар турында хикәяләр, сюжет картинасы буенча, хәрәкәтнең фабулалы үсеше булган картиналар җыелмасы буенча төзү.
*Сөйләмдә синонимнар, антонимнар, катлаулы тәкъдимнәр куллану.
*"Тавыш", "иҗек", "сүз", "җөмлә "төшенчәләрен аеру.
*Сүздә авазларны һәм иҗекләрне, сүзне җөмләдә тәртип буенча әйтү .Бирелгән тавыш белән сүз табу, сүздә урын билгеләү.

Матур әдәбиятка тарту.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:
* Әкият, тарих, хикәя персонажларына борчылу.
* Әдәби әсәрләр жанрларын аеру.
* Яраткан әкиятләрне һәм хикәяләрне атау; 2-3 санамышны, 2-3 тапкыр яраткан шигырьләрне, 2-3 табышмакны яттан белү.
* 2-3 авторны һәм 2-3 иллюстраторны әйтү.

* Шигырьне сәнгатьчә укырга, әкияттән өзекләр, хикәялардән өзекләр сөйләү.

БЕЛЕМ БИРҮ ӨЛКӘСЕ "СӘНГАТИ-ЭСТЕТИК ҮСЕШ"

Сәнгатькә тарту.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:

*Рәсем сәнгате әсәрләренә, музыкаль һәм сәнгать әсәрләренә эмоциональ яктан реакция ясау.

*Сынлы сәнгатьнең төрле төрләрен аерырга өйрәтү: рәсем, графика, скульптура, декоратив-гамәли һәм халык сәнгате.

*Сәнгать әсәрләренең төп сәнгать чараларын әйтү.

Сынлы сәнгать эшчәнлеге.

Ел ахырына балалар белергә тиеш:

Рәсемләү буенча:

***** Шәхси һәм коллектив рәсемнәр, декоратив, предметлы һәм сюжетлы композицияләр, әдәби әсәрләр иҗат итү.

* Төрле материалларны куллана һәм сүрәтләү ысулларын булдыра белү.

* Рәсемдә үз фикереңне тормышка ашыру.

Әвәләү буенча:

* Төрле предметлар әвәләү, аларның формасын, пропорция, торышын һәм хәрәкәтен тапшырырга; сюжет композицияләрен 2-3 һәм аннан да күбрәк сурәтләре булдыру.

*Декоратив композицияләрне рельеф ысуллары белән башкару.

* Халык сәнгате мотивлары буенча куелган эшләнмәләрне бизәү.

Кисеп ябыштыру буенча.

Ел ахырында балалар белергә тиеш:

* Төрле фактуралар, кисү һәм ерту ысулларын куллану, төрле предметлар сурәтләре ясау.

* Сюжетлы һәм декоратив композицияләр ясый ала.

Музыкаль эшчәнлек.

Ел ахырында балалар белергә тиеш:

*РФ Дәүләт гимны көен белү.

* Тыңланган әсәрнең жанрын (марш, җыр, бию) һәм ул башкарыла торган инструментны билгеләү.

* Музыка әсәренең гомуми кәефен, характерын билгеләү.

* Музыкаль әсәрнең бер өлешен (кереш, чыгыш, җыр, кушымта) аеру.

* Җырларны уңайлы диапозонда җырларга, көйне дөрес итеп биреп, сәнгатле итеп башкару (акрынайтып, көчәйтеп, көчсезләнеп, яңгырашны йомшартып)

*Шәхсән һәм коллектив җырлау.

* Музыканың төрле характерына туры китереп, җанлы һәм ритмлы хәрәкәт итү, музыкаль образлар: катлаулы музыкаль ритмик рәсем тапшыру.

* бию хәрәкәтләрен башкару (притоп белән адым, приставной адым белән чүгәләү, пружиналы адым, ян галоп, чиратлаштырып адым)

* Уен җырларын сәхнәләштерү, уеннарда һәм әйлән-бәйләндә образлы хәрәкәт вариантларын уйлау.

* Тавыш биеклеге булган балалар инструментларында ансамбльдә катлаулы булмаган җырлар һәм көйләрне башкару.
Театральләштерелгән уеннар.
Ел ахырында балалар белергә тиеш:
* Спектакльнең образын аңлау: актерларның уенын бәяләргә, сәнгатьлелек чаралары һәм куюны рәсмиләштерү.
* Әлеге спектакль турында әңгәмә вакытында үз фикереңне белдерү.
* Театр курчакларының осталыгына ия булу: театр һөнәрләрен, театрда үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен белү.
* Спектакльләр ясау буенча иҗат төркемнәрендә катнашу (“Режиссер», «актерлар», «костюмерлар», «бизәүчеләр» һ.б.).

БЕЛЕМ БИРҮ ӨЛКӘСЕ “ФИЗИК ҮСЕШ”
Сәламәт яшәү рәвеше турында башлангыч күзаллаулар формалаштыру.
Ел ахырында балалар белергә тиеш:
* Мөстәкыйль рәвештә билгеле яшьтәге гигиеник процедураларны , гади сәламәт яшәү рәвеше кагыйдәләрен; шәхси гигиенаның төп кагыйдәләрен үтәү.
* Сәламәт яшәү рәвеше турында гап-гади күзаллаулар (кеше организмының үзенчәлекләре һәм функцияләре , көн режимын саклауның мөһимлеге, рациональ туклану, кеше тормышында хәрәкәт активлыгының әһәмияте турында, чыныктыргыч процедураларның файдасы һәм төрләре турында, кояш нурларының, һаваның һәм суның, һаваның һәм суның кеше тормышындагы роле һәм аларның сәламәтлегенә йогынтысы турында), хәрәкәт активлыгы, файдалы гадәтләрне ихтыяҗландыру.
Физик культура.
Ел ахырында балалар белергә тиеш:
* төп хәрәкәтләрнең барлык төрләрен дөрес итеп башкара белү (атлау, йөгерү, сикерү, ату, мөкәйләү)
* 40 см га хәтле биеклектән йомшак катламга сикерү; йомгак итеп төшү. 100 см аралыгындагы бер урыннан озынлыкка сикерү, йөгереп килеп 180 смга, 50 смдан аз булмаган йөгереп килеп биеклеккә, төрле ысуллар белән кыска һәм озын скакалка аша сикерү.
*авырлыгы 1 кг булган кабартылган тупларны ыргыту, предметларны   төрле башлангыч нигезләмәдәге билгеле бер ноктага ыргыта,4-5 м аралыктан вертикаль һәм горизонталь ноктага тидерү, 5-12 м аралыктан уң һәм сул кул белән предметларны салу.
*3-4 колоннга тезелү, "беренче-икенче"гә исәп-хисап ясаганнан соң ике шеренга йөргәндә 2-3 түгәрәккә тезелү, хәрәкәт вакытында интерваллар саклау.
*Билгеле темпта, музыка астында, сүзле инструкция буенча физик күнегүләр төрле башлангыч нигезләмәләрен төгәл һәм ритмлы башкару.
*Сын төзелешен күзәтү.
* Чаңгыда алмаш шуышу адым белән 3км ераклыкка бару, тауга менү һәм аннан төшү, таудан төшкәндә туктау.
* спорт элементлары белән уеннарда катнашу (бадминтон, баскетбол, футбол, хоккей, өстәл теннисы, шәһәрчек)
*15 м аралыкта иркенләп йөзү.

1.2.1 Мәктәпкәчә белем бирүне төгәлләү этабында максат ориентирлары

• Бала төп мәдәни чараларны, эшчәнлек ысулларын үзләштерә, эшчәнлекнең төрле төрләрендә — уенда, аралашуда, танып белү-тикшеренү эшчәнлегендә, конструкцияләүдә һ.б да инициатива һәм мөстәкыйльлек күрсәтә;үзенә шөгыль төрен, уртак эшчәнлек буенча катнашучыларны сайлап алырга сәләтле.

• Бала дөньяга, хезмәтнең төрле төрләренә, башка кешеләргә һәм үз-үзенә карата уңай мөнәсәбәткә ия, аңа үзенең урынын белү хас; яшьтәшләре һәм зурлар белән актив аралаша, уртак уеннарда катнаша.

• Килешүләргә, башкаларның ихтыяҗлары һәм хисләре белән исәпләшергә, аларның уңышсызлыкларын бүлешергә һәм уңышларына сөенергә сәләтле, үз хисләрен, шул исәптән үзенә ышаныч хисен дөрес белдерә, каршылыкларны чишәргә тырыша. Төрле мәсьәләләр буенча үз позициясен аңлатырга һәм якларга сәләтле.

• Уртак эшчәнлектә хезмәттәшлеккә һәм лидерлык, һәм башкару функцияләрен дә үтәргәсәләтле.

• Барлык кешеләрнең дә, социаль чыгышлары, нинди этник төркемгә керүләренә, дини һәм башка инануларына, физик һәм психик үзенчәлекләренә карамастан, тигез икәнен аңлый.

• Башка кешеләргә карата эмпатиягә ия, мохтаҗларга ярдәмгә килергә әзер тора.

• Башкаларны тыңлый белә һәм башкаларның да үзен аңлауларына омтыла.

• Баланың хыялга бирелүе үсешкә ирешкән, ул эшчәнлекнең төрле төрләрендә, һәм барыннан да элек уенда, гамәлгә ашырыла; уенның төрле формаларын һәм төрләрен уйный белә, шартлы һәм чынбарлыктагы хәлләрне аера ала; төрле кагыйдәләрне һәм социаль нормаларны үтәргә сәләтле. Килеп туган төрле хәлләрне тотып ала һәм аларны дөрес бәяли белә.

• Бала сөйләм теленә шактый оста, үзенең уйларын һәм теләкләрен белдерә, сөйләмне үзенең уйларын, хисләрен һәм теләкләрен аңлату өчен, аралашу вакытында сөйләм тезмәләре төзү, сүзләрдә авазларны аерып карау өчен куллана ала, балада грамоталы лыкның алшартлары формалаша.

• Балада эре һәм вак моторика үскән; ул хәрәкәтчән, түзем, төп хәрәкәтләрне ясый белә, үз хәрәкәтләрен тикшерә һәм алар белән идарә итә ала.

• Бала ихтыяр көчен җыярга сәләтле, эшчәнлекнең төрле төрләре вакытында социаль тәртип нормаларын һәм кагыйдәләрен үти ала, өлкәннәр һәм яшьтәшләре белән мөнәсәбәтләрдә иминлекне саклау тәртибе кагыйдәләрен һәм шәхси гигиена күнекмә ләрен үти ала.

• Башланган эш өчен җаваплылык сизә.

• Кызыксынучанлык күрсәтә, өлкәннәргә һәм яшьтәшләренә сораулар бирә, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләре белән кызыксына, табигать күренешләренә һәм кешеләр кылган гамәлләргә карата мөстәкыйль рәвештә аңлатмалар табарга тырыша; күзәтергә, экспериментлар ясар га һәвәс. Үзе турында, табигый һәм үзе яшәгән социаль дөнья турында башлангыч белем нәргә ия, балалар әдәбияты әсәрләре белән таныш, тере табигать, табигать белеме, матема тика, тарих һ.б. өлкәләр буенча элементар күзаллаулары бар; эшчәнлекнең төрле төрләре буенча, үзенең белем һәм күнекмәләренә таянып, карарлар кабул итүгә сәләтле.

• Яңалыкны кабул итәргә әзер, ягъни белем алуга, алга таба мәктәптә, институтта укуга карата уңай мотивациягә омтылыш күрсәтә.

• Тормышка (аның төрле формаларында) хөрмәт белән карый һәм әйләнә-тирә мохит туры нда кайгырта.

• Әйләнә-тирә дөньяның матурлыгына, халык сәнгате һәм профессиональ сәнгать әсәрлә ренә (музыкага, биюгә, театраль эшчәнлеккә, рәссамлык эшчәнлегенә һ.б.ш.) эмоциональ бәя бирә.

• Патриотик хисләр кичерә, үз иле, аның казанышлары белән горурлана,аның географик төрлелеге, күпмилләтлелеге, иң мөһим тарихи вакыйгалары хакында күзаллаулары бар.
• Үзе, гаилә, традицион гендер юнәлешләрен дә эченә алган традицион гаилә кыйммәтләре хакында беренчел күзаллауларга ия, үз җенесенә һәм капма-каршы җенескә карата ихти рамлы.
• Гомуми кабул ителгән элементар нормаларны үти, «нәрсә яхшы, нәрсә начар» булуы турында беренчел күзаллауларга ия, яхшы гамәлләр кылырга омтыла; өлкәннәрне хөрмәт итә һәм кечкенәләр турында кайгырта.
• Сәламәт яшәү рәвеше турында башлангыч күзаллауларга ия. Сәламәт яшәү рәвешен кыйммәт буларак кабул итә.

1.2.2.Педагогик диагностика

«Туганнан алып мәктәпкәчә» программасын гамәлгә ашыру балаларның индивидуаль үсешен бәяләүне күздә тота. Мондый бәяләү педагогик хезмәткәр тарафыннан педагогик диагностика (мәктәпкәчә яшьтәге балаларның индивидуаль үсешенә педагогик гамәлләрнең нәтиҗәлелеген бәяләү белән бәйле һәм аларны алга таба планлаштыруның нигезендә ятучы бәя бирү) кысаларында уздырыла.

Педагогик диагностика балаларның гадәти һәм махсус оештырылган эшчәнлектә активлыгын күзәтү барышында үткәрелә. Педагогик диагностика өчен инструментарий — балалар үсешен күзәтү карталары, алар һәрбер баланың индивидуаль динамикасын һәм үсеш перспективаларын түбәндәгеләр барышында билгеләргә мөмкинлек бирә:• яшьтәшләре һәм өлкәннәр белән аралашулар (контакт урнаштыру һәм аны дәвам итү, уртак карарлар кабул итү, каршылыкларны хәл итү, лидерлык һ.б. ысуллары ничек үзгәрә);
• уен эшчәнлеге;
• танып белү эшчәнлеге (балаларның сәләтләре, танып белү активлыгы үсеше ничек бара);
• проект эшчәнлеге (балаларның инициативалылыгы, җаваплылыгы һәм автономиясе үсеше ничек бара, үз эшчәнлеген планлаштыру һәм оештыру күнекмәсе ничек үсә);
• сәнгати эшчәнлек;
• физик эшчәнлек.

Педагогик диагностика нәтиҗәләре фәкать түбәндәге белем бирү бурычларын хәл итү өчен кулланыла ала:
1) белем бирүне индивидуальләштерү (шул исәптән балага булышлык күрсәтү, аның белем бирү траекториясен булдыру яисә аның үсеш үзенчәлекләренә профессиональ төзәтмә кертү);
2) балалар төркеме белән эшне оптимальләштерү.

Белем бирү эшчәнлеге барышында балаларның индивидуаль динамикасын бәяләү һәм үз гамәлләренә төзәтмә кертү өчен педагоглар диагностик ситуацияләр булды

II. Эчтәлек бүлеге

2.1. Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге.

2–7 яшьлек балалар белән психологик-педагогик эш эчтәлеге «Социаль коммуникатив үсеш», «Танып белү үсеше», «Сөйләм үсеше», «Сәнгати- эстетик үсеш», «Физик үсеш» белем бирү өлкәләре буенча бирелә. Эшнең эчтәлеге мәктәпкәчә яшьтәге балаларның, аларның яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрен искә алып, төрле яклап үсешенә юнәлтелгән. Балаларның физик, интеллектуаль һәм шәхси сыйфатларын формалаштыру буенча психологик-педагогик эш бурычлары белем бирүнең һәрбер өлкәсенең үзгәлеген чагылдыра торган бурычлар белән, мәҗбүри психологик тәэмин итү белән беррәттән, барлык белем бирү өлкәләрен үзләштерү барышында

интеграцияле хәл ителә. Бу очракта программаның мәгариф бурычларын хәл итү турыдан-туры белем бирү эшчәнлеге кысаларында гына түгел, режимлы моментлар барышында да — өлкәннәр һәм балаларның уртак эшчәнлегендә дә, мәктәпкәчә яшьтәгеләрнең мөстәкыйль эшчәнлегендә дә карала.

2.1.1. "Социаль-коммуникатив үсеш" белем бирү өлкәсе.

Балалар арасында дустанә мөнәсәбәтләр тәрбияләү; бергәләп уйнау һәм эшләү өчен мөстәкыйль рәвештә берләшү, сайлап алынган эш белән мөстәкыйль шөгыльләнү, уртак фикергә килү, бер-береңә ярдәм итә белү сыйфатларын үстерү.

Оешканлык, дисциплиналылык, коллективизм, өлкәннәргә карата ихтирам тәрбияләү.

Кечке нәләргә, өлкән яшьтәге кешеләргә карата кайгыртучан мөнәсәбәт тәрбияләү, аларга ярдәм итәргә өйрәтү.

Хәлгә керү, ярдәмчеллек, гаделлек, тыйнаклык кебек сыйфатлар формалаштыру.

Ихтыяр сыйфатларын: үз теләгеңне чикләү, үз-үзеңне тотуның билгеләнгән норма ларын үтәү, үз гамәлләреңдә уңай мисалга таяну сыйфатларын үстерү.

Әйләнә-тирәдәгеләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү. Әңгәмәдәшне тың лый белү, ихтыяҗ булмаганда аны белдермәү сыйфатын формалаштыру. Үз фикере ңне тыныч кына яклый белүне формалаштыру.

Сүзлекне телдәге әдәплелек формулалары белән баету (сәламләү, саубуллашу, үте нечләр, гафу үтенүләр).

Балаларның үз бурычлары турындагы карашларын барыннан да элек мәктәпкә әзер ләнү белән бәйле рәвештә киңәйтү.

6-7яшьлек бала гаиләдә һәм берләшмәдә

≪Мин≫ образы. Шәхеснең вакытка бәйле перспективасы, яшь үзгәрү белән кешенең позициясе үзгәрү (бала балалар бакчасына йөри, укучы бала укый,өлкән кеше эшли, олы яшьтәге кеше үз тәҗрибәсен башка буыннарга тапшыра) турындагы күзаллауны үстерү. Баланың үзе турында үткән, хәзерге һәм киләчәк чорларга карата күзаллауларын тирәнәйтү.

Традицион гендер күзаллауларын ныгыту, малайларда һәм кызларда аларның җенесләренә хас сыйфатларны үстерүне дәвам итү.

Гаилә. Туган ил тарихы контекстында балаларның гаилә тарихы турындагы күзаллауларын киңәйтү (ил тарихының төрле чорларында һәр буынның роле). Балаларга бабаларының, әбиләренең, әти-әниләренең сугышчан бүләкләре турында сөйләү.

Өй адресын һәм телефонын, әти-әниләренең үз исемнәре һәм әтиләренең исемнәрен, аларның һөнәрләрен белүне ныгыту.

Балалар бакчасы. Якын тирәлек турындагы күзаллауларны киңәйтүне дәвам итү (балалар бакчасы бүлмәләренең, участогының, паркның, скверның бизәлеше). Балаларны әйләнә-тирәнең таң калдырырлык компонентларын (стеналарның матур төскә буялуы, йорт җиһазлары, участокның бизәлеше һ.б.) аерып күрсәтергә өйрәтү.

Балаларны мәктәпкәчә учреждениенең үсешне тәэмин итүче тирәлеген (мини-музейлар, күргәзмәләр, китапханәләр, конструкторлык остаханәләре һ.б.) булдыруга җәлеп итү; әйләнә-тирәне эстетик бәяләү, бәяләмә бирү, үз фикереңне нигезли белү сәләте формалаштыру.

Кечерәк яшьтәгеләр төркемнәрен һәм әти-әниләрне колачлаган проект эшчәнлегендә, булдыра алганча мәктәпкәчә оешма тормышында катнашу (кечерәк мәктәпкәчә яшьтәге балаларны адаптацияләү, балалар бакчасындагы һәм аннан читтәге бәйрәмнәргә, чыгышларга, ярышларга әзерләнү һ.б.) аша балаларда үзләре турында коллективның актив әгъзасы сыйфатын да күзаллаулар формалаштыру.

Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү, мөстәкыйльлек, хезмәт тәрбиясе

Культура-гигиена күнекмәләре. Тиз һәм дөрес юыну, шәхси сөлге белән корытып сөртенү, тешләрне дөрес чистарту, ашаганнан соң авызны чайкау, кулъяулыктан һәм тарактан файдалану гадәте тәрбияләү.

Балаларның өстәл приборларыннан пөхтә файдалану; табын артында үз-үзләрен дөрес тоту; үтенеч белән мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү күнекмәләрен ныгыту.

Өс һәм аяк киемнәренең чисталыгын карап тору, тышкы кыяфәттәге тәртипсезлекне күреп алу һәм тәртипкә китерү, иптәшенә әдәпле генә итеп киеменә, чәченә төзәтенү кирәклеген җиткерү күнекмәләрен ныгыту.

Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү. Үзлектән һәм тиз генә киенү һәм чишенү, киемнәрне шкафка төреп кую, аяк киемен урынына кую, кирәк булганда юеш әйберләрне киптерү, аяк киемен карап тоту (юу, сөртү, чистарту) күнекмәләрен ныгыту.

Йокыдан торгач, урын-җирне мөстәкыйль рәвештә, тиз һәм пөхтә итеп җыештыру күнекмәләрен ныгыту.

Мөстәкыйль рәвештә һәм үз вакытында дәрес уздыру өчен материаллар һәм әсбаплар әзерләү, әйткәнне көтмичә, үзенең эш урынын җыештыру.

Иҗтимагый-файдалы хезмәт. Хезмәт сәләтләре һәм күнекмәләре формалаштыруны, хезмәт сөючәнлек тәрбияләүне дәвам итү. Балаларны кушылганны тырышып, пөхтә итеп үтәргә, материалларны һәм предметларны сакларга, эштән соң аларны урыннарына алып куярга өйрәтү.

Башкалар белән тигез дәрәҗәдә уртак хезмәт эшчәнлегендә катнашу теләге, әйләнә тирәдәгеләр өчен файдалы булу омтылышы, коллектив хезмәт нәтиҗәләренә сөенү тәрбияләү. Мөстәкыйль рәвештә бергәләп уйнау һәм эшләү өчен берләшү, бер-береңә ярдәм итү сыйфатын үстерү.

Хезмәт эшчәнлеген планлаштыру, кирәкле материалларны сайлап алу,катлаулы булмаган эшләнмәләр ясау күнекмәләрен ныгыту. Балаларны төркемдә һәм частокта тәртип сакларга; уенчыкларны, төзелеш материалын сөртергә һәм юарга, тәрбияче белән бергә китапларны һәм уенчыкларны (шул исәптән балалар бакчасында кечерәк яшьтәгеләр төркемнәрендә тәрбияләнүчеләр китапларын һәм уенчыкларын)төзәтергә өйрәтүне дәвам итү.

Балалар бакчасы участогында мөстәкыйль рәвештә тәртип урнаштырырга: сукмаларны себерергә һәм чүптән, кышын кардан чистартырга, комлыктагы комга су сибәргә; бәйрәмнәр алдыннан участокны бизәргә өйрәтүне дәвам итү.

Балаларны ашханәдә дежурлык вазифаларын намуслы башкарырга: тулысынча табын әзерләргә һәм ашаганнан соң өстәлләрне сөртергә, идәнне себерергә өйрәтү.

Уку эшчәнлегенә карата кызыксыну һәм мәктәптә уку теләге тәрбияләү.

Уку эшчәнлеге күнекмәләре (тәрбиячене игътибар белән тыңлау, ул тәкъдим иткән план буенча эшләү, шулай ук үз гамәлләреңне планлаштыру, куелган бурычны башкару, үз эшчәнлегеңнең нәтиҗәләрен дөрес бәяләү) формалаштыру.

Табигатьтәге хезмәт. Табигать почмагында мөстәкыйль рәвештә һәм җаваплылык тоеп дежурлык вазифаларын башкару күнекмәләрен ныгыту:бүлмә үсемлекләренә су сибү, туфракны йомшарту, улакларны юу, балыклар,кошлар өчен азык әзерләү һ.б.

Балаларда табигатьтәге хезмәткә карата кызыксыну тәрбияләү, аларны хәлдән килерлек эшкә: көзен — яшелчә бакчасында уңышны җыеп алуга, орлыклар җыюга, чәчәкләрнең суганчаларын, бүлбеләрен казып алуга, түтәлләр казуга, чәчәкле үсемлекләрне грунттан табигать почмагына күчереп утыртуга; кышын — агач кәүсәләренә һәм куаклыкларга таба кар көрәүгә,кошлар һәм хайваннар (табигать почмагында яшәүчеләр) өчен үлән үстерүгә, тамыразыклар утыртуга, тәрбияче ярдәмендә бәйрәмнәр уздыру өчен чәчәкләр үстерүгә; язын — яшелчә бакчасында һәм чәчәклектә җир казуга,орлыклар (яшелчәләр, чәчәкләр орлыклары) чәчүгә, үсентеләрне туфракка утыртуга; җәен туфрак йомшартуга, чүп утауга һәм үсемлекләрнең төпләрен төюгә, түтәлләргә һәм клумбаларга су сибүгә җәлеп итү.

Өлкәннәр хезмәтенә ихтирам. Өлкәннәр хезмәте, алар хезмәтенең җәмгыять өчен әһәмияте турындагы күзаллауларны киңәйтү. Хезмәт кешеләренә хөрмәт тәрбияләү. Балаларны туган авыл, шәһәр (поселок) белән бәйле һөнәрләр белән таныштыруны дәвам итү.
Төрле һөнәрләргә, аерым алганда эти-әниләрнең һөнәрләренә һәм эш урыннарына карата кызыксынуны үстерү.

Куркынычсызлык нигезләрен формалаштыру

Табигатьтә куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү. Экологик культура нигезләрен формалаштыру.
Табигатьтә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре белән таныштыруны дәвам итү.
Кызыл китап, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының аңа кертелгән аерым вәкилләре белән таныштыру.
Табигатьнең яшенле яңгыр, күк күкрәү, яшен, салават күпере, давыл кебек күренешләре турындагы күзаллауларны ачыклау һәм киңәйтү, кешенең шундый шартларда үз-үзен тоту кагыйдәләре белән таныштыру.
Юлларда куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү. Балаларның юл төзелеше,юл хәрәкәте турындагы белемнәрен системалаштыру. «Мәйдан», «бульвар»,«проспект» төшенчәләре белән таныштыру.
Юл йөрүнең кисәтүче, тыючы һәм мәгълүмат бирүче билгеләре белән таныштыруны дәвам итү.
Балаларны юл йөрү кагыйдәләрен үтәүнең зарурлыгын аңлауга китерү.
Балаларның ЮХИДИ эше турындагы күзаллауларын киңәйтү.
Урамда һәм җәмәгать транспортында үз-үзеңне тоту культурасы тәрбияләү.
Балалар бакчасына якын булган җирлек чикләрендә ориентлашуны үстерү. Җирлек схемасында өйдән балалар бакчасына юлны таба белүне формалаштыру.
Үз тормыш эшчәнлегеңнең куркынычсызлыгы. Балаларда файдалы һәм кирәкле көнкүреш предметларының алардан белмичә файдаланганда зыян китерү һәм бәла-казага сәбәпче булуы ихтималы турында күзаллаулар формалаштыру (электр приборлары, газ плитәсе, инструментлар һәм көнкүреш предметлары). Көнкүреш предметлары белән куркынычсыз эш итү кагыйдәләрен ныгыту.
Елның төрле фасылларында уен вакытында (сулыкларда коену, велосипедта йөрү, чанада, тимераякта, чаңгыда шуу һ.б.) үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен ныгыту.
Балаларны саклык чараларын үтәү зарурлыгын аңлауга китерү, куркынычны җиңү өчен үз мөмкинлекләрен бәяләргә өйрәтү.
Балаларда «Өйдә ялгыз калу», «Югалу», «Адашу» очракларында үз-үзләрен тоту күнекмәләре формалаштыру. Ярдәм сорап өлкәннәргә мөрәҗәгать итә белү сәләте формалаштыру.
Балаларның Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, янгын сүндерү хезмәте, ашыгыч ярдәм хезмәте эше турындагы белемнәрен киңәйтү. Янгын сүндерүчеләр эше, янгын вакытында үз-үзеңне тоту кагыйдәләре турындагы белемнәрен ачыклау. Бик кирәк булган очракта өлкәннәрнең «01», «02», «03»телефоннары буенча шалтыратулары турындагы белемнәрне ныгыту.
Баланың үз исемен, фамилиясен, яшен, өй адресын, телефонын атыйбелүен ныгыту

2.1.2. «Танып белү үсеше» белем бирү өлкәсе

«Танып белү үсеше баланың мәнфәгатьләре, кызыксынучанлыгы һәм танып белү омтылышы үсешен; танып белү гамәлләре, аңы формалашуын;хыялы һәм иҗади активлыгы үсешен; үзе, башка кешеләр, әйләнә-тирәдәге объектлар, әйләнә-тирәдәге объектларның үзлекләре һәм үзара бәйләнешләре (форма, төс, үлчәм, материал, яңгыраш, ритм, темп, микъдар, сан, өлеш һәм бөтенлек, тирәлек һәм вакыт, хәрәкәт һәм тыныч

халәт,сәбәпләр һәм нәтиҗәләр һ.б.), туган җир һәм Туган ил турындагы беренчел күзаллаулары, халкыбызның социомәдәни кыйммәтләре, Ватаныбызның традицияләре һәм бәйрәмнәре, кешеләрнең уртак һәм гомуми йорты буларак Җир планетасы, аның табигатенең үзенчәлекләре, дөньядагы илләрнең һәм халыкларның күптөрлелеге турындагы күзаллаулары формалашуын күзалдында тота».

Төп максатларһәм бурычлар

Элементар математик күзаллаулар формалаштыру. Элементар математик күзаллаулар, әйләнә-тирә объектларының төп сыйфатлары һәм бәйләнешләре: форма, төс, үлчәм, микъдар, сан, өлеш һәм бөтенлек, тирәлек һәмвакыт турындагы беренчел күзаллаулар формалаштыру.

Танып белү-тикшеренү эшчәнлеген үстерү. Балаларның танып белүомтылышын үстерү, тирәлектә ориентлашу тәҗрибәсен киңәйтү, сиземләүүсеше, кызыксынучанлык һәм танып белү нигезен үстерү; танып белү гамәлләрен, аңны формалаштыру; хыялны һәм иҗади активлыкны үстерү; әйләнә-тирә объектлары, әйләнә-тирә объектларының үзлекләре һәм үзарабәйләнешләре (форма, төс, үлчәм, материал, яңгыраш, ритм, темп, сәбәпләрһәм нәтиҗәләр һ.б.) турында беренчел күзаллаулар формалаштыру.

Аңга кабул итүне, игътибарны, хәтерне, күзәтүчәнлекне, әйләнә-тирәпредметларының һәм күренешләренең үзенчәлекле, мөһим билгеләренанализлау, чагыштыру, аерып күрсәтү, предметлар һәм күренешләр арасындагы иң гади бәйләнешләрне ачыклау, иң гади гомумиләштерүләр ясый белүсәләтен үстерү.

Предметлы тирәлек белән таныштыру. Предметлы тирәлек белән таныштыру (предметның аталышы, функциясе, кулланылышы, сыйфатлары);предметны кеше фикерләве һәм хезмәт нәтиҗәсе буларак кабул иттерү.

Предметлы тирәлекнең күптөрлелеге, кешенең, тормышны җайлыракһәм уңайлырак итеп, үзе һәм башка кешеләр өчен предметлы тирәлек тудыруы, аны үзгәртүе һәм камилләштерүе турында беренчел күзаллауларформалаштыру. Предметлар дөньясы һәм табигый дөнья арасындагы сәбәпнәтиҗә бәйләнешен ачыклый белү сәләтен үстерү.

Социаль дөнья белән таныштыру. Әйләнә-тирә социаль мохите белән таныштыру, балаларның белем дәрәҗәсен киңәйтү, дөньяның тулай картинасын формалаштыру. Туган җир һәм Туган ил турында беренчел күзаллаулар,халкыбызның социомәдәни кыйммәтләре, илебезнең традицияләре һәмбәйрәмнәре турында күзаллаулар формалаштыру. Гражданлык мөнәсәбәтен формалаштыру; Ватанга мәхәббәт, аның казанышлары белән горурлану,патриотик хисләр тәрбияләү. Кешеләрнең уртак һәм гомуми йорты буларакҖир планетасы, дөньядагы илләрнең һәм халыкларның күптөрлелеге турында элементар күзаллаулар формалаштыру.

Табигать дөньясы белән таныштыру. Табигать һәм табигать күренешләребелән таныштыру. Табигать күренешләре арасындагы сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен ачыклый белү сәләтен үстерү. Җир планетасының табигыйкүптөрлелеге турында беренчел күзаллаулар формалаштыру. Элементарэкологик күзаллаулар формалаштыру. Кешенең табигатьнең бер өлеше булуын, аның табигатьне сакларга һәм якларга тиешлеген, табигатьтә бар нәрсәнең дә үзара бәйле булуын, кешенең Җирдәге тормышының күп очрактаәйләнә-тирә дөнья белән бәйлелеген аңлауны формалаштыру. Табигатьтәүз-үзеңне дөрес тоту күнекмәләре формалаштыру. Табигатькә карата мәхәббәт, аны саклау теләге тәрбияләү.

Психологик-педагогик эш эчтәлеге

Элементар математик күзаллаулар формалаштыру

Микъдар һәм исәп. Күплек турында гомуми күзаллаулар: билгеләнгән нигезләр буенча күплекләр формалаштыру, күплекнең предметлары аерым билгеләре буенча аерылучы өлешләрен күреп ала белү сәләте формалаштыру.

Күплекләрне берләштерергә, тулыландырырга, күплектән аның бер өлешен яки аерым өлешләрен алырга өйрәтү. Предметларны санау-исәпләү,аларның парларын төзү яки

предметларны уклар белән бәйләү нигезендә күплекнең аерым өлешләре, шулай ук тулай күплек һәм аның һәр өлеше арасындагы бәйләнешләрне ачыклау.
10 чикләрендә микъдар һәм тәртип буенча санау күнекмәләрен камилләштерү. Саннар белән гамәлләр башкармыйча гына 20 чикләрендә санау белән таныштыру.
Икенче дистә саннары белән таныштыру. Натураль рәт саннары арасындагы чагыштырманы аңлауны (6 дан 7 1гә зуррак, 7 дән 6 1 гә кечерәк), һәр санны 1 гә кечерәйтә һәм зурайта белүне ныгыту (10 чикләрендә).
Саннарны уңай һәм кире тәртиптә санарга (телдән), аталган яки цифра белән билгеләнгән санның алдындагы һәм артындагы саннарны, төшеп калган санны атарга өйрәтү.
10 чикләрендә саннар составы белән таныштыру.
Санны ике кечерәк санга бүләргә һәм ике кечерәк саннан зур сан төзергә өйрәтү (10 чикләрендә, күрсәтмә әсбап нигезендә).
1, 5, 10 тиенлек, 1, 2, 5, 10 сумлык акчалар белән таныштыру (акчаларны аеру, туплау һәм ваклау).
Күрсәтмә әсбаплар нигезендә кушу (зурга кечкенә кушыла) һәм алу (киметүче калдыктан кечерәк) гамәлләре буенча гади математик мәсьәләләр төзергә һәм чишәргә өйрәтү;
мәсьәләләрне чишкәндә гамәл билгеләре:кушу/плюс (+), алу/ минус (–) һәм тигезлек (=) билгеләрен куллану.
Зурлык. Санау берәмлеге буларак бер генә түгел, берничә предмет яки предмет өлеше кабул ителгән зурлык буенча санарга өйрәтү.
Предметны (кәгазь, тукыма һ.б.) бөкләү юлы белән, шулай ук шартлы зурлыкны кулланып, предметны 2–8 һәм күбрәк тигез өлешләргә бүлү; бер бөтеннең лешләрен дөрес билгеләү (ярты, ике өлешнең берсе (икедән бер),дүрт өлешнең икесе (дүрттән ике) һ.б.); бербөтеннең һәм өлешнең, өлешләр зурлыгының чагыштырмасын чыклау; бербөтеннең өлешләрен һәм билгеле өлешләр буенча бербөтенне таба белү. Балаларда башлангыч үлчәү күнекмәләре формалаштыру. Шартлы үлчәү берәмлеге (шакмаклы кәгазь) ярдәмендә предметларның озынлыгын, киңлеген, биеклеген (туры сызык кисемтәләре) үлчәргә өйрәтү.
Шартлы үлчәү берәмлеге ярдәмендә балаларны сыек һәм бөртекле матдәләр күләмен үлчәргә өйрәтү.
Предметларның авырлыгы һәм аны үлчәү ысуллары турында күзаллаулар булдыру. Учка салып үлчәү юлы белән предметларның авырлыгын чагыштыру (авыррак — җиңелрәк). Үлән таныштыру.
Үлчәү нәтиҗәсенең (предметларның озынлыгы, авырлыгы, күләме) шартлы үлчәү берәмлеге зурлыгына бәйле булуы турындагы күзаллауны үстерү.
Форма. Билгеле геометрик фигураларны, аларның элементларын (түбәләр, почмаклар, яклар) һәм башка кайбер үзлекләрен белүне ачыклау.
Күппочмаклык (өчпочмак һәм дүртпочмаклык мисалында), туры сызык,туры сызык кисемтәсе турында күзаллау булдыру.
Тирәлектә урнашуларына бәйсез рәвештә фигураларны танырга, яссылыкта сурәтләргә, урнаштырырга, зурлыклары буенча тәртипкә салырга, классификацияләргә, төс, форма, зурлык буенча төркемләштерергә өйрәтү.
Геометрик фигураларны модельләштерү; берничә өчпочмактан — күппочмаклык, берничә кечкенә квадраттан — бер зур турыпочмаклык, түгәрәк өлешләреннән — түгәрәк, дүрт кисемтәдән — дүртпочмаклык, ике кыска кисемтәдән бер зур кисемтә һ.б. төзергә өйрәтү; телдән тасвирлау һәм характерлы үзлекләрен санап чыгудан фигуралар конструкцияләү; фигуралардан үзең уйлаганча тематик композицияләр төзү.
Предметларның гомуми формасын һәм аларның аерым өлешләрен анализлау; контурлы үрнәкләр, тасвирлаулар, күзаллаулар буенча аерым өлешләрдән катлаулы формалы предметларны яңадан ясау.

Тирәлектә ориентлашу. Чикләнгән территориядә (кәгазь бите, уку тактасы, дәфтәр, китап бите һ.б.) ориентлашуга өйрәтү; предметларны һәм аларның сурәтләрен билгеләнгән юнәлештә урнаштыру, сөйләмдә аларның тирәлектә урнашуын агылдыру (өстә, аста, өстәрәк, астарак, сулда, уңда,сулдарак, уңдарак, сулдагы өске (уңдагы аскы) почмакта, алда, артта, арасында, янәшә, янәшәсендә һ.б.).

План, схема, маршрут, карта белән таныштыру.

Тирәлектә объектлары арасындагы бәйләнешләрне рәсем, план, схема рәвешендә модельләштерү сәләтен үстерү.

Объектларның тирәлектәге бәйләнешләрен һәм аларның тирәлектәге хәрәкәтен белдерүче иң гади график мәгълүматны «укырга» өйрәтү: сулдан уңга, уңнан сулга, астан өскә, өстән аска; шартлы билгеләргә (тамгалар һәм символлар) ориентлашып, тирәлектә мөстәкыйль хәрәкәт итү.

Вакыт буенча ориентлашу. Балаларда вакыт турында элементар күзаллаулар: аның узучанлыгы, периодиклыгы, кире кайтмаслыгы, атнаның барлык көннәренең, айларның, ел фасылларының эзлеклелеге турында күзаллаулар булдыру.

Сөйләмдә «башта», «аннары», «кадәр», «соң», «элегрәк», «соңрак», «шул ук вакытта» төшенчәләрен кулланырга өйрәтү.

«Вакытны тою», вакытны саклау, үз эшчәнлегеңне вакытка туры китереп көйли белү сәләтен үстерү; аерым вакыт интерваллары дәвамлылыгын (1 минут, 10 минут, 1 сәгать) аеру.

Сәгатькә карап, вакытны 1 сәгатькә кадәр төгәллек белән билгеләргә өйрәтү.

Танып белү-тикшеренү эшчәнлеген үстерү

Танып белү-тикшеренү эшчәнлеге. Махсус эшләнгән сиземләү эталоннары системасы һәм аңга кабул итү гамәлләре ярдәмендә объектларны тикшерүнең гомумиләштерелгән ысуллары характерын һәм эчтәлеген камилләштерү, танып белү бурычына тәңгәл рәвештә аларны оптималь сайлап алу.

Объектлар һәм күренешләр системалары арасындагы элемтәләрне һәм бәйләнешләрне, төрле чаралар кулланып, мөстәкыйль рәвештә ачыклау өчен шартлар тудыру. Объектларның яшерен үзлекләрен ачуга юнәлтелгән экспериментал характердагы гамәлләрнең асылын камилләштерү.

Эшчәнлекнең шартларына һәм максатларына тәңгәл рәвештә кирәкле мәгълүматны алу ысулын ачыклый белү сәләте камилләштерү.

Тәкъдим ителүче алгоритмга тәңгәл рәвештә мөстәкыйль эш итү сәләтен үстерү; максат кую, үзеңә тиешле алгоритмны төзү; нәтиҗәнең һәм максатның бер-берсенә туры килмәвен табу; үз эшчәнлегеңә төгәллек кертү. Балаларны мөстәкыйль рәвештә модельләр төзергә һәм аларны танып белү-тикшеренү эшчәнлегендә файдаланырга өйрәтү.

Сиземләүне үстерү. Күрү, ишетү, ис сизү, тоемлау, тәм тою, сиземләү-моториканы үстерү.

Кул һәм күз координациясен камилләштерү; эшчәнлекнең төрле төрләрендә кулларның вак хәрәкәтләрен үстерү.

Игътибарны предметларның һәм күренешләрнең сыйфатларын иң нечкәдәрәҗәдә аеруга юнәлтеп, аларны күзәтә белүне үстерү (текәлеп карау, колак салып тыңлау).

Аңга кабул итү процессында предметларның берничә сыйфатын аерыпалырга өйрәтү; предметларны форма, зурлык, төзелеш, тирәлектә урнашу,төс буенча чагыштыру; үзенчәлекле детальләрне, төсләрнең һәм төсмерләрнең үзара матур ярашуын, төрле авазларны (музыкаль, табигатьтәге авазлар һ.б.) аерып алу

Предметларны гомуми сыйфатлары (форма, зурлык, төзелеш, төс) буенчаклассификацияләү күнекмәләрен камилләштерү.

Балаларның хроматик һәм ахроматик төсләр турындагы белемнәрен ныгыту.

Проектлау эшчәнлеге. Проектлау эшчәнлегенең барлык (тикшеренү, иҗади, норматив) типларын үстерү.

Тикшеренү проектлау эшчәнлегендә игътибарны мәгълүмат чыганакларының нәтиҗәлелеген анализлауга юнәлтә белү сәләте формалаштыру.
Проектны яшьтәшләр даирәсендә тикшерүне хуплау.
Индивидуаль һәм төркем белән башкарыла торган иҗади проектлауэшчәнлегенә булышлык итү.
Норматив проектлар өстендә эшләгәндә әлеге проектларга охшаш ситуацияләрдә гамәлдәге нормалар бозылган очракта барлыкка килүләре ихтималбулган хәлләрне һәм тискәре нәтиҗәләрне балалар белән тикшерүне хуплау.
Балаларга хәлне, аның төп мәгънәләрен символик һәм образлы рәвештәчагылдыруда ярдәм итү.

Предметлы тирәлек белән таныштыру

Балаларның предметлар дөньясы турындагы күзаллауларын киңәйтүне һәм аларга төгәллек кертүне дәвам итү. Транспорт төрләре (җир өсте, җир асты, һава, су транспорты) турындагы күзаллауларны баету. Производствода кеше хезмәтен җиңеләйтүче предметлар (компьютер, роботлар, станоклар һ.б.); бинада һәм урамда комфорт һәм уңайлык тудыручы объектлар турында күзаллаулар формалаштыру. Балаларда кешенең үзе һәм башкалар өчен предметларны згәртүен,камилләштерүен, шул рәвешчә тормышны уңайлырак һәм комфортлырак итүен аңлау теләге тудыру. Балаларның предметларны эшләү, булдыру турындагы күзаллауларын киңәйтү.

Кулдан эшләнгән предметларга һәм табигать объектларына соклану хисе тудыру.

Табигать бирмәгәнне кешенең үзе булдыруын, ясавын аңлауны формалаштыру (кешенең канатлары юк, ул самолет булдырды; буе озын булмаганга кран, баскыч ясады һ.б.). Предметлы тирәлекне кеше аңы иҗаты буларак кабул итүгә булышу .
Предметларның мөһим сыйфатламалары, төрле материалларның үзлекләре һәм сыйфатлары турындагы күзаллауларны тирәнәйтү. Кешеләрнең материалларны табулары-чыгарулары һәм җитештерүләре (агач, металл,тукыма) турында сөйләү, өлкән кешенең ролен аңлауга китерү. Предметларны тикшерүнең төрле ысулларын (өстәп кую, кушып кую, микъдар буенча чагыштыру һ.б.) куллану теләген тудыру.

Социаль дөнья белән таныштыру

Китапханәләр, музейлар белән таныштыруны дәвам итү.
Балаларның алга таба уку турындагы күзаллауларын тирәнәйтү, мәктәп,колледж, югары уку йортының үзенчәлеге турында элементар белемнәр формалаштыру (мөмкин булганда мәктәпкә бару, укытучылар һәм укучылар белән танышу һ.б.).
Балаларның кеше эшчәнлеге өлкәләре (фән, сәнгать, җитештерү һәм хезмәт күрсәтү өлкәсе, авыл хуҗалыгы) турында хәбәрдарлыгын, бала, аның гаиләсе, балалар бакчасы һәм, гомумән алганда, җәмгыять тормышы өчен бу өлкәләрнең мөһимлеге турындагы күзаллауны киңәйтү.
Эксперимент һәм гамәли эшчәнлек аша балалар өчен югарыда саналган өлкәләрнең һәрберсендәге һөнәри эшчәнлек элементлары белән танышу мөмкинлеге тудыру (су, һава, магнит белән иң гади экспериментлар уздыру һәм бу экспериментларны аңлату; коллектив панно яки рәсем иҗат итү, нәрсә булса да әзерләү; кечкенәләр төркемен һавада йөреп керергә әзерләргә булышу; ашарга яраклы үсемлек үстерү, йорт хайваннарын карау).
Төрле һөнәр ияләре турындагы күзаллауларны киңәйтүне дәвам итү. Балаларга хезмәт кешесенә карата тулаем караш тәкъдим итү: җаваплылык,пөхтәлек, кул хезмәте белән төрле матди һәм рухи кыйммәтләр тудыра белү.

Икътисад элементлары турындагы күзаллауларны киңәйтү (акча, аның тарихы, җәмгыять өчен әһәмияте, гаилә бюджеты, кешеләрнең тәэмин ителү дәрәҗәсе төрле булу, азрак тәэмин ителгән кешеләргә ярдәм итү зарурлыгы, хәйриячелек).

Җирнең эволюциясе (Җирнең барлыкка килүе, үсемлекләр һәм хайваннар дөньясы эволюциясе), кешенең табигать дөньясындагы һәм социальдөньядагы урыны, төрле

расаларның килеп чыгышы һәм биологик яктан нигезле булуы турында элементар күзаллаулар формалаштыру.

Сәнгать әсәрләре (сынлы сәнгать, скульптура, дөнья халыкларының мифлары һәм легендалары) белән танышу, уен һәм эшчәнлекнең нәтиҗәле төрләре аша кешелек тарихы турында элементар күзаллаулар формалаштыру.

Балаларга Җирнең уртак йортыбыз булуы, Җирдә күп кенә төрле илләр барлыгы; дөньяда барлык халыклар белән тату яшәүнең, аларның мәдәниятен, йолаларын һәм традицияләрен хөрмәт итүнең мөһим булуы турында сөйләү.

Үзеңнең кешелек бергәлегендә булуың, башка илләрдәге балаларның балачагы, дөньяда балаларның хокуклары (Бала хокуклары Декларациясе),бала хокукларын саклау белән шөгыльләнүче илебез оешмалары һәм халыкара оешмалар (опека органнары, ЮНЕСКО) турындагы күзаллауларны киңәйтү. Кешелек казанышы буларак шәхес иреге турында элементар карашлар формалаштыру.

Туган як турындагы күзаллауларны киңәйтү. Балалар яшәгән төбәктәге истәлекле урыннар белән таныштыруны дәвам итү.

Тирәлек турындагы белемнәрне киңәйтү нигезендә патриотик һәм интернациональ хисләр, Ватанга карата мәхәббәт хисе тәрбияләү. Ватаныбыз — Россия турындагы күзаллауларны тирәнәйтү һәм аларга төгәллек кертү. Балаларның илдә барган вакыйгаларга карата кызыксынуын хуплау,ил казанышлары белән горурлану хисе тәрбияләү.

Россия флагы, гербы һәм гимны турындагы белемнәрне ныгыту (гимн бәйрәм яки башка тантаналы вакыйгалар вакытында башкарыла; гимн яңгыраганда барысы да торып баса, ирләр һәм малайлар баш киемнәрен салалар).

Россия Федерациясенең (Россиянең) зур, күпмилләтле ил булуы турындагы күзаллауларны үстерү. Төрле милләт кешеләренә һәм аларның йолаларына карата хөрмәт тәрбияләү.

Россиянең төп шәһәре, башкаласы Мәскәү турындагы күзаллауларныкиңәйтү.

Дәүләт бәйрәмнәре турындагы белемнәрне киңәйтү. Балаларга Ю.А.Гагарин һәм космосның башка геройлары турында сөйләү.

Россия армиясе турындагы белемнәрне тирәнәйтү. Ватанны саклаучыларга, һәлак булган сугышчылар истәлегенә карата хөрмәт тәрбияләү (балаларбелән бергә обелискларга, һәйкәлләргә чәчәкләр салу һ.б.).

Табигать дөньясы белән таныштыру

Балаларның агачлар, куаклыклар, үләнчел үсемлекләр; болын, бакча, урман үсемлекләре турындагы белемнәрен киңәйтү һәм аларга төгәллек кертү.

Балаларның бүлмә гөлләренең яшәү шартлары турындагы күзаллауларын конкретлаштыру. Аларның вегетатив (чыбыкчадан, яфрактан, мыекчадан) үрчү ысуллары белән таныштыру. Балаларны үсемлекнең торышы һәм әйләнә-тирәлек шартлары арасындагы бәйләнешләрне ачыкларга өйрәтүне дәвам итү. Дару үләннәре (бака яфрагы, кычыткан һ.б.) турындагы күзаллауларны киңәйтү.

Йорт кошлары, кышлаучы һәм күчмә кошлар; йорт хайваннары һәм табигать почмагында яшәүчеләр турындагы белемнәрне киңәйтү һәм системалаштыру.

Балаларда кыргый хайваннар һәм аларның әйләнә-тирә мохиткә яраклашу үзенчәлекләре турында тулырак күзаллаулар булдыру.

Балаларның имезүчеләр, җир-су хайваннары һәм сөйрәлүчеләр турындагы белемнәрен киңәйтү. Бөҗәкләр турындагы күзаллауларны киңәйтү.

Алар тормышының үзенчәлекләре белән таныштыру (кырмыскалар, балкортлары, шөпшәләр зур гаиләләр булып яшиләр; кырмыскалар — кырмыска ояларында, бал кортлары агач куышларында, умарталарда яшиләр.

Җир-су хайваннарының һәм сөйрәлүчеләрнең үз дошманнарыннан саклануларының кайбер формалары белән таныштыру (мәсәлән, тузбаш дошманнарын ысылдап куркыта һ.б.).

Күбәләкләрне (кәбестә күбәләге, кычыткан күбәләге, тавис күзе һ.б.) һәм коңгызларны (камка, бызылдавык һ.б.) тышкы кыяфәтләреннән аерырга һәм дөрес итеп атап әйтергә өйрәтү. Бөҗәкләрне хәрәкәтләнү ысулы буенча чагыштырырга өйрәтү (очалар, сикерәләр, шуышалар).

Туган як белән кызыксынуны үстерү. Авылда яшәүчеләр (игенчеләр, механизаторлар,умартачылар һ.б.)хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү.

Табигать фасыллары турындагы күзаллауларны гомумиләштерергә һәм стемалаштыруга өйрәтү.

Матдәләрнең каты хәлдән сыек хәлгә һәм киресенчә күчеше турында күзаллаулар формалаштыру. Табигатьнең бәс, боз яву, томан, яңгыр кебек күренешләрен күзәтү.

Үзеңнең табигатькә мөнәсәбәтеңне хикәяләү һәм эшчәнлекнең нәтиҗәле төрләре аша белдерә белүне ныгыту. Табигатьтә бар нәрсәнең үзара бәйләнештә икәнлеген аңлату.
Табигать күренешләре арасындагы сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен ачыкларга өйрәтү (әгәр бөҗәкләр — үсемлекләрне серкәләндерүчеләр юкка чыкса, үсемлекләрнең орлыклары булмый һ.б.).

Балаларны Җирдә кеше тормышының күп очракта әйләнә-тирә мохиткә бәйле булуын аңлауга китерү: чиста һава, су, урман, туфрак кеше тормышына һәм сәламәтлегендә уңай яктан чагыла.

Табигатьтә үз-үзеңне дөрес тота белүне ныгыту (табигать матурлыгына соклану, зыян китермичә генә үсемлекләрне һәм хайваннарны күзәтү).

Ел фасыллары турында альбом төзү: рәсемнәр, фотосурәтләр, балала рәсемнәрен һәм хикәяләрен сайлап туплау.

Сезонлы күзәтүләр

Көз. Балаларның сентябрьнең көзнең беренче ае булуы турындагы белемнәрен ныгыту. Көз билгеләрен күрергә өйрәтү (суытты; җир туңдырудан катыланды; күлләвекләр бозланды; яфраклар коела; туфракта сыкы).

Куакларны кисүне күрсәтү, ни өчен болай эшләү турында сөйләү. Бакча үсемлекләрен (настурция, кашкарыйлар) чүлмәкләргә күчереп утыртуга җәлеп итү.

Төрле әйберләр ясау өчен табигый материаллар (орлыклар, күркәләр,имән икләвекләре, яфраклар) җыярга өйрәтү.

Кыш. Балаларның табигатьтәге сезонлы үзгәрешләр (иң кыска көннәр һәм иң озын төннәр, суык, салкын, бозлавык һ.б.) турындагы күзаллауларын баету.

Балаларның игътибарын кайбер агачларда (миләштә, чыршыда һ.б.) җимешләрнең озак саклануына юнәлтү. Моның кошлар өчен азык булуын аңлату.Карның үзлекләрен билгеләргә өйрәтү (салкын, мамыктай йомшак, тарала, ябышучан һ.б.; дымлы авыр кардан корылмалар яхшырак ясала).

Балаларны февральдә һава торышы үзгәрүен күрергә өйрәтү (әле кояш яктырта, әле җил исә, әле кар ява, йортларның түбәләре кырыенда боз сөңгеләре барлыкка килә).

22 декабрьнең ел эчендәге иң кыска көн булуы турында сөйләү. Кошларөчен солы утыртуга җәлеп итү.

Яз. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның язгы үзгәрешләр турындагы күзаллауларын киңәйтү (кояш ешрак яктырта, умырзаялар чәчәк ата; агачлардагыһәм куаклардагы бөреләр бүртә, бозлар ага башлый; үлән бакалары, гөберле бакалар, кәлтәләр уяна; кошлар оялар кора; кычыткан күбәләкләре очыпчыга; кырмыскалар пәйда була).
Термометр белән таныштыру (кайда — күләгәдә яки кояшка караган хәлдә булуга карап, терекөмеш баганасы тиз генә күтәрелергә һәм төшәргәмөмкин).
Ничек итеп агачлар һәм куаклар утыртуны, кисүне күзәтү.

Табигать почмагындагы үзгәрешләрне күрергә өйрәтү (бүлмә гөлләре яңа яфраклар чыгара башлыйлар, чәчәк аталар һ.б.); бүлмә гөлләрен күчереп, шулай ук чыбыкчадан үрчетү ысулы белән утырту. Балаларны Халыкарахатын-кызлар көненә багышлап чәчәкләр (лаләләр) үстерергә өйрәтү.

Балаларны халык сынамышлары белән таныштыру: «Озын боз сөнгеләре — озын язга», «Язда күп пәрәвез очса, җәй эссе булачак» һ.б.

Җәй. Балаларның табигатьтә бара торган үзгәрешләр турындагы күзаллауларын ачыклау (иң озын көннәр һәм иң кыска төннәр, җылы, эссе; коеп яуган яңгырлар, яшенле яңгырлар, салават күпере). Җәй көне үсемлекләргә үсү өчен иң уңай шартлар булуны аңлату, ягъни: үсәләр, чәчәк аталар һәм җимеш бирәләр.

Халык сынамышлары: «Яңгырдан соң чыккан салават күпере озак торса —һава бозылуга, тиз юкка чыкса — аяз көнгә», «Кичен озынборыннар куе күч булып очсалар — җылы булачак», «Баллы гөмбәләр чыкты — җәй бетте»белән таныштыру.

22 июньнең җәйге кояш торгынлыгы көне (елның иң озын көне: шул көннән башлап төннәр озая, ә көн кыскара бара) булуы турында сөйләү.

Кешеләрнең кырлардагы, җимеш һәм яшелчә бакчаларындагы хезмәте белән таныштыру. Өлкәннәргә булышу теләге тәрбияләү.

2.1.3 «Сөйләм үсеше» белем бирү өлкәсе

«Сөйләм үсеше аралашу һәм мәдәният чарасы буларак сөйләмгә ия булуны; актив сүзлекне баетуны; бәйләнешле, грамматик яктан дөрес диалогик һәм монологик сөйләмне; сөйләм иҗаты үсешен; сөйләмнең аваз һәм интонация культурасы, фонематик ишетү сәләте үсешен; китап культурасы, балалар әдәбияты белән танышуны, балалар әдәбиятының төрле жанрлары текстларын ишетеп аңлауны; укырга-язарга өйрәтүнең алшарты буларак авазлы аналитик-синтетик активлык формалашуны үз эченә ала»

Төп максатлар һәм бурычлар

Сөйләм үстерү. Өлкәннәр һәм балалар белән иркен аралашуны үстерү,тирә-юньдәгеләр белән үзара тәэсир итешүнең конструктив ысулларына һәм чараларына ия булу.

Балаларда сөйләм теленең барлык компонентларын: сөйләмнең грамматик төзелешен, бәйләнешле сөйләмне — аның диалогик һәм монологик формаларын үстерү; сүзлек запасы формалаштыру, сөйләмнең аваз культурасын тәрбияләү.

Тәрбияләнүчеләрнең гамәли рәвештә сөйләм нормаларына ия булуы.

Матур әдәбият. Укуга карата кызыксыну һәм мәхәббәт тәрбияләү; әдәби сөйләмне үстерү.Матур әдәбият әсәрләрен тыңлау теләге һәм тыңлый белү, вакыйгалар барышын күзәтә белү сәләте тәрбияләү.

Үсешкә булышлык итүче сөйләм мохите. Балаларны — булачак укучыларны яңа белемнәр алу максатында инициатива күрсәтергә өйрәтү.

Аралашу чарасы буларак сөйләмне камилләштерү.

Балаларның үз күзләре белән нәрсә күрергә теләүләрен, нәрсә турындабелергә теләүләрен, нинди өстәл уеннары һәм интеллектуаль уеннар уйнарга өйрәнергә теләүләрен, кайсы мультфильмнарны кабат һәм ни өчен карарга теләүләрен, нинди хикәяләрне (нәрсә турындагы) тыңлауга өстенлекбирүләрен һ.б. ачыклау.

Балаларның тәҗрибәсенә таянып һәм аларның теләкләрен исәпкә алып,мөстәкыйль рәвештә аңга кабул итү, алга таба тәрбияче һәм яшьтәшләребелән уртага салып тикшерү өчен күрсәтмә материаллар сайлап алу.

Балаларның әйткәннәренә төгәллек кертү, аларга объектны, хәлне төгәлрәк тасвирларга булышу; фаразлар әйтергә һәм фикерләрен тирәлектәгеләр өчен аңлаешлы бәян итәргә өйрәтү.

Үз фикереңне яклый белү сәләте формалаштыруны дәвам итү.

Сөйләм этикеты формаларын үзләштерергә ярдәм итү.

Кызыклы фактлар һәм вакыйгалар турында балаларга эчтәлекле, тәэсирле итеп сөйләүне дәвам итү.

Балаларны фикерләү мөстәкыйльлегенә өйрәтү.

Сүзлек формалаштыру. Балаларның көнкүреш, табигать һәм җәмгыятькә кагылышлы сүз запасын баету эшен дәвам итү.

Балаларда сүзнең мәгънәсе белән кызыксыну теләге уяту.

Төрле сүз төркемнәрен мәгънәләренә һәм фикерне җиткерү максатына төгәл туры китереп куллана белү сәләтен камилләштерү.

Балаларга телнең сәнгатьле чараларын үзләштерергә ярдәм итү.

Сүзнең аваз культурасы. Ишетү һәм әйтелеш буенча туган телнең барлыкавазларын аера белүне камилләштерү. Дикцияне камилләштерү: балаларнысүзләрне һәм сүзтезмәләрне табигый интонацияләр белән аңлаешлы һәмачык әйтергә өйрәтү.

Фонематик ишетү сәләтен камилләштерү: билгеле бер аваз кергән сүзнеаерып әйтергә, җөмләдә бу аваз булган сүзне табарга, сүздә авазның урынын билгеләргә өйрәтү.

Сөйләмнең интонация тәэсирен камилләштерү.

Сүзнең грамматик төзелеше. Балаларны җөмләдә сүзләрне яраштыругаөйрәтүне дәвам итү.

Тамырдаш сүзләр (үрнәк буенча), исемнәр, фигыльләр, чагыштыру һәмартыклык дәрәҗәләрендә сыйфатлар ясый белүне камилләштерү. Иярченле кушма җөмләләрне дөрес төзергә, аларның өлешләрен бәйләү өчен телчаралары (өчен, дип, вакытта, чөнки, әгәр, әгәр дә һ.б.) кулланырга булышу.

Бәйләнешле сөйләм. Сөйләмнең диалог һәм монолог формаларын камилләштерүне дәвам итү.

Тәрбияче һәм бала, балалар арасында диалог алып бара белү сәләтенформалаштыру; дустанә һәм әдәпле әңгәмәдәшләр булырга өйрәтү, сөйләшеп аралашу культурасы тәрбияләү.

Әдәби текстларның эчтәлеген тулы һәм сәнгатьле итеп сөйләп бирергә,аларны уйнап күрсәтергә өйрәтүне дәвам итү.

Предметлар турында, картинаның эчтәлеге турында, вакыйга эзлеклерәвештә сурәтләнгән рәсемнәр буенча хикәяләр төзи белү сәләтен камилләштерү. Хикәянең планын төзергә һәм шул планнан чыкмаска ярдәм итү.

Үз тәҗрибәңә нигезләнеп хикәяләр төзи белү сәләте үстерү.

Бирелгән темага кыска әкиятләр иҗат итү сәләтен камилләштерүнедәвам итү.

Матур әдәбиятка тарту

Балаларның матур әдәбиятка карата кызыксынуын үстерүне дәвам итү. Әдәби багажны әкиятләр, хикәяләр, шигырьләр, табышмаклар, санамышлар, тизәйткечләр белән тулыландыру.

Китап геройларының хәленә керергә, аларның кичерешләрен уртаклашырга, үзен яраткан персонажы белән тәңгәлләштерергә сәләтле укучы тәрбияләү. Балаларда юмор хисе үстерү.

Балаларның игътибарын тәэсир итү чараларына (образлы сүзләр һәм гыйбарәләр, эпитетлар, чагыштырулар); әсәр теленең матурлыгын һәм сәнгатьлелеген тоярга булышу; шигъри сүзгә карата игътибарлылык тәрбияләү.

Шигырь сөйләгәндә, тамашада катнашканда балаларның сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен камилләштерүне дәвам итү (башкаруның эмоциональлеге, үз-үзеңне тотуның табигыйлеге, интонация, ишарә, мимика белән әдәби гыйбарә эчтәлегенә карата үз мөнәсәбәтеңне белдерә белү сәләте).

Балаларга төрле әдәби жанрлар — әкият, хикәя, шигырь арасындагы төп аермаларны аңлатырга ярдәм итү.

Балаларны танылган рәссамнарның иллюстрацияләре белән таныштыруны дәвам итү.

2.1.4. «Сәнгати-эстетик үсеш» белем бирү өлкәсе

«Сәнгати-эстетик үсеш сәнгать (сүз-тел сәнгате, музыкаль, сынлы сәнгать) әсәрләрен, табигать дөньясын кыйммәт-мәгънә ягыннан кабул итү һәм аңлау алшартлары үсешен; әйләнә-тирә дөньяга карата эстетик мөнәсәбәт барлыккакилүне; сәнгать төрләре турында элементар күзаллаулар формалашуны; музыканы, матур әдәбиятны, фольклорны аңга кабул итүне; әдәби әсәрләр персонажларының кичерешләрен уртаклашуны стимуллаштыруны; балаларның мөстәкыйль иҗади (сурәтләү, конструкцияләү-модельләү, музыкаль һ.б.) эшчәнлеген гамәлгә ашыруны күздә тота»1.

Төп максатлар Һәм бурычлар

Әйләнә-тирә чынбарлыкның эстетик ягына карата кызыксынучанлык, әйләнә-тирә дөнья предметларына һәм күренешләренә, сәнгать әсәрләренә карата эстетик мөнәсәбәт формалаштыру; нәфис-иҗади эшчәнлеккә карата кызыксынучанлык тәрбияләү. Балаларның эстетик хисләрен, сәнгати кабул итүен, образлы күзаллауларын, хыялларын, иҗади сәләтләрен үстерү.

1 МББ ФДББСның 2.6. пунктын кара.

Балалар иҗатын, мөстәкыйль иҗади (сурәтләү, конструкцияләү-модельләү, музыкаль һ.б.) эшчәнлеккә карата кызыксынуны үстерү; балаларның үз-үзләрен күрсәтү ихтыяҗын канәгатьләндерү.

Сәнгатькә тарту. Әдәби һәм музыкаль әсәрләрне, әйләнә-тирә дөньяның, сәнгать әсәренең матурлыгын эмоциональ бәяләүне үстерү. Илебез һәм чит илләр сәнгатенең иң яхшы үрнәкләре белән таныштыру аша балаларны халык сәнгатенә һәм профессиональ сәнгатькә (сүз-тел, музыкаль, сынлы сәнгать, театр сәнгатенә, архитектурага) тарту; сәнгать әсәрләренең эчтәлеген аңлый белү сәләте тәрбияләү. Сәнгатьнең төрләре һәм жанрлары, сәнгатьнең төрле төрләрендәге тәэсир итү чаралары турында элементар күзаллаулар формалаштыру.

Сурәтләү эшчәнлеге. Сурәтләү эшчәнлегенең төрле төрләренә карата кызыксынуны үстерү; рәсем ясау, әвәләү, аппликация, гамәли иҗат күнекмәләрен камилләштерү.

Сынлы сәнгать әсәрләре белән танышканда эмоциональ тоемлый белү сыйфатын тәрбияләү.

Коллектив эшләр башкарганда яшьтәшләре белән бергәләп эшләү теләге һәм эшли белү сыйфаты тәрбияләү.

Конструкцияләү-модельләү эшчәнлеге. Конструкцияләүгә тарту; конструкцияләү эшчәнлегенә карата кызыксынуны үстерү, конструкторларның төрле төрләре белән таныштыру.

Коллектив эшләү, үз эшләнмәләреңне гомуми ният кысаларында берләштерү, эшнең кайсы өлешен кем башкарачагы турында сүз куеша белү сыйфаты тәрбияләү.

Музыкаль эшчәнлек. Музыкаль сәнгатькә тарту; музыка сәнгатен кыйммәт-мәгънә ягыннан кабул итү һәм аңлау алшартларын үстерү; музыкаль культура нигезләрен формалаштыру, элементар музыкаль төшенчәләр, жанрлар белән таныштыру; музыка әсәрләре белән танышканда эмоциональ тоемлый белү сыйфатын тәрбияләү.

Музыкаль эшчәнлек өчен зарур сыйфатлар: шигъри һәм музыкаль тоем, ритм хисен, музыкаль хәтерне үстерү; җыр зәвыгы, музыкаль зәвык формалаштыру.

Музыкаль-сәнгати эшчәнлеккә карата кызыксыну тәрбияләү, эшчәнлекнең бу төрендәге күнекмәләрне камилләштерү.

Балалар музыкаль-нәфис иҗатын үстерү, балаларның мөстәкыйль иҗади эшчәнлеген гамәлгә ашыру; үз-үзләрен күрсәтү ихтыяҗын канәгатьләндерү.

Психологик-педагогикэш эчтәлеге

Эстетик кабул итүне, ритмны тоемлауны, сәнгати зәвыкны, тирәлеккә, сәнгатькә һәм нәфис эшчәнлеккә карата эстетик мөнәсәбәтне үстерү.

Классик сәнгатькә һәм халык сәнгатенә (музыкага, сынлы сәнгатькә, әдәбиятка, архитектурага) карата кызыксыну формалаштыру.
Сәнгати культура нигезләрен формалаштыру. Сәнгатькә карата кызыксыну үстерү. Иҗади эшчәнлек төре буларак сәнгать, аның төрләре (гамәли-бизәлеш, сынлы сәнгать, әдәбият, музыка, архитектура, театр, бию, кино, цирк) турындагы белемнәрне ныгыту.
Балаларның сынлы сәнгать турындагы белемнәрен киңәйтү, сынлы сәнгать әсәрләрен сәнгати кабул итүне үстерү. Балаларны нәкыш сәнгате әсәрләре белән таныштыруны дәвам итү: И. Шишкин («Арыш кыры», «Нарат урманында иртә»), И. Левитан («Алтын көз», «Март», «Яз. Зур су»), А. Саврасов («Каргалар кайтты»), А. Пластов («Көн уртасы», «Җәй», «Печән өсте»), В. Васнецов («Аленушка», «Баһадирлар», «Патша улы Иван Соры бүре өстендә») һ.б.
Образлы тәэсир итү чараларын (форма, пропорцияләр, төс, характерлы детальләр, позалар, хәрәкәтләр һ.б.) аерып күрсәтеп, кече формалы скульптура турындагы күзаллауларны баету.
Балалар китапларын иллюстрацияләнгән рәссамнар (И. Билибин, Ю. Васнецов, В. Конашевич, В. Лебедев, Т. Маврина, Е. Чарушин) иҗаты белән таныштыруны дәвам итү.
Халык гамәли-бизәлеш сәнгате (Гжель, Хохлома, Жостово, Мезень бизәкләре), керамик эшләнмәләр, халык уенчыклары белән таныштыруны дәвам итү.
Балаларны архитектура белән таныштыруны дәвам итү, биналарның төрле максатларда (торак йортлар, кибетләр, кинотеатрлар, балалар бакчалары, мәктәпләр һ.б.) булуы турындагы белемнәрне баету.
Бер төрле максаттагы архитектура корылмаларының охшашлыкларын һәм аерымлыкларын аера белүне үстерү. Конструкциянең бер төрле өлешләрен һәм детальләрнең үзенчәлекләрен аера белүне формалаштыру.
Храм архитектурасы үзенчәлекләре белән таныштыру: гөмбәз, аркалар, бина әйләнәсе буенча арка поясы, барабан (гөмбәз астындагы түгәрәк өлеш) һ.б. Архитектура белән балалар яшәгән җирлекнең төбәк үзенчәлекләренә таянып таныштыру. Балаларга, сәнгатьнең һәр төрендәге кебек, архитектурада да бөтен дөньяга танылган ядкярләр: Россиядә — Кремль, Василий Блаженный соборы, Кышкы сарай, Исаакий соборы, Петергоф, Алтын боҗра ядкярләре һ.б. булуы — аларның һәр шәһәрдә дә барлыгы турында сөйләү.
Балаларның сәнгати эшчәнлектә архитектура корылмалары, әкияти корылма образларын чагылдыра белүен үстерү. Корылмаларның детальләрен (тәрәзә һәм ишек йөзлекләре, түбә контуры буенча челтәр кәрниз) сурәтләү омтылышын хуплау.
Балаларның иҗади эшчәнлек, аның үзенчәлекләре турындагы күзал- лауларын киңәйтү; сәнгати эшчәнлек төрләрен, сәнгать эшлеклеләре һөнәрләрен (рәссам, композитор, артист, биюче, җырчы, пианинода уйнаучы, скрипкачы, режиссер, театр директоры, архитектор һ.б.) белүен формалаштыру.
Эстетик хисләрен, эмоцияләрен, кичерешләрен; эшчәнлекнең төрле төрләрендә мөстәкыйль рәвештә нәфис образлар тудыру күнекмәләрен үстерү.
Сәнгати эшчәнлек өчен кешенең сизү органнарының әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру, сизү органнарын сәнгать төрләре белән тиңләштерә белүне (музыканы тыңлыйлар, картиналарны карыйлар, шигырьләрне укыйлар һәм тыңлыйлар һ.б.) формалаштыру.
Сәнгать тарихы һәм сәнгать төрләре белән таныштыру; халык сәнгатен һәм профессиональ сәнгатьне аера белүне формалаштыру. Күргәзмәләргә, театрга, музейга, циркка баруны оештыру (әти-әниләр белән бергә).
Халык сәнгатенең, нәфис кәсепчелекнең төрлелеге турындагы күзаллауларны киңәйтү (материалларның төрле төрләре, илнең һәм дөньяның төрле төбәкләре).
Туган як сәнгатенә карата кызыксыну; сәнгать әсәрләренә карата мәхәббәт һәм сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү.

Балаларның үз теләкләре белән һәм өлкән кеше җитәкчелегендә сәнгати эшчәнлектә актив катнашуларын хуплау.

Музыкаль эшчәнлек

Эстетик кабул итүне, ритмны тоемлауны, сәнгати зәвыкны, тирәлеккә, сәнгатькә һәм нәфис эшчәнлеккә карата эстетик мөнәсәбәтне үстерү.

Классик сәнгатькә һәм халык сәнгатенә (музыкага, сынлы сәнгатькә, әдәбиятка, архитектурага) карата кызыксыну формалаштыру.

Сәнгати культура нигезләрен формалаштыру. Сәнгатькә карата кызыксыну үстерү. Иҗади эшчәнлек төре буларак сәнгать, аның төрләре (гамәли-бизәлеш, сынлы сәнгать, әдәбият, музыка, архитектура, театр, бию, кино, цирк) турындагы белемнәрне ныгыту.

Балаларның сынлы сәнгать турындагы белемнәрен киңәйтү, сынлы сәнгать әсәрләрен сәнгати кабул итүне үстерү. Балаларны нәкыш сәнгате әсәрләре белән таныштыруны дәвам итү: И. Шишкин («Арыш кыры», «Нарат урманында иртә»), И. Левитан («Алтын көз», «Март», «Яз. Зур су»), А. Саврасов («Каргалар кайтты»), А. Пластов («Көн уртасы», «Җәй», «Печән өсте»), В. Васнецов («Аленушка», «Баһадирлар», «Патша улы Иван Соры бүре өстендә») һ.б.

Образлы тәэсир итү чараларын (форма, пропорцияләр, төс, характерлы детальләр, позалар, хәрәкәтләр һ.б.) аерып күрсәтеп, кече формалы скульптура турындагы күзаллауларны баету.

Балалар китапларын иллюстрацияләнгән рәссамнар (И. Билибин, Ю. Васнецов, В. Конашевич, В. Лебедев, Т. Маврина, Е. Чарушин) иҗаты белән таныштыруны дәвам итү.

Халык гамәли-бизәлеш сәнгате (Гжель, Хохлома, Жостово, Мезень бизәкләре), керамик эшләнмәләр, халык уенчыклары белән таныштыруны дәвам итү.

Балаларны архитектура белән таныштыруны дәвам итү, биналарның төрле максатларда (торак йортлар, кибетләр, кинотеатрлар, балалар бакчалары, мәктәпләр һ.б.) булуы турындагы белемнәрне баету.

Бер төрле максаттагы архитектура корылмаларының охшашлыкларын һәм аерымлыкларын аера белүне үстерү. Конструкциянең бер төрле өлешләрен һәм детальләрнең үзенчәлекләрен аера белүне формалаштыру.

Храм архитектурасы үзенчәлекләре белән таныштыру: гөмбәз, аркалар, бина әйләнәсе буенча арка поясы, барабан (гөмбәз астындагы түгәрәк өлеш) һ.б. Архитектура белән балалар яшәгән җирлекнең төбәк үзенчәлекләренә таянып таныштыру. Балаларга, сәнгатьнең һәр төрендәге кебек, архитектурада да бөтен дөньяга танылган ядкярләр: Россиядә — Кремль, Василий Блаженный соборы, Кышкы сарай, Исаакий соборы, Петергоф, Алтын боҗра ядкярләре һ.б. булуы — аларның һәр шәһәрдә дә барлыгы турында сөйләү.

Балаларның сәнгати эшчәнлектә архитектура корылмалары, әкияти корылма образларын чагылдыра белүен үстерү. Корылмаларның детальләрен (тәрәзә һәм ишек йөзлекләре, түбә контуры буенча челтәр кәрниз) сурәтләү омтылышын хуплау.

Балаларның иҗади эшчәнлек, аның үзенчәлекләре турындагы күзал- лауларын киңәйтү; сәнгати эшчәнлек төрләрен, сәнгать эшлеклеләре һөнәрләрен (рәссам, композитор, артист, биюче, җырчы, пианинода уйнаучы, скрипкачы, режиссер, театр директоры, архитектор һ.б.) белүен формалаштыру.

Эстетик хисләрен, эмоцияләрен, кичерешләрен; эшчәнлекнең төрле төрләрендә мөстәкыйль рәвештә нәфис образлар тудыру күнекмәләрен үстерү.

Сәнгати эшчәнлек өчен кешенең сизү органнарының әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру, сизү органнарын сәнгать төрләре белән тиңләштерә белүне (музыканы тыңлыйлар, картиналарны карыйлар, шигырьләрне укыйлар һәм тыңлыйлар һ.б.) формалаштыру.

Сәнгать тарихы һәм сәнгать төрләре белән таныштыру; халык сәнгатен һәм профессиональ сәнгатьне аера белүне формалаштыру. Күргәзмәләргә, театрга, музейга, циркка баруны оештыру (әти-әниләр белән бергә).
Халык сәнгатенең, нәфис кәсепчелекнең төрлелеге турындагы күзаллауларны киңәйтү (материалларның төрле төрләре, илнең һәм дөньяның төрле төбәкләре).
Туган як сәнгатенә карата кызыксыну; сәнгать әсәрләренә карата мәхәббәт һәм сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү. Балаларның үз теләкләре белән һәм өлкән кеше җитәкчелегендә сәнгати эшчәнлектә актив катнашуларын хупла**у.**

Сурәтләү эшчәнлеге
Балаларда сурәтләү эшчәнлегенә карата тотрыклы кызыксыну формалаштыру. Сиземләү тәҗрибәсен баету, предметлар белән танышу процессына кулларның предмет буйлап хәрәкәтен кертү.
Образлы эстетик кабул итүне, образлы күзаллауны үстерүне, эстетик фикерләү формалаштыруны дәвам итү; иптәшләрнең эшләренә карата дус- ларча һәм ихтирамлы мөнәсәбәтнең мәҗбүрилегенә игътибар юнәлтеп, бала үзе һәм аның яшьтәшләре тарафыннан иҗат ителгән сурәтләрне нигезле һәм тәфсилле бәяләргә өйрәтү.
Әйләнә-тирә предметларына һәм күренешләренә, сәнгать әсәрләренә, сәнгати иҗат эшчәнлегенә карата эстетик мөнәсәбәт формалаштыру.
Мөстәкыйльлек тәрбияләү; тәэсир итү чараларын кулланып, элегрәк рәсем ясауда, әвәләп ясауда, аппликациядә үзләштерелгән ысулларны актив һәм иҗади кулланырга өйрәтү.
Балаларны натурадан карап рәсем ясарга өйрәтүне дәвам итү; анализлау сәләтен, предметларны чагыштыра белүне, һәр предметның үзенчәлекләрен аера белүне үстерү; предметларны аларның формасын, зурлыгын, төзелешен, пропорцияләрен, төсен, композициясен чагылдырып сурәтләү күнекмәләрен камилләштерү.
Коллектив иҗатны үстерүне дәвам итү. Килешеп эш итү, эшнең кайсы өлешен кем башкарачагы, аерым сурәтләрнең ничек итеп гомуми картинага берләшәчәге турында сүз куешу омтылышы тәрбияләү.
Үз эшләреңнең кимчелекләрен күрә һәм аларны төзәтә белүне формалаштыру; иҗат ителә торган образның тагын да тәэсирлерәк булуына ирешү өчен өстәмәләр кертү.
Предметлы рәсем ясау. Предметларны хәтер буенча һәм натурадан карап сурәтләү күнекмәләрен камилләштерү; күзәтүчәнлек, предметларның характерлы үзенчәлекләрен күрү һәм аларны рәсем чаралары (форма, пропорцияләр, кәгазь битендә урнаштыру) белән чагылдыра белүне үстерү.
Сурәтләү техникасын камилләштерү. Күзәтү астында кулның иректә, бер үк вакытта төгәл, салмак һәм ритмлы хәрәкәтләрен үстерү. Балалар рәсем ясаганда кулланырга мөмкин булган материаллар җыелмасын киңәйтү (гуашь, акварель, коры һәм майлы пастель, сангина, күмерле карандаш, гельле ручка һ.б.). Тәэсирле образ тудыру өчен бер үк рәсемдә төрле материалларны берләштерергә тәкъдим итү. Таныш материаллар белән эшләүнең яңа ысулларына (мәсәлән, юеш катлам өстендә акварель белән рәсем ясау); сурәтләнәчәк картина өчен фон әзерләүнең төрле ысулларына (акварель һәм гуашь белән рәсем ясаганда фон төп сурәт иҗат ителгәнче әзерләнә; пастель һәм төсле карандашлар белән рәсем ясаганда фон башта ук яки төп сурәт иҗат ителгәч булдырыла) өйрәтү.
Сызыклы рәсем ясаганда карандаш белән иркен эш итү күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итү, түгәрәк сызыклар, бөтеркәләр ясаганда төрле юнәлешләрдә (ботактан һәм бөтеркәнең өчыннан ботакка таба, вертикаль һәм горизонталь рәвештә) кулның салмак борылышларын башкарырга өйрәтү, озын сызыкларны, зур формаларны ясаганда — бөтен кул белән, кечкенә формаларны һәм вак детальләрне, кыска сызыклар, штрихлар, үлән (Хохлома), зияк (Городец) һ.б. ясаганда, бармаклар белән генә эш итәргә өйрәтү.
Иҗат ителгән сурәтнең һәм форманы чагылдыруның, сызыкларның салмаклыгы һәм кушылуы яки аларның нечкәлеге, сызыклар һәм таплар урнашуының нәфислеге,

ритмлылыгы, рәсемнең тигез буялышы матурлыгын күрергә; төснең тигез буяу һәм карандашка басымны көйләү нәтиҗәсендә барлыкка килгән салмак төсмерләр күчешләрен тоемларга өйрәтү.

Предметларның чынбарлыктагы төсләренә, декоратив бизәкләргә, әкият сюжетларына таянып, төсләрнең һәм төсмерләрнең төрлелеге турындагы күзаллауны үстерү; төсләр һәм төсмерләр табарга өйрәтү.

Балаларны эзлекле рәвештә ике төсмерне үз эченә алган (яшькелт-сары, зәңгәрсу-күк) яки табигый төсләргә тәңгәл (кура җиләге төсе, персик төсе һ.б.) төсләрне күрсәтә белүгә китерү.

Аларның игътибарын предметларның төсе үзгәрүчәнлеккә (мәсәлән, үсү процессында помидорлар яшел булалар, өлгергәч кызаралар) юнәлтү. Һава торышы үзгәргәндә табигатьтә төс үзгәрүен күрергә өйрәтү (кояшлы көндә күк йөзе зәңгәр, болытлы көндә соры төстә). Рәсемнең төсләр җыелмасын баету максатында төсләр аша кабул итү сәләтен үстерү.

Балаларны төсләрнең төсмерләрен аерырга һәм аларны рәсемдә чагылдырырга өйрәтү, тирә-юньдәге предметларны һәм күренешләрне төс аша кабул итә, аларны күзәтә һәм чагылдыра белү сәләтен үстерү (яңа гына пәйда булган яфраклар сыек яшел төстә, тузганакларның сабаклары сыек яшел, яфраклары куе яшел һ.б.).

Сюжетлы рәсем ясау. Балаларны кәгазь битендә сурәтләрне аларның реаль урынына карап (рәсем ясаучыга якынрак яки аңардан ераграк; битнең астагы читенә якынрак — алгы план, аннан ераграк — арткы план) урнаштырырга; сурәтләнүче предметларның зурлыклары арасындагы аерымлыкларны (агач биек, чәчәк агачтан тәбәнәгрәк; чыпчык баласы кечкенә, ала карга зур һ.б.) чагылдырырга өйрәтү. Рәсем композициясен төзү; кешеләрнең һәм хайваннарның хәрәкәт итүен, җилдән бөгелгән үсемлекләрнең торышын чагылдыра белү күнекмәләре формалаштыру. Рәсемнәрдә халык әкиятләренең, шулай ук автор әсәрләренең (шигырьләрнең, әкиятләрнең, хикәяләрнең) сюжетларын чагылдыра белү; тема, композиция һәм төсләр бирелешен сайлауда мөстәкыйльлек күрсәтү формалаштыруны дәвам итү.

Декоратив рәсем ясау. Балаларның декоратив иҗатын үстерүне; аларга инде таныш һәм әлегә яңалык булган халык бизәлеш сәнгате мотивлары буенча (Городец, Гжель, Хохлома, Жостово, Мезень) бизәкләр ясарга өйрәтүне дәвам итү. Балаларны билгеле бер халык бизәлеш сәнгате төренең төсләр җыелмасын аерырга һәм чагылдырырга өйрәтү. Төрле формадагы кәгазь битләрендә, предмет һәм уенчык силуэтларында композицияләр төзү күнекмәләрен ныгыту; балалар тарафыннан әвәләп ясалган уенчык- ларга бизәк төшерү.

Халык сәнгатенең теге яки бу төре нигезендә декоратив композиция төзегәндә, шул төр өчен хас бизәк элементлары һәм төсләр җыелмасы куллану күнекмәләрен ныгыту.

Әвәләп ясау. Балалар иҗатын үстерү; предметлар, табигать объектлары, әкият персонажлары образларын иҗат итү өчен, элек үзләштерелгән төрле алымнарны иркен кулланырга өйрәтү; төп өлешнең һәм башка өлешләрнең формасын, шул өлешләрнең пропорцияләрен, сурәтләнүче объектларның позасын, аларга хас үзенчәлекләрне чагылдырырга өйрәтүне дәвам итү; форма өслеген бармаклар хәрәкәте һәм стека белән эшкәртү.

Кешегә һәм хайваннарга хас хәрәкәтләрне чагылдыру, тәэсирле образлар иҗат итү (кошчык канатларын күтәрде, очарга әзерләнде; кәҗә бәтие сикерә-сикерә бара, кыз бии; балалар гимнастика ясыйлар — коллектив композиция) күнекмәләре формалаштыруны дәвам итү.

Балаларны ике-өч фигурадан скульптур төркемнәр төзергә өйрәтү, композицияне тоемлау, предметларның пропорцияләрен, аларның зурлыклары чагыштырмасын, позалар, хәрәкәтләр, детальләр төгәллеген күрсәтә белү осталыгын үстерү.

Декоратив әвәләп ясау. Декоратив әвәләп ясау күнекмәләрен камилләштерүне дәвам итү; әвәләп ясауның төрле ысулларын (өстәп әвәләү, чокырайтылган рельеф) файдаланырга,

стека кулланырга өйрәтү. Балчыктан әвәләп ясаганда пластинага бизәк төшерергә, стека белән бизәк ясарга; балчыктан, төрле төстәге пластилиннан предметлы һәм сюжетлы, индивидуаль һәм коллектив композицияләр иҗат итәргә өйрәтү.

Аппликация. Натурадан карап һәм күзаллау буенча предметлы һәм сюжетлы сурәтләр ясарга өйрәтүне дәвам итү: композиция хисен үстерү (сурәтләнүче предметларның пропорцияләренә туры килгән форматтагы кәгазь битендә фигураларны матур итеп урнаштырырга өйрәтү).

Төрле формадагы кәгазь битләрендә геометрик һәм үсемлек элементларыннан бизәкләр һәм декоратив композицияләр төзү; балалар күзаллавын

ча һәм халык сәнгате мотивлары буенча кошларны, хайваннарны сурәтләү күнекмәләрен үстерү.

Икегә бөкләнгән кәгазьдән симметрияле предметлар; гармун рәвешендә бөкләнгән кәгазьдән берничә предмет яки аларның өлешләрен кисеп алу алымнарын ныгыту.

Образлар иҗат иткәндә кәгазьдән кисеп алуның, өзеп (ертып) алуның, сурәтләрне ябыштыруның (тулысынча яки, күләм иллюзиясе тудырып, өлешчә җилем сылап) төрле алымнарын куллануны хуплау, башта рәсемнең өлешләре һәм детальләре формаларын карандаш белән җиңелчә билгеләп, сурәтләүнең мозаика ысулына өйрәтү. Төсне, колоритны, композицияне тоемлауны үстерүне дәвам итү. Иҗат чагылышларын хуплау.

Гамәли иҗат: кәгазь һәм катыргы белән эшләү. Турыпочмаклы, квадрат, түгәрәк формалы кәгазьне төрле юнәлешләрдә бөкли белү күнекмәсен ныгыту (пилотка); төрле фактуралы кәгазь куллану, өлге ярдәмендә билгеләп чыгу; кызыклы уенчыклар (физкультурачы аю баласы, чукучы әтәч һ.б.) ясау.

Төсле кәгазь буйларыннан предметлар (келәм, җаймә, китап тоткычы) ясый белүне; уенчыклар, сувенирлар, бәйрәмгә костюм детальләре һәм бизәмәләр эшләгәндә төсләрне һәм аларның төсмерләрен сайлый белүне формалаштыру. Үрнәктән файдалана белүне формалаштыру. Балаларның оригами техникасында күләмле уенчыклар иҗат итә белү күнекмәләрен формалаштыру.

Гамәли иҗат: тукыма белән эшләү. Энәгә җеп саплау, җепне төенли белүне; төймә, элгеч тегеп кую; энәне алга атлатып, иң гади әйберләрне (ор- лыклар өчен кечкенә капчык, курчаклар өчен алъяпкыч, энә мендәрчеге) тегә белүне формалаштыру. Төрле фактуралы тукыма кисәкләре (күбәләк өчен ефәк, куян өчен байка һ.б.) кулланып аппликация ясау, акбур белән контур сызу һәм уйланылган сюжет буенча кисеп алу күнекмәләрен ныгыту.

Гамәли иҗат: табигый материал белән эшләү. Имән чикләвекләреннән, күркәләрдән, җимеш төшләреннән, үләннән, ботаклардан, тамырлардан кеше, хайван, кош фигуралары иҗат итү; образның тәэсирлелеген чагылдыру, гомуми композицияләр төзү («Урман аланы», «Әкият геройлары») күнекмәләрен ныгыту. Фантазияне, хыялны үстерү.

Балаларның материаллардан пөхтә һәм сакчыл файдалана белү күнекмәләрен ныгыту.

Конструкцияләү-модельләү эшчәнлеге

Төрле биналарга һәм корылмаларга (торак йортлар, театрлар һ.б.) карата кызыксыну формалаштыру. Аларның үзенчәлекләрен конструкцияләү эшчәнлегендә чагылдыру теләген хуплау.

Объект конструкциясен күрергә һәм аның төп өлешләрен, шул өлешләрнең функциональ кулланылышын анализларга өйрәтү.

Булган корылмаларны анализлау нигезендә балаларга мөстәкыйль рәвештә аерым конструктив чишелешләр табарга тәкъдим итү.

Коллектив эшләү күнекмәләрен — вазифаларны бүлешү, бер-береңә комачауламыйча, уртак ният буенча эшләү күнекмәләрен ныгыту.

Төзелеш материалыннан конструкцияләү. Балаларны, кулланылыш максатларына карап, бер үк объектның төрле конструкцияләрен (җәяүлеләр күпере, транспорт күпере) төзергә өйрәтү. Төзелеш өчен нинди детальләрнең күбрәк туры килүен, максатка

ярашлырак рәвештә аларны ничек итеп берләштереп кулланырга кирәклеген ачыклау; корылманы төзү процессын планлаштыру сәләтен үстерүне дәвам итү. Бер тема белән берләштерелгән корылмалар (урам, машиналар, йортлар) төзергә өйрәтүне дәвам итү.
Конструктор детальләреннән конструкцияләү.Төрле пластмасса конструкторлар белән таныштыру. Рәсемнәр, тәрбияченең телдән бирелгән инструкциясе, үз теләге буенча төрле модельләр (биналар, самолетлар, поездлар һ.б.) төзергә өйрәтү. Балаларны детальләре штифтлар (башсыз кадаклар) белән беркетелүче агач конструктор белән таныштыру.
Рәсем һәм тәрбияченең телдән бирелгән инструкциясе буенча төрле конструкцияләр (йорт җиһазы, машиналар) төзергә өйрәтү.
Бер тема белән берләштерелгән конструкцияләр (балалар мәйданчыгы, машиналар кую урыны) төзергә өйрәтү.
Конструкцияләрне сүтәргә өйрәтү (пластмасса конструкторларда).
Музыкаль эшчәнлек
Балаларның музыка культурасын үстерү, сәнгати зәвык тәрбияләүне дәвам итү.
Балаларны музыкаль тәэсирләр белән баетуны дәвам итү, төрле характердагы музыка башкарылганда ачык эмоциональ тойгылар кичерүләренә булышлык итү.
Тавыш югарылыгын, ритмлы, тембрлы, динамикалы ишетү сәләтен камилләштерү.
Җырлау тавышы аппараты формалашуга, музыкага ияреп хәрәкәт итү күнекмәләрен үстерүгә булышлык итү.
Балаларны музыка уен коралларында уйнарга өйрәтү.
Элементар музыкаль төшенчәләр белән таныштыру.
Тыңлау. Квинта — терция чикләре эчендә авазларны югарылык буенча кабул итү күнекмәләрен үстерүне; балаларны музыкаль тәэсирләр белән баету һәм музыкаль зәвык формалаштыруны дәвам итү, музыкаль хәтерне үстерү. Фикерләү, фантазия, хәтер, ишетү сәләтен үстерүгә булышлык итү.
Элементар музыкаль төшенчәләр (темп, ритм); музыкаль жанрлар (опера, концерт, симфоник концерт), композиторлар һәм музыкантлар иҗаты белән таныштыру.
Балаларны Россия Федерациясенең Дәүләт гимны көе белән таныштыру.
Җырлау. Җырлау тавышы аппаратын һәм вокаль-ишетү координациясен камилләштерү.
Җырларны беренче октаваның «до»сыннан икенче октаваның «ре»сына кадәр чикләр эчендә тәэсирле башкаруның гамәли күнекмәләрен ныгыту; тын алырга һәм аны фраза ахырынача саклап торырга өйрәтү; артикуляциягә (дикциягә) игътибар юнәлтү.
Музыкага ияреп яки аннан башка мөстәкыйль, аерым һәм коллектив белән җырлау күнекмәләрен ныгыту.
Җыр иҗаты. Үрнәк сыйфатында халык җырларын файдаланып, мөстәкыйль рәвештә көйләр чыгарырга; таныш җырларны, музыкаль пьесаларны һәм биюләрне файдаланып, үрнәк буенча һәм үрнәктән башка гына, бирелгән темага мөстәкыйль рәвештә көйләр импровизацияләүгә өйрәтү.
Музыкаль-ритмик хәрәкәтләр. Бию хәрәкәтләре күнекмәләрен, биюдә эмоциональ-образлы эчтәлекне чагылдырып, музыка характеры белән тәңгәл рәвештә тәэсирле һәм ритмик хәрәкәтләнү күнекмәләрен үстерүгә булышлык итү.
Милли биюләр (рус, татар, белорус, украин биюләре һ.б.) белән таныштыру.
Бию-уен иҗатын үстерү; җырларны, театраль күренешләрне (постановкаларны) сәхнәләштергәндә төрле образларны сәнгатьле итеп башкару күнекмәләрен формалаштыру.
Музыкаль-уен һәм бию иҗаты. Музыкаль башкару эшчәнлегенең аң- лаешлы төрләрендә (оркестрда уйнау, җырлау, бию хәрәкәтләре һ.б.) балаларның иҗади активлыгы үсешенә булышлык итү.
Аерым характердагы музыка буенча импровизацияләүгә өйрәтү (чаңгычы, тимераякта йөгерүче, җайдак, балыкчы; хәйләкәр песи һәм ачулы кәҗә бәтие һ.б.).

Җырның эчтәлеген чагылдыручы хәрәкәтләр уйлап чыгарырга, күзалланган предметлар белән образ тудырырга өйрәтү. Хәрәкәтләрдә музыкаль образларны чагылдыру ысулларын мөстәкыйль рәвештә эзләргә өйрәтү.
Музыка сәләтен формалаштыру; активлык һәм мөстәкыйльлек чагылышына булышлык итү.
Балалар музыка уен коралларында уйнау. Төрле музыка уен кораллары башкаруында һәм оркестр өчен эшкәртүдә музыкаль әсәрләр белән таныштыру.
Металлофонда, курайда, сыбызгыда, бәрмә һәм электр музыка уен коралларында,

халык музыка уен коралларында — шалтыравыкларда, өчпочмакларда уйнарга; музыкаль әсәрләрне оркестрда һәм ансамбльдә уйнарга өйрәтү.

2.1.5. “Физик үсеш”белем бирү өлкәсе

«Физик үсеш балалар эшчәнлегенең түбәндәге төрләрендә тәҗрибә булдыруны үз эченә ала: хәрәкәтләнү, шул исәптән координация һәм сыгылмалылык кебек физик сыйфатларны үстерүгә юнәлтелгән, организмның терәкхәрәкәт системасын дөрес формалаштыруга, тигезлек саклауга, хәрәкәтне координацияләүгә, кулларның эре һәм вак моторикасына булышлык итүче, шулай ук төп хәрәкәтләре дөрес һәм организмга зыян салмаслык итеп башкарылган атлап йөрү, йөгерү, җиңелчә сикерүләр, ике якка да борылулар кебек күнегүләрне эшләү белән бәйле хәрәкәт эшчәнлеге; спортның кайбер төрләре турында башлангыч күзаллаулар формалашу; кагыйдәләре белән бергә хәрәкәтчел уеннарны үзләштерү; хәрәкәтләнү өлкәсендә максатчанлык һәм үз-үзеңне көйләү формалашу; сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләре формалашу, шул яшәү рәвешенең элементар нормаларын һәм кагыйдәләрен үзләштерү (туклануда, хәрәкәтләнү режимында, чыныгуда, файдалы гадәтләр формалаштыруда һ.б.»

Төп максатлар һәм бурычлар

Сәламәт яшәү рәвеше турында башлангыч күзаллаулар формалаштыру. Балаларда сәламәт яшәү турында башлангыч күзаллаулар формалаштыру.
Физик культура. Балаларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту; акыл һәм физик мөмкинлекләрен арттыру, талчыгуны искәртү.
Гармонияле физик үсешне тәэмин итү, төп хәрәкәт төрләрендә сәләт һәм күнекмәләрне камилләштерү, хәрәкәтләрнең матурлыгына, нәзакәтлелегенә, тәэсирлелегенә ирешү, гәүдәнең дөрес тотышын формалаштыру.
Көндәлек хәрәкәтләнү эшчәнлеге ихтыяҗы формалаштыру. Хәрәкәтләнү эшчәнлегендә инициативалылык, мөстәкыйльлек һәм иҗат, үз-үзеңне контрольдә тоту, хәрәкәтләр башкарганда үз-үзеңне бәяләү сыйфатларын үстерү.
Хәрәкәтле уеннарда һәм спорт уеннарында, физик күнегүләрдә катнашуга карата кызыксынуны, мөстәкыйль хәрәкәтләнү эшчәнлегендә активлыкны үстерү; спортка карата кызыксыну һәм мәхәббәт тәрбияләү.
Балаларның рациональ туклану (ризык күләме, ашау эзлеклелеге, туклануда төрлелек, су эчү режимы) турындагы күзаллауларын киңәйтү.
Кеше тормышында хәрәкәтләнү активлыгының әһәмияте турында күзаллаулар; үз органнарыңны һәм системаларыңны ныгыту өчен махсус физик күнегүләр ясый белүне формалаштыру. Актив ял итү турында күзаллаулар формалаштыру. Чыныгу кагыйдәләре һәм төрләре, чыныктыручы процедураларның файдасы турындагы күзаллауларны киңәйтү. Кеше тормышында кояш яктысының, һаваның һәм суның роле, аларның сәламәтлеккә йогынтысы турындагы күзаллауларны киңәйтү.

Физик культура.

Көндәлек хәрәкәтләнү эшчәнлеге ихтыяҗы формалаштыру.

Эшчәнлекнең төрле төрләрендә гәүдәнең дөрес торышын саклау күнекмәләре тәрбияләү.

Төп хәрәкәтләрне башкаруның табигыйлегенә, җиңеллегенә, төгәллегенә, тәэсирлелегенә ирешә барып, аларның техникасын камилләштерү.

Йөргәндә һәм йөгергәндә бирелгән темпны саклый белүне ныгыту.

Йомшак өслеккә, йөгереп килеп озынлыкка һәм биеклеккә сикергәндә, йөгереп килүне этелү белән яраштырырга өйрәтү.

Ыргытканда кул чугының актив хәрәкәтләнүенә ирешү.

Гимнастика стенкасында диагональ буенча бер аралыктан икенчесенә шуышып керергә өйрәтү.

Урында һәм хәрәкәт вакытында тиз арада тезелергә, колоннада, шеренгада, түгәрәктә тигезләнергә; күнегүләрне ритмлы, тәрбияче тарафыннан күрсәтелгән темпта башкарырга өйрәтү.

Психофизик сыйфатларны: көчне, тизлекне, чыдамлыкны, җитезлекне, сыгылмалылыкны үстерү.

Балаларны статик (урында) һәм динамик (хәрәкәттә) тигезлек саклауга өйрәтүне, хәрәкәтләрне координацияләүне һәм тирәлектә ориентлашуны үстерүне дәвам итү.

Спорт хәрәкәтләре башкару күнекмәләрен ныгыту.

Мөстәкыйль рәвештә физкультура инвентареның, спорт формасының торышын күз уңында тотарга, аларны карап, төзек тотуда актив катнашырга өйрәтү.

Бала шәхесенең төрле яклап үсешен тәэмин итү: сабырлык, үз дигәнендә торучанлык, тәвәккәллек, кыюлык, оешканлык, инициативалылык, мөстәкыйльлек, иҗади омтылыш, фантазия тәрбияләү.

Балаларны мөстәкыйль рәвештә хәрәкәтле уеннар оештырырга, үз уеннарын, уен вариантларын уйлап чыгарырга, хәрәкәтләрне аралаштырырга өйрәтүне дәвам итү.

Физик культурага һәм спортка, спорт өлкәсендәге аерым казанышларга карата кызыксынуны хуплау.

Хәрәкәтле уеннар. Балаларны психофизик сыйфатлар: җитезлек, көч, тизлек, чыдамлык, сыгылмалылыкны үстерүгә, хәрәкәтләрне координацияләүгә, тирәлектә ориентлашырга булышлык итүче төрле хәрәкәтле уеннарны (шул исәптән ярыш элементлары булган уеннарны) файдала- нырга; яшьтәшләре белән бергә мөстәкыйль рәвештә таныш хәрәкәтле уеннар оештырырга, үз нәтиҗәләрен һәм иптәшләренең нәтиҗәләрен гадел бәяләргә өйрәтү.

Иҗади омтылыш күрсәтеп, уеннарның вариантларын уйлап чыгарырга, хәрәкәт төрләрен аралаштырырга өйрәтү. Спорт уеннары һәм күнегүләренә (бура уены, бадминтон, баскетбол, өстәл теннисы, хоккей, футбол) карата кызыксынуны үстерү.

2.1.6.Милли мәдәни төбәк чыганагы (ЭРС)

[1] МББ ФДББСның 2.6. пунктын кара.

Группы с обучением и воспитанием на татарском языке
Ознакомление с культурой народов Поволжья (этнокультурное региональное составляющее)
1.Символика РФ и РТ(герб флаг)
2..Портрет ПризедентаРФ.иРТ(впапке)
3.Куклы в татарской, русской национальной одежде (мальчик и девочка)

4. Информационный и наглядный материал о родном городе (альбом, книги, набор открыток, 3-4 иллюстрации в формате А–4, информация к ним).	
5. Информационный и наглядный материал о	столице РТ г .Казани .
6. Информационный и наглядный материал живодный и природный мир)	РТ(города -5, их достопримечателтности,
7.Информационный и наглядный материал о Удмуртии,Марий-Эл,Мордовия:(образцы деятельности,дидактические	России Башкортостане, Чувашии, орнаментов для изобразительной игры,подвижные игры народов РТ)
8.Портреты татарских писателей,их народные сказки.	произведения (по программе) Татарские
9.материал о композиторах,художниках РТ,	Репродукции
10.Материал по декоративно- приклодному -тюльпан-лалэ -лист-яфрак -колокольчик-кыңгырау -гвоздика-канәфер чәчәге -трехлестник- өч яфрак -пион –чалма баш. -шиповник- гөлҗимеш -зигзаг- борма -круңева – челтәр баш (кожа,украшения,керамека,вышевка)	искусству татар(7 элементов орнамента:
11.Дидактические игры по ознакомлению с татарскими национальными орнаментами (4 игры)	
Материалы по обучению детей татарской национальности родному языку – **УМК для детей 6-7 лет "Туган телдә сөйләшәбез"** (Говорим на родном языке), Хазратова Ф.В., Шарафутдинова З.Г., Хабибуллина И. Җ.	
1.CD – диски «Туган телдә сөйләшәбез» 5-6 лет.	
2. Иллюстрации, картины к УМК «Туган телдә сөйләшәбез»	
3.Дидактические, настольные, словесные, ИКТ- игры (разработанные педагогами) по УМК «Туган телдә сөйләшәбез».	
4.Рабочие тетради для детей 6-7 лет «Изучаем русский язык»	
Материалы По поготовке к обучению грамоте детей татарской национальности- **УМК для детей 6-7 лет "Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы" (Азбука для дошкольников),Шаехова Р.К.** 5.Рабочие тетради для детей 6-7 лет,Ⅲ части «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы" ((Азбука для дошкольников),Шаехова Р.К.	
Материалы для обеспечения современного уровня организации обучения детей	

дошкольного возраста государственным языкам РТ и ознакомления с культурой народов Поволжья
1. Вновь созданные мультфильмы объединения « Татармультфильм». 2. Мультфильмы, созданные по произведениям Габдуллы Тукая. 3. Мультипликационные фильмы студии «Союзмультфильм» на татарском языке (в 5-х частях). 4. DVD, CD – материалы, поступившие с Министерства РТ. 5. Материалы телепередачи канала ТНВ «Әкият илендә» – «В мире сказок», созданный для детей дошкольного возраста в целях обучения детей разговорной речи.

2.2. Программаны тормышка ашыру ысуллары һәм юллары

Үсешкә китерүче һәм бала өчен эмоциональ яктан уңайлы белем бирү мохите тудыру «Туганнан алып мәктәпкәчә» программасын гамәлгә ашыруының мөһим шарты булып тора. Балалар бакчасында булу балага шатлык китерергә, ә белем бирү ситуацияләре мавыктыргыч булырга тиеш.

Иң мөһим белем бирү ориентирлары:

• балаларның эмоциональ иминлеген тәэмин итү;

• балаларның башка кешеләргә карата дустанә һәм игътибарлы мөнәсәбәтен формалаштыру өчен шартлар тудыру;

• балалар мөстәкыйльлеген (инициативалылыкны, автономия һәм җаваплылыкны) үстерү;

• балаларның эшчәнлекнең төрле төрләрендә формалашучы сәләтләренүстерү.

Әлеге максатларны гамәлгә ашыру өчен педагогларга түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

• бала шәхесенә карата ихтирам күрсәтү, аның белән һәм башка педагоглар белән үзара мөнәсәбәтләрнең демократик стилен үстерү;

• баланың үз өстенә җаваплылык алу һәм башка кешеләргә карата үз итүхисләрен белдерү өчен шартлар тудыру;

• килеп туган низагларны балалар белән бергә тикшерү, аларны хәл итәргә булышу, гомуми кагыйдәләр булдыру, бер-береңә карата ихтирам күрсәтергә өйрәтү;

• балалар белән тормышның мөһим мәсьәләләрен тикшерү, баланың үзпозициясен белдерүен стимуллаштыру;

• балаларның игътибарын кешеләрнең үз карашлары һәм кыйммәтләребуенча бер-берсеннән аерылып торуларына юнәлтү, моның аларның үз-үзләрен тотышына ничек йогынты ясавын тикшерү;

• ата-аналар (законлы вәкилләр) белән Оешма педагогларының эшчәнлеге юнәлтелгән, шул эшчәнлек ирешергә тиешле ориентирларны тикшерү,гаилә әгъзаларын әлегемаксатларга ирешү буенча бергәләп эш итүгә тарту.

Мәгариф оешмасында мәктәпкәчә белем бирү системасы баланың уенын һәм танып белү активлыгы үсешенә төбәлгән булырга тиеш. Оешмада инициативалылык, күңел күтәренкелеге, кызыксынучанлык һәм яңаны белүомтылышы кебек сыйфатлар чагылсын өчен шартлар тудырылырга тиеш.

Белем бирү мохитен дөрес оештыру үз-үзеңә ышаныч, тормышка карата оптимистик караш үсешен стимуллаштыра, ялгышуга хокук бирә, танып белү мәнфәгатьләренформалаштыра, хезмәттәшлек итәргә әзер булуынһәм башка кешегә авыр

хәлдә ярдәм итүне хуплый, ягъни баланың уңышлыравештә социальләшүен һәм аның шәхесе үсешен тәэмин итә.

Балалар тарафыннан өйрәнелүче темалар белем бирү эшенең максатларына — баланың сәләтләрен һәм инициативасын үстерүгә, мәктәпкәчә яшьтәге балага аңлаешлы мәдәни чараларны (күрсәтмә модельләрне һәм символларны) үзләштерүгә ирешү өчен материал булып тора. Шунлыктан белеембирү программасы гомер буе барачак уку-өйрәнү сәләте (lifelonglearning)булдыруны, шул ук вакытта чынбарлыкка карата аңлы һәм иҗади мөнәсәбәттә булуны таләп иткән хәзерге җәмгыятьтә балаларны тормышка әзерләүнең нигезенә әверелә.

Балалар бакчасында балага яхшы таныш көн дә кабатлана торган хәлләр тәрбия-белем бирү әһәмиятенә ия: һавада йөргәндә һәм режим моментлары вакытында бала үзенә һәм башкаларга карата мөнәсәбәтләр булдыра,инициативалы булырга һәм карарлар кабул итәргә, үзенең фикерләвен һәмхыялын файдаланырга өйрәнә.

Белем бирү ситуацияләрен тәкъдим итү;

• балалар автономиясен хуплау: балаларга үз проект чишелешләрен күрсәтергә тәкъдим итү;

• үз ниятләрен башкарганда балаларга үз эшчәнлекләрен планлаштырырга ярдәм итү;

• балалар тарафыннан тәкъдим ителгән проект чишелешләрен тикшергәндә, күрсәтелгән һәр вариантның яңалыгына басым ясап, аларныңидеяләрен хуплау;

• балаларга алар тарафыннан тәкъдим ителгән чишелеш вариантларынчагыштырырга, вариантны сайлауны нигезләргә булышу.

2.2.1.Гаилә белән узара аралашу

Ата-аналар белән үзара бәйләнеш формалары.

1.Мәгълүмати чаралар –(телдән журнал, реклама буклеты; балаларга тәрбия һәм белем бирүсораулары буенча мәгълүмати белешмә хезмәте; СМИ да чыгышлар; мәгълүмати кәрзиннәр,хатлар; күрсәтмә психо-педагогик пропаганда һ.б.)

2. Оештыру эшләре– (ата-аналар җыелышы; анкеталар тутыру; җәмгыяти ата-аналароешмаларын төзү; коференцияләр, ата-аналар белән берлектә педсоветлар; брифинглар һ.б.)

3.Культура-агарту чаралары – (ата-аналар мәктәбе; консультацияләр; тематик очрашулар; матурәдәбият буенча тематик күргәзмәләр оештыру; тренинглар; семинарлар; әңгәмә; дискуссияләр;ата-аналар кунакханәсе; түгәрәк өстәл һ.б.)

4.Оештыру-эшчәнлек – (ата-аналар белән берлектә үткәрелгән балаларның үсеш мониторингы,берләштерелгән ата-ана-бала проекты; күргәзмәләр; вернисажлар; мастер-класслар; балалар,педагоглар, ата-аналар иҗаты; гаилә портфолиосы ясау; иҗади эшчәнлек өчен табигый һәмташландык материаллар җыю; балалар бакчасын ремонтлауда һәм яшелләндерүдә катнашу;балаларның бакчадагы тормышын сурәтләгән буклет, видеофильмнар әзерләү, журналларчыгару;бакчада үткәрелгән чаралар турында фотоматериалларны электрон җибәрүдә булышу;үстерешле предметлы тирәлекнең сыйфатын тикшерүдә катнашу һ.б.)

5. Ата-аналарның педагогик процесста катнашуы – (ата-аналар катнашы белән шөгыльләр;балаларга әкиятләр уку; балалар белән төрле темага әңгәмәләр кору; ата-аналар

катнашы беләнсәхнәләштерү; саф һавада йөргәндә, экскурсияләргә барган балаларны озату; Ачык ишекләр,Сәламәтлек көнендә, Шәфкатьлелек марафонында катнашу һ.б.)

Максат: Ата- аналар һәм тәрбиячеләрнен берләшеп, балаларда бердәм тәрбия юнәлешен формалаштыру.

Ай исеме	Эш төре	Максат	Кем җаваплы
Сентябрь	Ата-аналар почмагын тәртипкә китерү, җыелышка кирәкле мәгълүматны әзерләү		тәрбиячеләр
	Ширма “Куркынычсызлык кагыйдәләрен үтик”	Куркынычсызлык кагыйдәләрен балаларга аңлаешлы телдә ничек итеп аңлатырга кирәклеге турында киңәшләр бирү.	Шәфкать туташы
	Әңгәмәләр: 1.«Бакча өчен үз вакытында түләү кагыйдәләре» турында һәр ата-ана белән әңгәмә. 2.Индивидуаль әңгәмә “Көндәлек режимны ничек үтәргә?”	Баланы бакчага вакытында алып килү, бакча өчен һәр айның 15еннән калмый түләргә кирәклек турында әңгәмә	тәрбиячеләр
	“Гомуми тәкъдимнәр”, “Тышкы кыяфәткә таләпләр” темаларына һәр ата-анага кушымталар өләшү		тәрбиячеләр
	1.“Өйдә балаларның үз-үзләрен карау күнекмәләрен тәрбияләү” 2. “Гаиләдә мактау һәм шелтәләү” 3.“Баланы сак булырга өйрәтү” темаларына әңгәмә	Баланың тормыш куркынычсызлыгын, сәламәтлеген тәэмин итү,саклау буенча киңәшләр бирү	тәрбиячеләр
	«Артикуляцион гимнастика” Логопед киңәшләре.		тәрбиячеләр
	Консультацияләр “Тәмле теллелек турында нинди әдәби әсәрләр укырга мөмкин?” “Үзеңнең ниндилегеңне беләсең килсә, балаңа кара” “Без инде хәзер зурлар” “Шәхси гигиена күнекмәләре һәм аларның бала үсешендәге урыны” темаларына консультация		тәрбиячеләр

	Ата-аналар җыелышы №1 «Без мәктәпкә барабыз» Көн тәртибе: 1.Балтач мәктәбе һәм гимназиясенең башлангыч сыйныф укытучылары белән очрашу. 2.Балалар бакчасының яна уку елына максат һәм бурычлары, мәктәпкә әзерлек төркемендә белем бирү процессының үзенчәлекләре белән таныштыру. (Акбирова Г.М.) 3. “Киңәшләр киштәсе” : “Баланы ничек мәктәпкә әзерләргә?”, Тест “Пирамида”, уен-күнегү “Битне бөклә”(Гыйльметдинова Г.Р.) 4. Бакча модире Хайруллина Г.Х. чыгышы 5.Төрлеләр.	Мәктәпкә әзерлек мәсьәләсе буенча һәр тәрбияләнүченең гаиләсе белән партнерлык мөнәсәбәтләре урнаштыру.	тәрбиячеләр
Октябрь	Консультацияләр: 1. “Таныш булмаган кешеләр белән аралашу күнекмәләре” 2.“Ял көннәрен ничек файдалы итеп уздырырга?” 3.“Дөрес туклану”.		тәрбиячеләр
	1.Өлкәннәр көненә котлау әзерләү	Өлкәннәргә карата хөрмәт, игътибарлылык тәрбияләү	тәрбиячеләр, эти-әниләр
	Әңгәмәләр: 1. “Гафу итәргә өйрәнәбез” 2.«Әдәпле булу- бәхетле булу» 3.“Балаларга нәрсә укырга?” 4.“Баланың көйсезләнүенә ничек карарга” 5. “Баланың сөйләмен ничек үстерергә?”	Кечкенәдән үк балаларда әдәплелек сыйфатлары тәрбияләү зарурлыгын күрсәтү	тәрбиячеләр
		Баланың тормыш куркыныч-сызлыгын, сәламәтлеген тәэмин итү,саклау буенча киңәшләр бирү	тәрбиячеләр
	Кургәзмә «Коз кучтәнәчләре»		тәрбиячеләр, эти-әниләр
	“Сөмбелә бәйрәме” үткәрү		тәрбиячеләр музыка җитәкчесе

	Консультация «Учите, играя»	Продолжать знакомить родителей с материалами УМК используемые при изучении русского языка	рус теле тәрбиячесе
Ноябрь	1.“Балаларны халык аваз иҗатына нигезләнеп тәрбияләү” 2. “Кул моторикасын үстерү” 3. “Бармак уеннары ярдәмендә телне шомартабыз” 4.“Сулагайлык хикмәте” темаларына әңгәмә 5.“Хезмәт- куатле тәрбия көче”әңгәмә	Халык авыз иҗаты белән кызыксынучанлыкларын үстерү.	тәрбиячеләр
		Хезмәт тәрбиясе бирү алымнары белән таныштыру.	тәрбиячеләр
	Консультация 1.“Бала хокукларын яклыйк” 2.“Сәламәтлекне саклыйк” 3. «Баланы ничек итеп финанс белеменә өйрәтергә» 4. “Балаң игтибарлы булсын, дисәң…”	Баланың финанс белемен үстерүдә ата- ананың кызыксынуын арттыру.	тәрбиячеләр
	Мастер-класс “Бармакларны уйнатыйк”		тәрбиячеләр
	«Уңган, булган әниләр»спорт һәм күңел ачу бәйрәме.	Әниләрне бәйрәм белән котлау	Тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе, физ.-ра җитәкчесе
Декабрь	“Коррупциягә каршы бергәләп” – эти-әниләр белән берлектә рәсем күргәзмәсе		тәрбиячеләр
	«Хәрәкәттә- бәрәкәт» күчмә папка	Физкультураның сәламәтлеккә йогынтысын ачыклау,спорт уеннары белән шөгыльләнергә өндәү	физкультура җитәкчесе
	Әңгәмәләр: 1.“Бала тыңламаса нишләргә” 2.“Баланың үз-үзенә йомылуы” 3.«Бала үзен тотышына бәя бирә беләме» 4.“Кышкы уеннар”, “Кышкы бәйрәмнәрне каршылыйбыз” 5. «Коррупциягә «Юк!» дип эйтик»-	Баланы үз үзен тотышына, башкарган эшенә бәя бирергә өйрәтү мөһимлеген аңлату.	тәрбиячеләр
	Консультация 1.“Грипп һәм ОРВИ –кисәтү-профилактика чаралары”		тәрбиячеләр

	Күчмә папка “Бала тормышында уен” Ата-аналар почмагында кыш темасына мәгълүмат әзерләү.	Бала тормышында уенның әһәмиятен аңлату	тәрбиячеләр
	Яңа ел бәйрәменә төркемне бизәү.Котлау газетасы чыгару.Бәйрәмгә әзерләнү.Комитет белән бәйрәмне үткәүгә әзерлек турында сөйләшү.		тәрбиячеләр
	“Баланың тормышын һәм сәламәтлеген саклау”, «Без коррупциягә каршы!» кушымталар өләшү		тәрбиячеләр
	«Наши помощники в обучении русскому языку».Консультация	Познакомить родителей с детскими произведениями художественной литературы, печатными изданиями УМК	рус теле тәрбиячесе
	Яңа ел бәйрәмен үткәрү		тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе
Г ы й н в а р	1.“Телевидение һәм балалар психикасы” 2.“Баланың куркуы” темаларына әңгәмә 3.«Балаларга телевизор караудa булган таләпләр”		тәрбиячеләр
	Консультацияләр “Халкыбыз хәзинәләренең милли тәрбия бирүдә роле” “Балаларга уеннар аша милли тәрбия бирү”	Балаларда туган телебезгә, милләткә һәм аның гореф-гадәтләренә, йолаларына мәхәббәт тәрбияләү- иң мөһим бурычларның берсе булуына төшендерү. Уеннар аша балаларда инсафлылык, әдәплелек, мәрхәмәтлелек сыйфатлары формалаштыру мөмкинлеген аңлату.	тәрбиячеләр
	Балалар бакчасының милли почмагы	Бакчаның мили почмагын тулыландыру эшенә әти-әниләрне тарту	тәрбиячеләр
	“Бала үсешенә ата-аналар куйган таләпләрнең тәэсире” күчмә-папка		тәрбиячеләр
	Консультация «Бергәләп өйрәник»	Сөйләмдәге кимчелекләрне булдырмас өчен кулланыла торган күнегүләрне өйрәтү	логопед

	Әти-әниләр җыелышы№2 Тема: «Балалар бакчасында экологик тәрбия бирү» Көн тәртибе: 1.Психолог белән очрашу «Балада мәктәпкә баруга карата булган куркуны ничек җиңәргә?» 2. Чыгыш: «Балалар бакчасында экологик тәрбия бирү»бакчадагы эш төрләрен презентацияләү. 3. Практик өлеш :« Өй шартларында экологик тәҗрибәләр үткәрү» 4.Төрлесеннән.	Ата-аналарга балаларга экологик тәрбия бирүнең мөһимлеген аңлату, бу юнәлештә балалар бакчасы белән уртак эшчәнлеккә тарту.	тәрбиячеләр
Ф е в р а л ь	Әңгәмәләр: 1.“Балагыз хәрефләр белән кызыксынамы?” 2.“Ата-ана булу осталыгы” 3. “Таныш булмаган кешеләр белән аралашу күнекмәләре” 4.Индивидуаль әңгәмә «Китап укырга яратасызмы?”	Хәреф өйрәнгәндә нәрсәгә игътибар итәргә кирәклеген аңлату	тәрбиячеләр
	Консультация: 1.“Мактау һәм мактану, алар тәрбия эшендә кирәкме?” 2.“Баланы мактарга кирәкме?” 3. “Кыш айлары файдалы узсын” 4. “Китап – иң яхшы дус һәм ярдәмче” 5. “Яссытабанлыкны булдырмау чаралары”	Мактау һәм шелтәләүне урынлы кулланырга кирәклегенә төшендерү. Яссытабанлыкны булдырмау юлларын күрсәтү .	тәрбиячеләр,
	“Муса Җәлил-безнең йөрәкләрдә” күчмә папка әзерләү.		тәрбиячеләр
	Әтиләребезгә бүләк әзерләү		тәрбиячеләр
	Ватанны саклаучылар көненә багышланган бәйрәм иртәсе оештыру	Әтиләрне бәйрәм белән котлау	Тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе

	Комитет белән Әниләр бәйрәменә әзерлекне сөйләшү		тәрбиячеләр
	“Әнием- кадерлем минем ” бәйрәм иртәсе үткәрү	8 Март бәйрәме белән котлау	тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе
	“ОРЗны булдырмау чаралары”, “Файдалы үләннәр” кушымталар әзерләү	Балаларның сәламәтлеге турында кайгырту	Шәфкать туташы
	Әңгәмәләр: 1.“Балаларга телевизор карауда булган таләпләр” индивидуаль әңгәмә 2. «Бала телендә ямьсез сүзләр » 3.“Телевизор һәм телефонга бәйлелек” 4. «Балаларның сәламәтлекләре»		тәрбиячеләр
Март	Консультация 1. “Юмарт булу серләре” 2.“Балаларга сәламәтлекләрен ныгытырга ярдәм итегез”	Юмарт булу турында шәхси киңәшләр. Балалар сәламәтлеге турында кайгыртырга кирәклегенә төшендерү.	тәрбиячеләр тәрбиячеләр
	Мәйданчыкны бизәр өчен фигуралар, чәчәкләр, гирляндалар әзерләү		тәрбиячеләр
	“Сәлам, галәм!” спорт бәйрәме.		тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе,физик тәрбия җитәкчесе
	1.“Эш арасында уеннар” 2. УМК: “Әкият яратабыз” 3. “Балалар бакчасында һәм өйдә дидактик уеннарның роле!” 4. “Тиктормас балаларга уеннар” 5. “Мәктәпкә әзерлек күрсәткечләре”индивидуаль әңгәмә		тәрбиячеләр
Апрель	Консультацияләр “Әләкчене ничек тәрбияләргә” “Кайсы начаррак әйтми калумы, әллә инде әләкләүме? – сораштыру үткәрү		тәрбиячеләр

	Ширма: «Музыка һәм бала»	Музыканың бала тормышына йогынтысын күрсәтү,Өй шарт-ларында музыкаль мөмкинлек-ләрен үстерүдә шартлар тудыру	музыка җитәкчесе
	“Баланы шәхес итеп үстерүдә сюжетлы – рольле уеннарның файдасы” темасына консультация		тәрбиячеләр
	“Бала тормышында уен һәм уенчыклар” анкета – сорау алу		тәрбиячеләр
	Ата-аналар җыелышы№3 «Мәктәп бусагасы каршында». Көн тәртибе: 1. ПДН инспекторы Низамиева Л.Ф. белән очрашу 2.Әти-әниләр өчен ачык эшчәнлекләр күрсәтү(“Ачык ишекләр” көне) 3.Укытучы-логопед «Речевая готовность ребенка к школе». 4.Төрлесеннән.		Шәфкать туташы Тәрбиячеләр
М а й	Җиңү көненә багышланган бәйрәм чарасы үткәрү		тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе
	Консультация 1.“Уен формасында чыныктыру” 2. “Юлда йөрсәң- бул уяу!” 3.“Булачак укучының көн тәртибе”		Физкультура җитәкчесе, шәфкать туташы
	Ата-аналар почмагында яз темасына мәгълүмат әзерләү.		тәрбиячеләр
	“Бергәләп уен мәйданчыгын яңартабыз ” фикер алышу		тәрбиячеләр
	Әңгәмәләр: 1.«Мәктәпкә бергәләп әзерләнәбез», 2.«Чыгарылыш бәйрәменә әзерлек турында сөйләшәбез» 3.Мәктәп һәм укыту телен сайлау турында әңгәмә 4. «Җәйге –сәламәтләндерү чорына әзерлек»		тәрбиячеләр

	Чыгарылыш бәйрәме“Бакча белән саубуллашабыз” Ел дәвамында балалар бакчасында, район, республика буенча үткәрелгән балалар өчен конкурсларда, бәйрәмнәрдә, проектларда катнашуга,еллык эшчәнлеккә анализ(презентация) ясау		тәрбиячеләр, музыка җитәкчесе

3.Оештыру бүлеге

3.1Көндәлек режим.

(елның салкын вакытында)

Балаларны кабул итү (Приход детей в детский сад, игры, самостоятельная деятельность)	7.00-8.10
Иртәнге гимнастика (Утренняя гимнастика)	8.10 – 8.20

Гигиеник процедуралар, иртәнге ашка әзерлек (Гигиенические процедуры, подготовка к завтраку)	8:20 – 8:40
Иртәнге ашау (Завтрак)	8.40-8.50
Уеннар, мөстәкыйль эшчәнлекләр (Игры, самостоятельная деятельность)	8.50 – 9.00
Белем бирү өлкәсе эшчәнлеге (Организованная образовательная деятельность)	9.00-10.50
Белем бирү өлкәсе эшчәнлеге (1 НОД)	9:00 –9.30
Тәнәфес, мөстәкыйль эшчәнлек (Перерыв, самостоятельная деятельность)	9.30-9.40
Белем бирү өлкәсе эшчәнлеге (2НОД)	9.40-10.10
Тәнәфес, мөстәкыйль эшчәнлек (Перерыв, самостоятельная деятельность)	10.10-10.20
Белем бирү өлкәсе эшчәнлеге (3НОД)	10.20-10.50 (пн.вт.чт.пт) 11.30-12.00(ср.)
2нче иртәнге аш (2-ой завтрак)	10.10-10.20
Урамга чыгарга хәзерлек, һавада булу (уеннар, күзәтүләр, хезмәт), урамнан керү (Подготовка к прогулке, прогулка (игры, наблюдения, труд), возвращение с прогулки)	10.50 – 12.20
Мөстәкыйль эшчәнлек, көндезге ашка хәзерлек, ашау вакыты (Самостоятельная деятельность. подготовка к обеду, обед)	12.20 – 12.40
Йокыга әзерләнү. Көндезге йокы (Подготовка ко сну. Дневной сон.)	12.40 –15.10
Акрынлап йокыдан тора башлау, һава-су процедуралары, мөстәкыйль эшчәнлек, гигиеник процедуралар (Постепенный подъем, воздушные и водные процедуры, самостоятельная деятельность, гигиенические процедуры)	15:10 – 15.20
Төштән соңгы ашка хәзерләнү, ашау вакыты (Подготовка к полднику, полдник)	15.20– 15.30
Уеннар, матур әдәбият уку, конструктив эшчәнлек, өстәмә белем бирү эшчәнлеге (Игры, чтение художественно литературы, конструктивная, организованная образовательная и дополнительная деятельность)	15.30– 16.40
Мөстәкыйль эшчәнлек, уеннар, балаларны өйләренә озату (самостоятельная деятельность, игры на прогулке, уход детей домой)	16.40 – 17.30

3.2 2 яшьтән алып мәктәп яшенә кадәрге балаларның үсеш юнәлешләренә туры килгән белем бирү эшчәнлеге.

2–7 яшьлек балалар белән психологик-педагогик эш эчтәлеге «Социаль-коммуникатив үсеш», «Танып белү үсеше», «Сөйләм үсеше», «Сәнгати-эстетик үсеш», «Физик үсеш» белем бирү өлкәләре буенча бирелә. Эшнең эчтәлеге мәктәпкәчә яшьтәге балаларның,

аларның яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрен искә алып, төрле яклап үсешенә юнәлтелгән. Балаларның физик, интеллектуаль һәм шәхси сыйфатларын формалаштыру буенча психологик-педагогик эш бурычлары белем бирүнең һәрбер өлкәсенең үзгәлеген чагылдыра торган бурычлар белән, мәҗбүри психологик тәэмин итү белән берләштән, барлык белем бирү өлкәләрен үзләштерү барышында интеграцияле хәл ителә. Бу очракта программаның мәгариф бурычларын хәл итү турыдан-туры белем бирү эшчәнлеге кысаларында гына түгел, режимлы моментлар барышында да — өлкәннәр һәм балаларның уртак эшчәнлегендә.

Барлык белем бирү процессын бер үзәк тема тирәсендә оештыру балаларның үсеше өчен зур мөмкинлекләр тудыра. Темалар мәгълүматны оптималь юл белән тупларга ярдәм итә. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларда практика, экспериментлар ясау, төп күнекмәләрне үстерүтөшенчәле фикерләү өчен күптөрле мөмкинлекләр барлыкка килә. Чорның төп темасын аерып алу һич тә балаларның бөтен эшчәнлеге әлеге темага багышланырга тиеш дигән сүз түгел.Чорның төп темасын кертүнең максаты — белем бирү эшчәнлеген интеграцияләү һәм балаларэшчәнлеген белем бирү өлкәләре буенча аклый алмаслык ваклауга юл куймау.

Төрле яшьтәге төркемнәрдә охшаш темаларны гамәлгә кертү бөтен мәктәпкәчә чор дәвамында балалар үсешендә дәвамчанлыкка һәм белем бирү максатларының бердәмле генә ирешүне,балаларның индивидуаль мөмкинлекләренә ярашлы рәвештә аларның органик үсешен тәэмин итә.

Белем бирү процессын оештыруның тематик принцибы төбәк һәм мәдәни компонент ларныкертергә, мәктәпкәчә учреждениенең үзгәлеген исәпкә алырга мөмкинлек бирә.

Бер темага бирелгән вакыт бер атнадан да ким булмаска тиеш. Оптималь вакыт — 2–3 атна. Тема төркемдә һәм үсеш үзәкләрендә (почмакларында) булган материалларны сайлау дачагылырга тиеш.

СанПиН 1.2.3685-21 буенча, мәктәпкәчә учреждениедә балалар белән үткәрелә торгандәресләр саны билгеләнми; бары белем бирүдә эшнең күләм дәвамлылыгы гына күрсәтелә:

6 яшьтән 7 яшькә кадәрге балалар өчен өзлексез белем бирү эшчәнлегенең дәвамлылыгы 30 минут булырга тиеш.

Көннең беренче яртысында әзерлек төркемнәрендә рөхсәт ителә торган максималь белем бирү йөкләнеше күләме 1,5 сәгать. Өзлексез белем бирү эшчәнлегенә бирелгән вакыт уртасында физкультура минутлары үткәрелә. Өзлексез белем бирү эшчәнлеге вакытлары арасындагы тәнәфесләр 10 минут.

3.3 **Өзлексез белем бирү эшчәнлеге**

2022-2023 уку елы

Атна көннәре	**Белем өлкәләре**	**Вакыты/ время**	**Образовательные области**	**Дни недели**

Д Ү Ш Ә М Б Е	1. Б.б.ө.”Танып белү үсеше ” ЭМКФ 2. Б.б.ө. ”Сөйләм үсеше” Рус теле 3. Б.б.ө. “Сәнгати-эстетик үсеш” Музыка “ Enjoy English”	9.00-9.30 9.40-10.10 10.20-10.50 1 п.15.30-16.00 2 п. 16.10-16.40	1. О.о.”Познавательное развитие” ФЭМП 2. О.о. ”Речевое развитие” Русский язык 3. О.о.” Художественно-эстетическое развитие” Музыка “ Enjoy English”	П О Н Е Д Е Л Ь Н И К
С И Ш Ә М Б Е	1. Б.б.ө.”Танып белү үсеше ” ЭМКФ 2 Б.б.ө.” Сәнгати-эстетик үсеш” Рәсем 3. Б.б.ө. Физик үсеш. Физкультура (залда) “Авазлар бәйрәме” түгәрәге (1 п)	9.00-.9.30 9.40-10.10 10.20-10.50 15.35-16.05	1. О.о.”Познавательное развитие” ФЭМП 2. О.о.” Художественно-эстетическое развитие” Рисование 3. О.о“Физическое развитие” Физкультура (в зале) Кружок «Праздник звуков» (1 п)	В Т О Р Н И К
Ч Ә Р Ш Ә М Б Е	1.Б.б.ө. ”Сөйләм үсеше” Грамотага өйрәтү 2. Б.б.ө.” Сәнгати-эстетик үсеш” Кисеп ябыштыру/әвәләү 3. Б.б.ө. “Физик үсеш” Физкультура (саф һавада) Б.б.ө.”Сөйләм үсеше ” Рус теле (ИКТ) (режим моментында)	9.00-9.30 9.40-10.10 11.30-12.00 15.35-16.05	1.О.о. ”Речевое развитие” Обучение грамоте 2. О.о.” Художественно-эстетическое развитие” Аппликация/лепка 3.О.о.” Физическое развитие» Физкультура (на свежем воздухе) О.о.”Речевое развитие” Русский язык (ИКТ) (в режимном моменте)	С Р Е Д А
П Ә Н Җ Е Ш Ә М Б Е	1. Б.б.ө. “Сәнгати-эстетик үсеш” Музыка 2. Б.б.ө.” Танып -белү үсеше” Әйләнә-тирә белән танышу 3. Б.б.ө. “Сөйләм үсеше” Рус теле “Авазлар бәйрәме” түгәрәге (2 п)	9.00-9.30 9.40-10.10 10.20-10.50 15.35-16.05	1. О.о.” Художественно-эстетическое развитие” Музыка 2. О.о.” Познавательное развитие” “Ознакомление с окружающим миром” 3. О.о. ” Речевое развитие” Русский язык Кружок «Праздник звуков» (2 п)	Ч Е Т В Е Р Г
Җ О М Г А	1.Б.б.ө. “Сәнгати-эстетик үсеш” Рәсем 2. 1.Б.б.ө. ”Сөйләм үсеше” Грамотага өйрәтү 3.Б.б.ө. “Физик үсеш” Физкультура (залда)	9.00-9.30 9.40-10.10 10.20-10.50	1.О.о. “Художественно-эстетическое развитие” Рисование 2.О О.о. ”Речевое развитие” Обучение грамоте 3.О.о.” Физическое развитие” Физкультура (в зале)	П Я Т Н И Ц А

	“ Enjoy English”	1 п.15.30-16.00 2 п. 16.10-16.40	«Enjoy English»	

Режим моментлары

Атна көне	Вакыты	Эшчәнлек төре
Көн саен	8.10-8.20	Иртәнге зарядка
Көн саен	Көннең икенче яртысы	Матур әдәбият белән таныштыру
Чәршәмбе	Көннең икенче яртысы	Русс теле
Атнага 1тапкыр	Көн дәвамында	Конструктив-модульле эшчәнлек
2 атнага 1тапкыр	Көн дәвамында	Кул хезмәте

3.4.Төркем турында белешмә

Төркемнең комплектациясе 01.09.2022 елга

№гр	Балаларның яше	Саны	Малайлар	Кызлар
	6-7яшь	19	11	8

Төркемнең социаль паспорты 01.09.2022 елга

№	Баланың исем,фамилиясе	Тулы/тулы булмаган гаилә	Гаиләдә ничә бала	Әнисенең белеме	Әтисенең белеме
1	Габидуллин Сәлим	тулы	2	Югары	Югары
2	Шайдуллин Ислам	тулы	4	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
3	Махмутов Илназ	тулы	2	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
4	Зилант Әминә	тулы	4	Югары	Югары
5	Юлдашиен Мөхәммәт	тулы	4	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
6	Фатыхов Фәнис	Тулы булмаган	2	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
7	Минсафин Радель	тулы	2	Югары	Югары
8	Аскарова Алисә	тулы	2	югары	югары
9	Гилазов Әдел	тулы	2	Махсус-урта белем	югары
10	Хасанова Әминә	тулы	2	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
11	Зарипова Илвина	Тулы булмаган	1	югары	
12	Шарипов Наил	тулы	2	югары	Махсус-урта

					белем
13	Гыйлметдинов Әмир	тулы	2	югары	югары
14	Габидллин Илдар	тулы	2	югары	Махсус-урта белем
15	Хөснетдинова Филсинә	тулы	2	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
16	Файзрахманова Камилла	тулы	2	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
17	Газизова Зилә	тулы	3	Махсус-урта белем	Махсус-урта белем
18	Муллагалиева Мәрям	тулы	2	югары	югары
19	Залялов Селим	тулы	3	югары	югары

Төркемнең милли составы:

№	Баланың исем,фамилиясе	Милләте
1	Аскарова Алиса	татар
2	Габидуллин Ильдар	татар
3	Газизова Зиля	татар
5	Габидуллин Салим	татар
6	Гилазов Адель	татар
7	Гильмутдинов Амир	татар
8	Залялов Селим	татар
9	Зарипова Ильвина	татар
10	Минсафин Радель	татар
11	Муллагалиева Марьям	татар
12	Махмутов Ильназ	татар
13	Файзрахманова Камилла	татар
14	Хасанова Амина	татар
15	Хуснутдинова Фильсина	татар
16	Юлдашиен Мухаммад	таджик
17	Фатихов Фанис	татар
18	Шарипов Наиль	татар
19	Шайдуллин Ислам	татарин
20	Зилант Амина	татарка

Итого в подготовительной группы : 18 детей татарской национальности
1 ребенок таджикской национальности

№	**Наименование**	**Количество (чел)**
1.	Общее количество воспитанников на 2022-2023 г. Из них:	19
1.1.	Девочки	11

1.2.	Мальчики	8
1.3.	Воспитываются в семьях	19
1.4.	Воспитываются опекунами	-
1.5	Воспитываются в приемных семьях	-
2.	Всего семей	19
2.1.	Полных семей	17
2.2.	В них детей, посещающих детский сад	12
2.3.	Неполных семей	-
2.4.	В них детей, посещающих детский сад	-
	В том числе:	
2.5	Семьи, где воспитывает один отец	-
2.6	В них детей, посещающих детский сад	-
2.7	Опекаемые семьи	-
2.8	В них детей, посещающих детский сад	-
2.9	Приемные семьи	-
2.10	В них детей, посещающих детский сад	-
2.11	Семья, где воспитывает одинокая мать	-
2.12	В них детей, посещающих детский сад	-
3.	Многодетные семьи	2
3.1.	В них детей, посещающих детский сад	4
4.	Малообеспеченные семьи	-
4.1.	Малообеспеченные семьи, состоящие на учете в соц. защите	-
4.2.	В них детей, посещающих детский сад	-
4.3.	Малообеспеченные семьи, поставленные на льготное горячее питание в школе	-
4.4.	В них детей, посещающих детский сад	-
5.	Количество семей, получивших материальную помощь к 2021г.	-
5.1.	В них детей, посещающих детский сад	-
6.	Всего неблагополучных семей	-
6.1.	В них детей, посещающих детский сад	-
	В том числе:	-
6.2.	Семьи, состоящие на районном учете (в отд .соцзащиты)	-
6.3.	В них детей, посещающих детский сад	-
6.4.	Семьи, где родители лишены родительских прав	-
6.5.	В них детей, посещающих детский сад	-
6.6	Семьи, состоящие на внутри детсадовском контроле	1
6.7	В них детей, посещающих детский сад	3
7.	Опекаемые дети	-
8.	Дети- инвалиды	1
9.	Семьи, где родители-инвалиды	-
10.	Количество родителей	16
10.1.	Количество матерей	8
10.2.	Количество отцов	8
10.3	Опекунов	-
11.	Образование родителей	
11.1	Высшее	5
11.2	Среднее (10 (11) классов)	0
11.3	Среднее специальное (техникумы, ПТУ)	10
11.4	Незаконченное высшее	1

11.5	Без образования	-
12.	Занятость родителей	
12.1.	Работают Из них ▪ имеют свой бизнес	12
12.1.	Работают у частного предпринимателя: - официально; - неофициально.	8 4 2
12.2	Работают в государственных организациях.	4
12.2	Не работают	4
	Из них	-
	▪ состоят на учёте в центре занятости	-
	▪ пенсионер	-
	▪ не состоят на учете	4
13.	Дети, состоящие на учете в КДН	-
13.1.	Из них занятых в учреждениях дополнительного образования	-
14.	Количество детей, состоящих на учете в внутридетсадовском учете	1
15.1.	Из них занятых в учреждениях дополнительного образования	-
16.	Дети, занятые в учреждениях дополнительного образования: ▪ в детском саду ▪ при других ведомствах (ДШИ, ДЮСШ, ЦВР)	 8 5

Малообеспеченные семьи, поставленные на льготное горячее питание

№ п/п	ФИО ребёнка	Дата постановки на льготное питание	Основание для постановки (документы, предоставленные родителями или заявление классного руководителя и акт обследования семьи)	ФИО родителей
1				

Неблагополучные семьи

№ п/п	ФИО ребёнка	Дата рождения	Основание для постановки на учёт	ФИО родителей
1	-			

Семьи, состоящие на районном учете (в отд. соцзащиты)

№ п/п	ФИО ребёнка	Дата рождения	Основание для постановки на учёт	ФИО родителей
1 2	Шайдуллин Ислам Зилант Амина	13.07.2016 17.05.2016	Многодетная Многодетная	Шайдуллина А.Р. Зилант Г.Н.

Семьи, где родители лишены родительских прав

№ п/п	ФИО ребенка (указать всех детей этой семьи, обучающихся в школе, посещающих детский сад)	Дата рождения	ФИО родителей, лишенных родительских прав, дата решения	Социальный статус законного представителя ребёнка (опекун и т. д.), ФИО
1.				

Дети, находящиеся под опекой

№ п/п	ФИО ребенка, (указать всех детей этой семьи, обучающихся в школе, посещающих детский сад,)	Дата рождения	Адрес проживания	ФИО опекуна
1.				

Образование родителей

Количество родителей (законных представителей)	Образование родителей				
	Высшее	Среднее (10 – 11 классов)	Среднее специальное (техникумы, ПТУ)	Незаконченное высшее	Без образования
матери	14		15	-	-
отцы	9		17	-	-
всего родителей	23		32	-	-
опекуны					

Занятость родителей

Родители (законные представители)	Не работают		Работают			
	Состоят на учёте в центре занятости	Не состоят на учёте	из них: имеют свой бизнес	Работают у частного предпринимателя		Работают в государст-венных орга-низациях
				официально	неофициально	
Матери		6		10		13
Отцы		0	3	11		12
Всего родители		6	3	21		25
Опекуны						

Родители, имеющие свой бизнес

№ п/п	ФИО учащегося	ФИО родителей	Название предприятия, сфера деятельности
1.	Гилазов Адель	Гилазов Марат Ринатович	ООО”Интех”.
2.	Минсафин Радель	Мустафин Руслан Алексеевич	ИП“Минсафин”.
3.	Юлдошиён Мухаммад	Юлдошев Джамшеджон Рахматович	ИП “Юлдошев”

Дети, занятые в учреждениях дополнительного образования

№ п/п	Учреждения дополнительного образования			
	На базе детского	при ДШИ	При ДЮСШ	При ЦВР

	сада							
	Направление	% от общего кол-ва детей	Направление	% от общего кол-ва детей	направление	% от общего кол-ва детей	направление	% от общего кол-ва детей
1								

Семьи воспитанников, где родители-инвалиды

№ п/п	ФИО ребенка	ФИО родителей-инвалидов	Основание социального статуса (по старости, по болезни)
1.	Муллагалиева Марьям	Муллагалиев И.М.	По болезни
2			

Төркемнең гаилә составы:

Татар гаиләсе	Катнаш гаилә
18	1

3.5 Сәламәтләндерү -чаралары планы

Шөгыль төре	**Көндәлек режимда үткәрелгән вакыты**	**Дәвамлылыгы**
Иртәнге гимнастика	Көн саен	10 мин
Хәрәкәтле разминка	Көн саен шөгыльләр арасында 10 минутлык ялларда	5-6 мин
Физкультминуткалар	Көн саен шөгыльләрдә, кирәге чыккан саен	3-5 мин
Хәрәкәтле уеннар һәм спорт күнегүләре	Көн саен	25-30 мин
Хәрәкәтләр үсешендә индивидуаль эш	Көн саен	12-15 мин
Көндезге йокыдан соң гимнастика	Көн саен урыннарда	6-10 мин
Бармак гимнастикасы	Көн саен	10-15 мин
Күзләр өчен гимнастика	Көн саен буш вакытта	3-5 мин
Артикуляцион гимнастика	Атнага ике тапкыр көннең беренче һәм икенче яртысында	5-15 мин
Сулыш гимнастикасы	Физкультура сәламәтләндерү эшнең төрле формаларында	2-4 мин
Авызны чайкату	Көн саен һәрбер ашаганнан соң	3-5 мин

Физкультура дәресләре	Атнага ике тапкыр	30 мин
Саф һавада физкультура	Атнага бер тапкыр	30 мин
Мөстәкыйль хәрәкәтле активлылык	Көн саен тәрбияче карамагы астында саф һавада һәм бүлмәдә, дәвамлылыгы балаларның индивидуаль үзенчәлекләреннән чыгып билгеләнә	60 мин

3.7. Материал-техник һәм методик кулланма.

Эш юнәлеше	Китапның исеме	Автор-төзүче	Нәшрият
Балаларның физик үсешен тәэмин итү	Оздоровительная гимнастика с детьми 3-7 лет: Пособие для воспитателя дет. сада Әй, уйныйбыз, уйныйбыз. Методик кулланма	Пензулаева Л. И Закирова К.В. Муртазина ЛР.	Казан.2013 ел
Элементар математик кузаллаулар формалаштыру	Элементар математик кузаллаулар формалаштыру	И.А. Помараева, В.А. Позина.	М,Мозаика- Синтез, 2013-48 стр
Әхлаки тәрбия	Балачак – уйнап-көлеп үсәр чак: балалар бакчасында уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик	Закирова К.В, Мортазина Л.Р.	Казан: Редакционно-издательский центр, 2012 г. – 192 б.
	Үстерешле уеннар: методик кулланма.	Зарипова З.М. Исаева Р.С.	Казан: Беренче полиграфия компаниясе,
	Уйный-уйный үсәбез (Балалар бакчасында уеннар): балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма	Закирова К.В	Казан: Мәгариф, 2005 – 175 б.

Сәнгатькә тарту: рәсем ясау, әвәләү.	Изобразительная деятельностьв детском саду. Подготовительная группа. Балалар бакчасында түгәрәкләр: перспектив- тематик планнар, конспектлар.	Т.С Комаровой Шакиров Т.Р.	Библиотека программы от рождения до школы 2014 г. “Ак бүре”нәш-рияты.2016ел.
Музыкаль тәрбия	Туган телдә сөйләшәбез, Методик кулланма өчен аудио-кушымта.”Шома бас “ (3-7 яшь)	Ибрагимова З.Г.	Компания “Аксу” ,2012-136 с .
	Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе. Методик әсбап өчен аудио-кушымта. (3-7 яшь)		Компания “Аксу” ,2011
Сөйләм үстерү	Уйныйк эле,балалар	М.Ф.Кашапова	Казан.2017.РИЦ.
Матур әдәбиятка тарту	Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-әниләр өчен хрестоматия. – Казань: РИЦ, 2011 – 560 б	Закирова К.В	Казань: РИЦ, 2011 – 560 б

3.8. Үстерешле предметлы тирәлекне оештыру үзенчәлекләре

Мөхит төшенчәсе астында табигый, социаль-көнкүреш һәм (яки) мәдәни-эстетик характердагы тирәлек күздә тотыла. Бу — кешенең яшәешшартлары, аның тормыш даирәсе. Мохит махсус проектлана торганюнәлеш алырга мөмкин, һәм бу очракта аның турында шәхесне формалаштыручы мөһим фактор — белем бирү тирәлеге буларак карау күзәтелә(Т.С. Комарова, С.Л. Новоселова, Г.Н. Пантелеев, Л.П. Печко, Н.П. Сакулина, Е.О. Смирнова, Е.И. Тихеева, Е.А. Флерина, С.Т. Шацкий һ.б.).

Группалардагы белем бирү мохите баланың мәктәпкәчә балачагынтулы кыйммәтле уздыру өчен кирәкле махсус шартларны таләп итә. Предметлы үсеш мохите дигәндә баланың танып белүдә, аралашуда, хезмәт, тулаемфизик һәм рухи үсеш ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен җайлаштырылган,оештыру ягыннан формалаштырылган һәм предметлар белән тулыландырылган билгеле бер тирәлек аңлана. Үсешкә булышлык итүче предметлы мохитне заманча күзаллау баланың актив эшчәнлеген тәэмин итүне, аның субъектив позициясен формалаштыруны, иҗади сәләтләрен, мөмкинлекләренбарлык чаралар белән үстерүне үз эченә ала.

Мохит оештыругатөп таләпләр

Мәктәпкәчә оешманың үсешкә китерүче предметлы тирәлек мохите:

• тулы эчтәлекле, үсешкә илтүчән;

• үзгәрүчән;
• күп функцияле;
• вариатив;
• аңлаешлы;
• куркынычсызлыкны тәэмин итүчән;
• сәламәтлекне саклаучан;
• эстетик җәлеп итүчән булырга тиеш.

Мохитне оештыруныңтөп принциплары

Мәктәпкәчә учреждениенең бүлмәләрен җиһазлау куркынычсызлыкнытәэмин итә, сәламәтлекне саклый, эстетик җәлеп итә торган һәм үсешкәкитерүчән булырга тиеш. Җиһазлар балаларның буена һәм яшенә туры килергә, уенчыклар әлеге яшь өчен максималь үсеш эффектын тәэмин итәргәтиеш.

Үсешкә китерүче предметлы тирәлек мохите тулы эчтәлекле, өлкән кешенең һәм баланың уртак эшчәнлеге һәм балаларның мөстәкыйль эшчәнлегеөчен яраклы, бала яшенең ихтыяҗларына җавап бирерлек булырга тиеш.

Кечкенәләр төркемнәрендә балалар уенының идеясе нигезендә предметтора, шуңа күрә өлкән кеше, сабыйларда кызыксыну, танып белү омтылышы,уен бурычын кую һәм аны чишү теләге уяту өчен, һәрвакыт уен мохитен (корылмалар, уенчыклар, материаллар һ.б.) яңартып торырга тиеш. Төркем бүлмәсендә балаларның мөстәкыйль хәрәкәт активлыгы өчен шартлар тудыру:җиһазлар һәм уенчыклардан буш урын карап кую, балаларны хәрәкәтле уенэшчәнлегенә тарта торган уенчыклар белән тәэмин итү, хәрәкәт активлыгын стимуллаштыручы уенчыкларны көнгә берничә тапкыр алмаштыру сорала.

Зурлар төркемнәрендә идея уенның темасына нигезләнә, шуңа күрә төрлерәвештәге күп функцияле предметлар мохите балаларның актив хыялынуята, һәм алар, сыгылмалы модульләр, ширмалар, пәрдәләр, кублар, урындыклар кулланып, гамәлдәге уен тирәлеген һәрдаим яңача үзгәртеп коралар.

Предмет-уен мохитенең үзгәрүчәнлеге балага уен тирәлегенә башканоктадан карарга, уен урынын җиһазлауда активлык күрсәтергә һәм аныңнәтиҗәләрен күрә белергә мөмкинлек бирә.

Үсешкә китерүче предметлы тирәлек мохите табигый характердагы объектлардан файдалану мөмкинлеген тәэмин итәргә; даими һәм эпизодик рәвештә балалар бакчасы участогында үсемлекләр үскәнне күзәтү, элементар хезмәттә катнашу, табигый материал белән тәҗрибә һәм экспериментлар үткәрү теләкләрен уятырга тиеш.Үсешкә китерүче предметлы тирәлек мохите балаларга тәрбияви йогынты ясаучы мәдәни тирәлек (халык сәнгате эшләнмәләре, репродукцияләр,бөек кешеләр портретлары, борынгы көнкүреш предметлары һ.б.) буларакоештырылырга тиеш.

Төркемдәге тирәлекне үсешкә китерүче күпсанлы материаллар(китаплар, уенчыклар, иҗат өчен материаллар, җиһазлар һ.б.) белән тәэминителгән аерым зоналар («үзәкләр», «почмаклар», «мәйданчыклар») рәвешендә оештырырга тәкъдим ителә. Барлык предметлар да балаларның куластында булырга тиеш.Тирәлекне шул рәвешчә оештыру мәктәпкәчә яшьтәгеләргә үзләре кызыксынган шөгыльләрне табарга, аларны көн дәвамында чиратлаштырырга ярдәм итә, ә педагогка белем бирү процессын балаларның индивидуальүзенчәлекләрен исәпкә алып нәтиҗәле оештырырга мөмкинлек бирә.

Почмакларны җиһазлау белем бирү процессын тематик планлаштырубелән туры китереп алышынырга тиеш.

Үсеш үзәкләре сыйфатында:

• сюжетлы-рольле уеннар өчен почмак;

• киенү-ясану почмагы (театральләштерелгән уеннар өчен);

• китаплар почмагы;

• басма һәм өстәл уеннар өчен зона;

• күргәзмә (балалар рәсемнәреннән, балалар иҗаты, халык осталарыэшләнмәләреннән һ.б.);

• табигать (табигатьне күзәтү) почмагы;

• спорт почмагы;

• су һәм ком белән уеннар өчен почмак;

• балаларның мөстәкыйль эшчәнлегенең төрле төрләре — конструкцияләү, сәнгати, музыкаль һ.б. эшчәнлек өчен почмаклар;

• уен тирәлеген җиңел үзгәртү өчен зур күләмле йомшак конструкцияләр(блок уенчыклар, өй, тоннельләр һ.б.) белән уен үзәге;

• уен почмагы (уенчыклар, төзү материаллары белән) булдырырга мөмкин.

Үсешкә китерүче предметлы тирәлек мохите хәрәкәтчән һәм җиңел үзгәрә торган динамик тирәлек булырга тиеш. Предметлы мохитне проектлаштырганда шуны онытмаска кирәк: «катып калган» (статик) предмет тирәлеге, баланың фантазиясен уятудан туктау сәбәпле, үзенең үсешкә булышлыкитү функциясен үти алмый башлый. Гомумән, динамиклык-статиклык принцибы уен тирәлекләренең хәрәкәтчәнлек дәрәҗәсенә, предмет шартларының вариантлылыгына һәм балалар эшчәнлеге характерының һәркайсына кагыла. Шуның белән бергә мохитнең билгеле бер тотрыклылыгы һәмдаимилеге — аның балалар өчен гадәтилеген, ияләнгән тирәнлек булуынтәэмин итә. Бигрәк тә бу гомуми файдалану урыннарына (китапханә, уенчыклар шкафы, күп функцияле материаллар салынган тартма һ.б.) мөнәсәбәттә шулай.

Балаларның мөстәкыйль эшчәнлеген оештыру.

Сәнгати-эститик үзәк	- әвәләү, аппликация, рәсем - кул хезмәте	Атнага1 тапкыр	«Сәнгати-эстетикүсеш», «Танып белү үсеше»
Төзү-Конструктор лаүзәге	-төрле-төр конструкторлардан модельләр төзү (эре агач төзү материаллары, төзү наборлары, йомшак модульләр, «Лего»	Атнага1 тапкыр	«Танып белү үсеше», «Сөйләм үсеше».
Сюжетлы-рольле	-предметлыуен эшчәнлеге	Атнага 1	«Танып белү үсеше»
Уеннар	-сюжетка турыкилгәнуен Эшчәнлегечелтәре	тапкыр	«Социаль-коммуникативүсеш», «Сөйләм үсеше»

Проект	**Уздыру вакыты**	**Темасы, максаты, бурычлары**	**Белем өлкәләре, тема**	**Максаты**

Манипулятив Уеннар	Вак кул моторикасын үсерүгәуеннар(ярмаларбасс ейны, мозайкалар, шнурлау, вкладышлар, төймәләр, пирамидкалар, пазллар)	Атнага1 тапкыр	«Танып белү үсеше» «Сәнгати-эстетикүсеш»,«Физик үсеш»,
Китап белән Танышу	-иллюстрацияләр карау	Атнага1 тапкыр	«Танып белү үсеше»,«Сәнгати-Эстетикүсеш»,«Сөйләм үсеше»
Театрпочмагы	-төрлетеатр төрләре кулланып Инсценировкауеннар (өстәл,	Атнага1 тапкыр	«Сәнгати-эстетикүсеш», «Танып белү үсеше», «Социаль-коммуникативүсеш»
Музыкаль үзәк	- музыкальинструментлар беләнуеннар - аудиоязмалар тыңлау	Атнага1 тапкыр	«Сәнгати-эстетикүсеш», «Танып белү үсеше», «Социаль-коммуникативүсеш»
Куркынычсызлык	- иллюстрацияләр һәм плакатлар карау - тематикуеннар	Атнага1 тапкыр	«Социаль-коммуникативүсеш» «Танып белү үсеше»
Табигатьбелән Танышу	-тәрәзәдән күзәтү - альбомнар,иллюстр ацияләр картиналар караү	Атнага1 тапкыр	«Танып белү үсеше», «Сөйләм үсеше», «Сәнгати-эстетикүсеш»

Кушымта 1. Комплекслы -тематик план (проект)

“Сау бул җәй, исәнме бакча”.	**1 атна** **31 август** **2сентябрь**	**“Безнең балалар бакчасы”.** **Максат** : балаларны мәктәп тормышы белән таныштыру. **Бурычлар:** 1.балаларда мәктәпкә бару теләген формалаштыру. 2.Балаларда белем алырга омтылыш тәрбияләү. 3. Балаларда логик фикерләү сәләтен, хәтерне үстерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Күплекне өлешләргә бүлүдә һәм өлешләрне берләштерүдә күнектерү.Күплек һәм аның арасындагы бәйләнешне билгеләргә өйрәтү. 10 эчендә санауны ныгыту. ”Ничә ?”, ”Ничәнче ?”, “Ничәнче урында ?” сорауларына җавап бирергә. Әйләнә-тирәдә предметларның (рәттә) бәйләнешле урнашулары (сулда,уңда,аңа кадәр, аннан соң, арасында, артында,янәшә) турында күзаллауларын ныгыту.
			Грамотага өйрәтү Авазны сүздән интонация белән аерып алу.	Педагог тарафыннан интонация белән аерып алынган авазларны ишетергә өйрәтү. Бирелгән аваз белән сүзләрне әйтү күнекмәләрен булдыру. Балаларның тәрбияче сөйләме белән кызыксынуларын хуплау. Тәрбияче булышлыгы белән уеннарда диалогик аралашуны җайга салу. *Шар, шарф, шалкан, кош, шикәр, чыршы, кишер, пирожный, жираф* сузләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [ш]авазын сүздән интонация белән аерып алу.	Педагог тарафыннан интонация белән аерып алынган авазларны ишетү. Авазны сүздән мөстәкыйль аерып алырга өйрәтү (педагог үрнәгендә). “Аваз” төшенчәсен күзаллауны формалаштыру. Балаларның сүз байлыгын активлаштырырга булышлык итү. *Каш, машина, шакмак, оекбаш, карандаш, (яшь) кеше; аю, туңдырма, жираф* сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү Уйлап әвәләү	Әвәләүнең эчтәлеген мөстәкыйль уйларга өйрәтү. Таныш әвәләү юлларын кулланып сынның формасын,

				өлешләрен ныклап эшкәртү. Башлаган эшне ахырына җиткерергә, иптәшләренең эшләренә дөрес бәя бирергә өйрәтү.
			Рәсем “Белем көне”	Балаларны 1 сентябрь-белем көне белән таныштыру, аларда мәктәп тормышына карата кызыксыну уяту, күңелләрен күтәрү.
			Рәсем “Яңгыр ява “.	Балаларны рәсемдә табигать тәге бара торган күренешләрне күрсәтә белергә өйрәтү,образлы күзаллау булдыру, төсле карандашлар белән эшләү күнекмәләрен ныгыту.
			Танып белү Мәктәпкә экскурсия. “Исәнме, мәктәп!”	Балаларда мәктәп турында уңай мөнәсәбәт тәрбияләү; мәктәпкә бару теләген формалаштыру; укучы, укытучы, дәрес, тәнәфес сүзләре белән таныштыру. Ттс 137 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Белем бәйрәме-линейка”- күңел ачу кичәсе.
	2 атна 5-9 сентябрь	**“Куркынычсызлык атналыгы”** **Максат:** балаларның тормыш иминлеген саклауны дәвам итү. **Бурычлар:** 1.Куркыныч очракларда үзләрен ничек тотарга кирәклеген өйрәтү. 2.Өйрәнгәннәрне гамәли яктан ныгыту. 3.Балаларда урамда, җәмәгать транспортында, торак зонасында үз-үзен тоту культурасын	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Атна көннәрен килү тәртибендә санау.Күплекләрне өлешләргә бүлүдә һәм өлешләрне бер бөтен төркемгә берләштерүдә күнектерү.Күплек һәм аның өлешләре арасындагы бәйләнешне ачыклый белү осталыкларын камилләштерү.5 эчендә турыга һәм кирегә санарга өйрәтү. Түгәрәк, квадратны 2 һәм 4 өлешкә бүләргә,ча-гыштырырга һәм аларны атарга өйрәтү.Таныш геометрик фигураларны аерырга һәм исемнәрен әйтә

		тәрбияләү.		белү осталыкларын ныгыту.
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	1 һәм 2 цифрлары белән таныштыру һәм цифрлар ярдәмендә билгеләргә өй-рәтү.10 эчендә турыга һәм кирегә санауда күнектерү.Кәгазь битендә ориентлаша, битнең якларын һәм почмакларын билгели белү осталыкларынныгыту.Өчпочмаклар һәм дүртпочмаклар турында күзаллауларын камилләштерү.
			Грамотага өйрәтү Артикуляция һәм яңгырашлары буенча якын торган [ш] һәм [ж] авазларын чагыштыру.	Сүздән аерым авазны интонация белән аерып алу әйтү күнекмәсен ныгыту. Бирелгән авазны аерып алу, артикуляция һәм яңгырашлары буенча якын торган авазларны чагыштыра белү (терминнарны кулланмыйча гына) күнекмәсен формалаштыру. Балаларның сөйләмен гомумиләштерүче сүзләр (киемнәр, хайваннар, үсемлекләр) белән баету һәм гомумиләштерә белү күнекмәсен булдыру. *Башлык, кош, көнбагыш, кашык, груша; жилет, пирожный,журнал, жираф* сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Сүздән [ж] һәм [жь] авазларын аерып алу.	Сүзне аерым авазны интонация белән аерып алып әйтү күнекмәсен ныгыту. [Ж] авазын ишетү һәм әйтү күнекмәсен булдыру. Сөйләмдә[жь] һәм [ж] авазлары булган сүзләрне активлаштыру. Балаларны калын (кырыс) һәм нечкә (ягымлы) әйтелә торган тартык авазларны ишетү һәм аларны аера белү күнекмәсен

				булдыру. Сөйләмдә антоним сүзләрне актив куллануларына булышлык итү. *Җиләк, җилкән, җимлек, җимешләр, кәҗә, җир, җанвар, таҗ, җомга* сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буеча	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү; балаларның фантазияләрен үстерү .
			Рәсем Д.Н.Мамин-Сибиряк “Шөкәтсез үрдәк”	Әдәби әсәрләргә карата иллюстрацияләр иҗат итәргә кызыксыну тәрбияләү. Балаларда үзләренең рәсемнәрендә чагылдырасы килгән өлешне сайларга өйрәтүне формалаштыру. Әкият образларын рәсемдә булдырырга өйрәтү (урман, урман аланы, елга һәм аның ярлары, һавада очып баручы кошлар төркеме; төлке, куян, аучы, шәкәтсез үрдәк). Авыр фигураларны ясарга гади карандаш кулланырга, сангина, пумала белән буярга, краскалар белән рәсемләү алымнарын ныгыту. Рәсемгә карата кызыксыну уяту.
			Рәсем Декоратив-сюжетлы рәсем ясау “Ат көтүе”	Балаларны альбом битендә таныш булган сүрәтне размерын билгеләп композиция төзергә өйрәтү. Рәсемне ясаганда җиңел һәм аерым хәрәкәтләрне үстерү. Сүрәтне пөхтә итеп буярга ныгыту.
			Танып белү “Әйләнә-тирәдәге куркыныч-сызлыклар”.	Балаларның тормыш иминлеген саклауны дәвам итү. 1.Куркыныч очракларда үзләрен ничек тотарга кирәклеген өйрәтү.

				2.Өйрәнгәннәрне гамәли яктан ныгыту. 3.Балаларда урамда, җәмәгать транспортында, торак зонасында үз-үзен тоту культурасын тәрбияләү. **Йомгаклау чарасы:** “Куркынычсызлык тажы” түгәрәк өстәл.
	3 атна 12-16 сентябрь	**“Балалар язучылары иҗаты”** **Максат**: балаларны туган як язучылары белән таныштыру. **Бурычлар:** 1.Балаларда китапларга сак караш, хөрмәт тәрбияләү. 2.Әкиятләр, хикәяләр ярдәмендә балаларның сөйләм телен үстерү; 3. Әдәби багажны әкиятләр, хикәяләр, шигырьләр, сынамышлар, тизәйткечләр белән тулыландыру.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Сүздән [з] һәм [зь] авазларын аерып алу.	“3” саны белән таныштыру: 10 эчендәге натураль рәтнең һәр санының берурын алда һәм бер урын артта торган саннарны әйтергә өйрәтү; 10 әйберне чагыштыра белү күнекмәләрен камилләштерү (озынлыгы, киңлеге,биеклеге буенча).Аларны үсә бару һәм кими бару тәртибендә урнаштырырга йрәтү.бирелгән юнәлештә хәрәкәт итәргә өйрәтү. «4» саны белән таныштыру; 5 санының берәмлекләрдән торган составы белән таныштыру.Бер чагыштырылучы предметны тигез булган шартлы үлчәү берәм-леге ярдмендә ике предметны (озынлыгы һәм киңлеге буенча) чагыштыруны ныгыту. Үзеңнең башкаларга карата торышыңны әйтеп бирергә өйрәтү. Сүзне аерым авазны интонация белән аерып алып әйтү күнекмәсен ныгыту. Балаларның калын (кырыс) һәм нечкә (ягымлы) әйтелә торган тартык авазларны ишетү һәм бербереннән аера белү күнекмәләрен үстерү. Сөйләмдә [зь] һәм[з] авазлары булган сүзләрне

				активлаштыру. Балаларда авазларның төрле яңгырашын белергә теләү хисе уяту һәм игътибарлы булырга өйрәтү. Коңгыз, каз, карбыз, ваза, зебра, тәрәзә, көзге, кәрзин, күзлек сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Сүздән [з] һәм [зь];[ж] һәм [җь] авазларын аерып алу.	Шигъри юллардан аерым авазны интонация белән аерып алып әйтү күнекмәсен булдыру. Балаларның артикуляция һәм яңгырашлары буенча якын торган авазларны чагыштыра белү, калын (кырыс) һәм нечкә (ягымлы) әйтелә торган тартык авазларны ишетү һәм бер-береннән аера белү күнекмәләрен үстерү. Сөйләмдә [зь] һәм[з]; [ж] һәм [җь] авазлары булган сүзләрне активлаштыру. Казан, роза, бозау, зебра, күзлек, җиләк, җимлек, таҗ, бөҗра сүзләренә аваз анализы ясау. Биремнәрне мөстәкыйлҗ үтәргә омтылу өчен җирлек булдыру.
			Әвәләү К.Д.Ушинский хикәясе буенча “Әтәч гаиләсе белән” (коллектив эш)	Балаларны әвәләгән фигуралардан авыр булмаган композиция төзергә өйрәтү. Әтәч, тавык, чебеш фигураларын әвәләү күнекмәләрен ныгыту. Төп форманы характерлы өлешләрне әвәләгәндә төгәллеккә ирешү.
			Рәсем Квадрат эчендә декоратив рәсем ясау.	Төрле төсләр, яфраклар, дугалар кулланып квадрат эчендә декоратив рәсем ясарга өйрәтүне ныгыту. Төрле ысуллар кулланып пумала белән рәсем ясарга күнектерү (очы һ.б.). палитрада төсләр ясарга һәм кулланырга өйрәтү. Эстетик зәвык, уйлау

			Рәсем “Милли киемдәге курчак ”	сәләтләрен үстерү. Балаларны форма һәм пропорция өлешләре, төзелешен биреп кеше фигурасын ясарга өйрәтүне ныгыту.милли кием үзенчәлекләренең характерларын сүрәтләргә өйрәтү. Гади карандаш белән контурын җиңелчә ясарга төсле карандаш яки краска белән буярга өйрәтүне ныгыту.
			Танып белү “Туган ягым язучылары.”	Балаларны туган як язучылары белән таныштыру. Балаларда язучыларыбыз иҗатына карата кызыксыну уяту, аларга карата ихтирам тәрбияләү. Табышмак, мәкальләр ярдәмендә логик фикерләү, хәтер сәләтен үстерү. Сорау-җавап тибында аралашу вакытында баланы булган белемнәренә таянып фикер йөртергә, гомумиләштерергә, аерым карарга килергә һәм берләштерергә өйрәтү. Ттс 145 бит. **Йомгаклау чарасы:** Балалар белән китапханәгә экскурсиягә бару.
	4 атна **19-23 сентябрь**	**“Күңелле бакча”** **Максат:** тәрбияче һәм бакчада эшләүче башка хезмәткәрләргә карата уңай караш тәрбияләү. **Бурычлар:** 1. Бакчада эшләүче барлык хезмәткәрләргә хөрмәт тәрбияләү. 2. Хезмәткәрләр эшчәнлеге белән таныштыруны дәвам итү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны**	6 санының берәмлекләрдән торган составы белән таныштыру.5 цифры белән таныштыру.Атна көннәренең эзлеклеге турында күзаллауларын ныгыту.Тирә юнь-дәге әйберләр арасыннан таныш геометрик фигураларны күрү күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итү. Берәмлекләрдән 6 санын төзүне өйрәтүне дәвам итү.6 цифры белән танышты-

		3.Балаларның фикер йөртә белү сәләтен, диалогик сөйләмен үстерү.	**формалаштыру**	ру.Түгәрәкнең 2-4 һәм 8 өлешкә бүленгәнен искәртергә, бер бөтен һәм өлеш тө- шенчәләрен өйрәтергә һәм күрсәтергә (яртысы- ½, ¼, 1/8 h.б.) өйрәтү.Пространст- вода шартлы билгеләргә таянып хәрәкәт итә белүләрен үстерү.
			Грамотага өйрәтү Калын һәм нечкә әйтелә торган тартык [с] һәм [сь] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен булдыру. Тартык авазның калын яки нечкә әйтелешле булуын билгеләү ысулын үзләштерү. Танып белү эшчәнлегендә үзләштерелгән алгоритмны куллану күнекмәсен формалаштыру. Сарык, сабын, сыер, сарым-сүзләренә аваз анализы ясау.“Кырыс” һәм “ягымлы” аваз төшенчәләрен ныгыту. Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм, авазның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү.
			Грамотага өйрәтү [Л] һәм [ль] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Күмәк сөйләшүдә катнашу теләге уяту: сораулар бирү; җавапларны дәлилли белү, куелган сорауларга җавап бирү күнекмәләрен үстерү. Балаларда хайваннар дөньясында карата кызыксыну уяту. Алма, шалкан, акула, болан, крокодил, елан, балык, фил, төлке, дельфин, күбәләк,

				леопард, челән сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Әйлән-бәйлән	Башка эшләр арасыннан үз эшләренә урын табарга, өлешләрдән кеше сүрәте төзергә өйрәтү. Гомуми кәгазьгә кеше сүрәтләре ябыштырганда сүрәткә туры килә торган төсләр сайларга ярдәм итү.
			Рәсем “Без бәйрәмгә флаглар һәм чәчәкләр белән барабыз”.	Кеше фигурасын хәрәкәттә ясарга һәм бәйрәмнән алган хис-кичерешләрне чагылдырырга өйрәтү (бала бара, кулына флажок тотып өскә күтәргән һ.б.). кеше фигурасының пропорцияләрен бирүне ныгыту. Рәсемдә бәйрәм төсләрен бирүне өйрәтү.
			Рәсем “Чәчәк бәйләме” декоратив рәсем ясау.	Балаларны декоратив композиция ясарга өйрәтү. Салкын һәм җылы тоннар турында белемнәрен ныгыту. Пумала белән эшләгәндә кулларны ычкындырмыйча, пумаланың очы белән буярга өйрәтү.
			Танып белү “Кем булырга”	Тәрбияче һәм бакчада эшләүче башка хезмәткәрләргә карата уңай караш тәрбияләү. Бурычлар: 1. Бакчада эшләүче барлык хезмәткәрләргә хөрмәт тәрбияләү. 2. Хезмәткәрләр эшчәнлеге белән таныштыруны дәвам итү. 3.Балаларның фикер йөртә белү сәләтен, диалогик сөйләмен үстерү. Ттс 83 бит **Йомгаклау чарасы:** “Сез иң гүзәл кеше икәнсез”

				бәйрәм иртәсе уздыру.
	5 атна 26сентябрь 30 сентябрь	**“Әдәп төбе – матур гадәт”** **Максат:** Өлкәннәргә исеме, әтисенең исеме белән мөрәҗәгать итәргә өйрәтү. Үзеңнең һәм иптәшләреңнең исем-фамилияләрен бозарга, кыскартырга, кушамат тагарга ярамаганлыгын аңлату. **Бурычлар:** 1.Уй-фикерләрен, уйларын тартынмыйча, үз сүзләре белән сөйләп бирү һәм тыңлый белү күнекмәләрен тәрбияләү. 2.Балаларның көнкүрешкә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен үстерү. 3.Балаларны төрле ситуацияләрне бәяләргә, аңлаешлы итеп әйтә белергә, катлаулы булмаган нәтиҗәләр ясарга өйрәтү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** [М] һәм [мь] авазларын ишетү һәм бер-береннән интонация белән аерып алу. **Грамотага өйрәтү** [нь] һәм [ң] авазларын ишетү һәм сүздән	7 һәм 8 берәмлектән торган саннар составы белән таныштыру.7 цифры белән таныштыру.Квадратның 2,4 һәм 8 тигез өлешкә бүленгәнен искәртү, бербөтен һәм өлеш төшенчәләрен күрсәтү һәм өйрәтү.Өчпочмаклар һәм дүртпочмаклар турында күзаллауларын ныгыту.Бер-бер артлы атна көннәрен әйтә белүләрен ныгыту. 7 һәм 8 берәмлектән торган саннар төзергә өйрәтүне дәвам итү.8 саны белән таныштыру.Атна көннәрен бер-бер артлы әйтә белүләрен ныгыту.Образга карап тематик композиция төзи белү сәләтләрен үстерү. Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Балаларның үзләренә якын булган темага, сөйләмнәрендә үткәннәрнең тәэсирен чагылдырып сөйли белү күнекмәләрен камилләштерү. Мәк, маймыл, муенса, сарымсак, йомгак, алма, миләш, мәче, гөмбә сүзләренә аваз анализы ясау. Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү

			интонация белән аерып алу.	күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. [Ң] авазының үзенчәлеге белән таныштыру. Бирелгән авазга сүзләр уйлап әйтү күнекмәләрен ныгыту. Аралашу, игътибар белән тыңлау, ишетү, иптәшләренең җавабы белән килешү яки килешмәүләрен дустанә әйтеп бирә белү күнекмәсен формалаштыру. Чана, нарат, гармун, тиен, имән, инә, кыңгырау, яңгыр, уңыш, таң, моң, дуңгыз, бәрәңге, чаңгы сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү “Кыз туп белән уйный”	Хәрәкәттә торган кеше образын әвәли белү осталыкларын камилләштерү (куллары өскә алга сузылган һ.б.) . әвәләүдә гәүдә өлешләренең формасын, пропорциясен күрсәтә белүләрен ныгыту.
			Рәсем “Кешеләр нәрсәләрдә йөриләр” (уйлап ясау)	Балаларны төрле транспорт төрләре, аларның формалары, төзелеше, пропорцияләре буенча ясарга өйрәтү. Рәсемне альбом битенең уртасына урнаштырырга, гади карандаш белән ясарга һәм төсле карандашлар белән буярга, рәсемне зур итеп ясарга күнектерү. Рәсемне аерым детальләр белән тулыландырырга үстерү.
			Рәсем “Бу айда иң күңелле әйбер нәрсә булды” (уйлап ясау)	Балаларны алдагы эшчәнлекләрдә алган күңелле мизгелләрне сайларга өйрәтү, һәм рәсемдә сүрәтләргә өйрәтү. Краска, карандашлар белән ясарга өйрәтүне ныгыту. Башлаган эшне ахырына кадәр эшләргә өйрәтү.

			Танып белү “Табын кагыйдәләре”	Иҗадилыкларын, уйлау сәләтләрен үстерү. Балаларда кунакта үз-үзеңне тота белү сыйфатлары тәрбияләү. Балаларның хәтер сәләтен, игтибарлылыгын, матур әдәбият әсәрләренә, халык авыз иҗатына карата кызыксынучанлыкларын үстерү. Ттс 86 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Нәрсә ул яхшы, нәрсә ул начар?” темасына презинтация карау.
“Алтын көз”	**1 атна** **3-7 октябрь**	**“Яхшы сүз - җан азыгы”.** **Максат :** әби-бабайларга карата җылы хисләр тәрбияләү. **Бурычлар:** 1.Балаларда гаилә әгъзаларына, зурларга ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү. 2. Әби – бабайларның кадерле кешеләр булуын төшендерү. 3.Гаиләдә күрсәткән хезмәтләрен хөрмәтләргә өйрәтү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	9 берәмлектән торган саннар составы белән таныштыру.9 саны белән таныш-тыру.Төрле саннан башлап алга һәм артка саный белү күнекмәсен ныгыту.Күз күреме белән үлчәү күнекмәсен үстерү. Кәгазь битендә ориентлашабелүләрен ныгы-ту, аның якларын һәм почмакларын билгеләргә өйрәтү. 9 берәмлектән торган саннар составын төзи белүләрен ныгыту.1 дән 9 кадәр саннар белән таныштыруны дәвам итү. “Урын алыштырудан сумма үзгәрми” төшенчәсен үстерү. Предметларның авырлыгы , аларны уч төбенә салып үлчәп булуы хакында күзаллау булдыру;чагыштыру нәтиҗәләрен авыр, җиңел, авырырак, җиңеллерәк сүзләре белән билгеләргә өйрәтү.Геометрик фигураларны төсләре һәм формалары буенча группаларга өйрәтү.

			Грамотага өйрәтү [р] һәм [рь] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү, [р] авазын камил әйтү күнекмәсен булдыру. Сүзләрнең әйтелешләре ягыннан охшашлыгын, аермасын таба белү күнекмәләрен булдыру. Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәсен үстерү. Сарык, сыер, арыслан, бүре, керпе, көнгерә сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [К] һәм [кь]; [къ] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Уку эшчәнлеге компоненты булган үз-үзеңә контроль ясый белү күнекмәсен булдыру. Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәсен үстерү. Курчак, бака, тавык, кишер, акча, көзге, тәлинкә, күбәләк, күлмәк сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру “Көзге ковер”	Кайчы белән эшләүне ныгыту; кәгазьне 2гә бөкләп яфраклар, чәчәкләр кисүне камилләштерү; үзеңнең һәм балаларның эшләрен бәяләргә өйрәтү.
			Рәсем “Көзге матур яфрак, тагын	Эстетик тоемлауны, уйлау сәләтләрен, иҗадилыкларын үстерү. Авыр форма битне

			нәрсә була ала”	бирергә өйрәтүне ныгыту. Чиста итеп буярга өйрәтү. Эстетик тоемлауны формалаштыру.
			Рәсем “Бөтерчек” декоратив рәсемләү.	Балаларны альбом битен эре яфраклар белән бизәргә өйрәтү(төп булган декоратив элементлар белән);таныш булган төрле элементлар куллану (чәчәк, яфрак, җиләкләр, дугалар).
			Танып белү “Әби-бабайларны хөрмәтлик!”	Олыларга карата хөрмәт тәрбияләү; куелган сорауларга тулы җөмләләр белән җавап бирү осталыгын үстерү; әби-бабайларның кадерле кешеләр булуын төшендерү. Ттс 34 бит. **Йомгаклау чарасы:** Әби-бабайларны котлау
	2 атна 10-14 октябрь	“**Туган якка көз килде”.** **Максат:** Балаларга көзге байлыкның, халыкка шатлык, куаныч китеруен төшендеру. Көз фасылы ның үзенә генә хас булган матурлыгын һәм гүзәллеген күрә белергә өйрәтү. **Бурычлар:** 1. Көзге байлыкларны тудыручы игенчеләр хезмәтенә карата хөрмәт һәм көз фасылына соклану хисләре тәрбияләү. 2. Балаларның бәйләнешле сөйләм телен һәм ишету сәләтен үстерү. 3.Балаларның табигатьтәге сезонлы үзгәрешләрне	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 берәмлектән торган саннар составы белән таныштыру.0 саны белән таныш-тыру.Билгеле саннан бер урын алда торган һәм бер урын артта торган саннарны таба белергә өйрәтү.Предметларның авырлыклары, чагыштыргандаәлеге авырлык-ларның чагыштырмача булуы хакында аңлату. Үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән 4 санын төзү һәм кире 2 өлешкә бүлү.10 саны эчендә санауны ныгыту. Предмет-ларның формасын һәм аерым өлешләрен анализлый алуларын үстерү.Предметларның авырлыга хакындагы күзаллауларын яхшырту һәм тышкы рәвешенә карамыйча авырлыкларны билгеләргә

		белүләрен ачыклау һәм ныгыту.		өйрәтү.Атна көннәрен атый белүләрен ныгыту.
			Грамотага өйрәтү [п] һәм [пь] авазларын ишетү һәм интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Шигырьне сәнгатьле итеп укуларына ирешү. Чагыштыра белү, игътибарлы булу кебек сыйфатлар үсешен тәэмин итү. Помидор, песнәк, чыпчык, китап, туп, пәрәмәч, пәлтә, ипи, җеп сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [В] һәм [вь]; [^] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Татар теленә хас булган [вь] авазының үзенчәлеге белән таныштыру. Ваза, слива, виноград, велосипед, тавык, кавын, савыт, самавыр, хәлвә сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү “Кибет уены өчен гөмбәләр (яшелчәләр, җиләк-җимешләр)”	Өйрәнгән алымнарны кулланып таныш әйберләрнең пропорциясен, формасын, чагылдыру күнекмәләрен ныгыту. Сәнгатьле композиция төзү күнекмәләрен ныгыту.
			Рәсем “Алтын көз”.	Көзне тасвирларга өйрәтү. Рәсемдә агачларның

				кәүсәсен,ботакларын,яфраклар ын ясарга күнектерү. Пумала белән эшләүнең техник күнекмәләрен ныгыту(пумаланы төбенә кадәр суга манчып,артык суын сыгу).Рәсемне бөтен биткә урнаштырыга өйрәтү. Иҗадилыкларын үстерү.
			Рәсем “Соңга калып килгән көз”	Рәсемдә соңга калган көзге табигать күренешен күрсәтү, аның төсләрен билгеләү (табигатьтә ачык төсләр т Юклыгын әйтү). Төрле материаллар белән (гуашь, төсле балавызлы акбур, гади карандаш) кулланырга өйрәтү. Эстетик зәвыкларын арттыру.
			Танып белү Бакчада көзге эшләр”	Көз фасылы ның үзенә генә хас булган матурлыгын һәм гүзәллеген күрә белергә өйрәтү. Күмәк эшләрдә башкалар белән беррәттән катнашу теләге, тирә-юньдәгеләр өчен кирәкле кеше булу, билгеле бер нәтиҗәләргә ирешү омтылышы тәрбияләү. Ттс 158 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Сөмбелә” бәйрәме.
	3 атна **17-21 октябрь**	**“Яшелчә, җиләк-җимешләр”** **Максат:**Балаларны өлкәннәр хезмәтенә турында белемнәрен киңәйтү. **Бурычлар:** 1.Күмәк эшләрдә башкалар белән беррәттән катнашу теләге, тирә-юндәгеләр өчен кирәкле кеше булу, билгеле бер нәтиҗәләргә ирешү омтылышы тәрбияләү. 2.Диалогик һәм	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	5 санын үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән төзү һәм кире 2 өлешкә бүлү.15 саны эчендә икенче дистә саннары белән таныштыру.Авырлыкларына карап предмет-ларны рәткә тезүне ныгыту.Дәфтәр битендә ориентлаша белүне, сүзлектә предметларның пространстводагы урыннары белән сөйләшүне (өстә, аста,уңда, сулда) ныгыту. 6 санын үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән төзү һәм кире 2 өлешкә бүлү.15 саны эчендә икенче дистә саннары белән

		монологик сөйләмне камилләштерү, образлы фикерләү сәләтен үстерү. 3.Эзлекле һәм сәнгатле итеп әдәби текстларның эчтәлеген сөйләргә, сәхнәләштерергә өйрәтүне дәвам итү.		таныштыру.Шартлы билге ярдәмендә зурлыкларны үлчәү белән таныштыру.Пространствода шартлы билгеләр, схема ярдәмендә ориентлаша белүне үстерү.
			Грамотага өйрәтү [г] һәм [гь]; [гъ] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Татар теленә хас булган [гь] авазының үзенчәлеге белән таныштыру. Сүзнең беренче авазын аерып ала белү күнекмәләрен үстерү. Лимон, роза, ромашка, кит, кишер, машина, маймыл, пәлтә, пәрәмәч, гном, гитара, гармун, сәгать, бәрәңге, сөлге, күгәрчен, гөмбә, көнгерә, карга, багана, таган сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [х] һәм [хь]; [һ] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Татар теленә хас булган [һ] авазының үзенчәлеге белән таныштыру. Туган телнең үзенчәлекләрен күбрәк белү теләге, кызыксыну уяту. Халат, хат, шахмат, хәлвә, хәреф, хөрмә, һәйкәл, һөнәр, шәһәр, һава, Илһам сүзләренә

			Кисеп ябыштыру “Ваза җиләк-җимешләр белән” **Рәсем** “Бакчага баручы поезд” **Рәсем** “Безнең авылда уңыш бәйрәме” **Танып белү** “Көз кучтәнәчләре”	аваз анализы ясау. Икегә бөкләнгән, симметрик предметларны кәгазьдән кисеп алырга өйрәтү. Кул хәрәкәт координацияләрен контрольдә тота белүләрен ныгыту. Альбом битендә уртага урнаштыра белергә өйрәтү. Вагоннар пропорциясен һәм формасын биреп поезд ясарга өйрәтүне ныгыту. Рәсем ясау осталыкларын ныгытуны дәвам итү. Рәсемне альбом битендә урнаштырырга уйлау сәләтләрен һәм тирә-юньдә күзаллауларын үстерү. Матур итеп киенгән кешеләрне, уңыш белән тутырылган машиналарны, бизәлгән өйләрне, бәйрәм мизгелләрен бирергә өйрәтү. Кеше хәрәкәттә булу фигурасын, рәсемне альбом битенең уртасына урнаштырырга өйрәтүне ныгыту. Балаларның яшелчәләрнең файдалы яклары белән кызыксынучанлыкларын, уйлау сәләтләрен үстерү. Балаларның үз җирлегендә үсә торган яшелчәләр турында белемнәрен арттыру, аларның сәламәтлек өчен нинди файда китерүләрен ачыклау. Ттс 162 бит. **Йомгаклау чарасы:** Күргәзмә “Көз кучтәнәчләре”
	4 атна **24-28 октябрь**	**“Икмәк-яшәү терәге”** Максат: Игенченең мактаулы һәм авыр хезмәте,икмәкнең нинди юллар аша табынга килуе	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	7 санын үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән төзү һәм кире 2 өлешкә бүлү. 20 эчендәге саннар рәте белән таныштыру. Шартлы билге ярдәмендә зурлыкларны үлчәү белән таныштыру.Шакмаклы дәфтәр

		турында тасвирлап сөйләргә өйрәтүне дәвам итү. Бурычлар: 1.Балаларга көзге байлыкның халыкка шатлык китерүен,бу байлыкларны тудыручы игенчеләр хезмәтенә карата хөрмәт тәрбияләү. 2.Балаларның бәйләнешле сөйләм телен үстерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Сүзнең беренче авазын аерып ала белү күнекмәләрен ныгыту. **Грамотага өйрәтү** Сүз схемасы төзү.	битендә ориентлаша белүләрен үстерү. 8 санын үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән төзү һәм кире 2 өлешкә бүлү.15 саны эчендә рәттән һәм кире санау күнекмәләрен ныгыту.Предметларны шартлы үлчәү берәмлеге белән үлчәү күнекмәсе бирү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белүләрен үстерү. Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Түбәндәге план-схема буенча табышмаклар төзи белү күнекмәсен булдыру. “Нәрсәгә охшаган? Нәрсә белән аерыла?”. Балаларда иҗади фикерләү күнекмәсен булдыру. Бака-бәрән, лампа-лимон, рам-рәшәткә, җанвар-җиләк, флаг-фил, сабын-себерке, машина-мәче, карбыз-күгәрчен, груша-герб, ваза-виноград сүзләренә аваз анализы ясау. Авазларны шартлы билгеләр белән күрсәтеп, сүзнең схемасын төзү күнекмәсен булдыру. Сүзнең беренче авазын аерып ала белү күнекмәләрен ныгыту. Уку эшчәнлеге компоненты булган үзконтроль, үзбәя күнекмәләрен булдыру. Әңгәмәдә катнашу теләге һәм

				үз-үзенә ышаныч уяту өчен җирлек булдыру. Аю, агач, ат, автобус, учак, уенчык, урындык, укучы сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү “Мин әвәләргә телим” Тема 81	Балаларда үзләре әвәләргә теләгән уенчыгы образын әвәләгәндә бирергә өйрәтү. Алдан алган әвәләү алымнарын кулланырга, пропорция өлешләрен үтәргә өйрәтүне ныгыту. Эстетик тоемлауларын үстерү.
			Рәсем “Мин нинди рәсем ясар идем” Тема 71	Мөстәкыйль рәсемнең эчтәлеген, композициясен уйлау, кирәкле материалларны эзләп табу, эшне ахыргача җиткерүне ныгыту.
			Рәсем ”Теләгән матур рәсемне ясау” Тема 67	Балаларда тирә-юньдәге матурлыкны тоеп һәм күрергә өйрәтүне дәвам итү. Үзенең сайлаганын аңлата алуларына ирешү. Төрле рәсемләү алымнарын куллана алуларын ныгыту.
			Танып белү “Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә”	Балаларга көзге байлыкның халыкка шатлык китерүен,бу байлыкларны тудыручы игенчеләр хезмәтенә карата хөрмәт тәрбияләү. Балаларның бәйләнешле сөйләм телен үстерү. Игенченең мактаулы һәм авыр хезмәте,икмәкнең нинди юллар аша табынга килүе турында тасвирлап сөйләргә өйрәтүне дәвам итү. **Йомгаклау чарасы:** Амбарга экскурсиягә бару.
Ноябрь “Минем	**1 атна 31октябрь-4**	**“Кошлар һәм хайваннарның көзге**	**Элементар математик**	9 санын үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән төзү һәм кире 2

туган җирем”	**ноябрь**	**тормышы.”** **Максат :** кошлар һәм кыргый хайваннарның көзге тормышы турында белемнәрен ныгыту. **Бурычлар:** 1.Балаларда табигатькә һәм тереклек дөньясына карата сак караш тәрбияләү. 2.Балаларның логик фикер йөртү, гади нәтиҗәләр ясау сәләтләрен үстерү. 3.Кошларның, кыргый хайваннарның файдасын искә төшерү.	**күзаллауны формалаштыру**	өлешкә бүлү. 20 саны эчендә санау күнекмәләрен ныгыту.Предметларның биеклеген шартлы үлчәү бе-рәмлеге белән үлчәү күнекмәсе бирү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белүләрен үстерү.
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	10 санын үзеннән кечкенәрәк 2 сан белән төзү һәм кире 2 өлешкә бүлү.10 саны эчендә алынган теләсә кайсы саннан 1 урын алда һәм 1 урын артта торган санны билгели белүне ныгыту.Предметларның киңлеген ,буен шартлы үлчәү берәмлеге белән үлчәү күнекмәсен ныгыту. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белүләрен үстерү.
			Грамотага өйрәтү Аваз модельләрен кулланып, сүзләргә аваз анализы ясау.	Сүзгә аваз анализы ясау ысулын аерып ал. “Схема”, “модель” төшенчәләрен үзләштерү. Ат һәм ут сүзләренә аваз анализы ясау. Чагыштыра белү, игътибарлы булу кебек сыйфатлар үсешен тәэмин итү.
			Грамотага өйрәтү Сүзләрнең төзелешен һәм мәгънәсен аңлату.	Схеманы “укып”, сүзләрне чагыштыру. “Схема”, “модель” төшенчәләрен ныгыту. Бирелгән аваз кергән сүзләр уйлап әйтү күнекмәләрен булдыру. Туп һәм тун сүзләренә аваз анализы ясау, аларны чагыштыру. “Ул нинди?- Шундый ук, нәрсә?” схемасы буенча табышмаклар төзү. Балаларда иҗади фикерләү күнекмәсен булдыру.
			Кисеп ябыштыру Аквариумдагы балыклар.	Күз белән генә карап формасы ягыннан гади булган әйберләр кисәргә өйрәтү. Кул һәм күз координациясен үстерү. Сүрәтне кисү өчен тиешле

			Рәсем “Солтан патша” әкияте	зурлыкта кәгазь тасмалар әзерләргә өйрәтү. А.С.Пушкин иҗатына мәхәббәт тәрбияләү, аның әкияте буенча иллюстрацияләренә рәсем ясарга теләк булдыру. Әкият өлешләрен сайлап, серле төсләр биреп рәсем ясарга өйрәтү.
			Рәсем “Патша бака” әкияте буенча геройлар ясау	Иҗади һәм уйлау сәләтләрен үстерү. Рус халык әкияте мотивасы буенча үзеңнең картинаның эчтәлеген уйларга өйрәтү. карандаш белән эшләү күнекмәләрен ныгыту(эскиз ясарга өйрәнү). рәсемдә әкият геройларының хәрәкәтләрен бирергә өйрәтү.
			Танып белү Әңгәмә. “Паркта минем күргәннәрем”	Балаларда үсемлекләргә, кошларга, хайваннарга карата сак караш тәрбияләү. Экологик фикер йөртү, иҗади сәләтләрен үстерү. Табигатьтә ел фасыллары буенча барган үзгәрешләр турындагы белемнәрен системалаштыру һәм тирәнәйтү. Ттс 188 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Кошлар ашханәсе” җимлекләр урнаштыру.
	2 атна **7-11 ноябрь**	**“Яшел патруль”** **Максат :** Табигатькә мәхәббәт һәм сакчыл караш тәрбияләү. Җирне матурлау, “дәваларга” өйрәтү, табигатьнең гүзәллеген күрә белергә өйрәтү. **Бурычлар:** 1.Балаларда игътибарлылык, әйләнә-тирә	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә санның рәттәге (кыйммәте) урыны һәм күләм-ле кыйммәте хакында күзаллауларын ныгыту.10 санын берәмлекләрдә күрсәтә белүне ныгыту.Предмет-ларның зурлыкларын үлчәү күнекмәләрен яхшырту; үлчәү нәтиҗәсенең шартлы үлчәү берәмлегенә бәйле икәнлеген аңлату.Бирелгән юнәлештә пространствода хәрәкәт итә белүләрен үстерү.

		табигатькә, урманга карата сакчыллык, миһербанлылык сыйфатлары, экологик культура тәрбияләү. 2.Табигатьтәге үзара мөнәсәбәтләрне күрә белү сәләтен, диалогик сөйләмне үстерү. 3.Татарстан җирлегендә үсә торган урман үсемлекләре турында белемнәрен камилләштерү, үз тәҗрибәсенә, белеменә таянып, агачлар турында кыска хикәя төзүдә күнектерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	1,2,5,10 сумлык һәм 1,5,10 тиенлек тәңкә акчаларның үзкыйммәте белән та ныштыру.Шакмаклы биттә ориентлаша белүләрен формалаштыруны дәвам итү. Күппочмаклар,аларның төрләре һәм размерлары буенча классларгабүлү хакында күзаллауларын үстерү.
			Грамотага өйрәтү Сүзләрдә авазның урынын билгеләү.	Күнекмәсен камилләштерү, модель буенча сүзләрне чагыштыру. Сүздә авазның урынын билгеләргә өйрәтү. Бирелгән сүзгә тамырдаш сүзләр сайлау аша сүз байлыгын арттыру. Бәйләнешле сөйләм үстерү. Яңа сүзләр (орлык үсенте, чәчәк бөресе, чәчәк) сөйләмдә активлаштыру. Мәк сүзенә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Татар теленең үзенчәлекле авазлары [цү],[ә] кергән сүзләргә аваз анализы ясау.	Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү. Сүзне әйткәндә бирелгән авазны аерып алу, сүзләрдә бертөрле авазларны табып әйтү күнекмәләрен ныгыту. Балаларда бирелгән мәгълүматка карата кызыксыну һәм игътибарлылык булдыру. Мүк һәм мәк сүзләренә аваз анализы ясау, аларны чагыштыру.
			Танып белү “Урман почмагына экскурсия”	Балаларда табигатькә һәм үз исәнлегенә сак караш тәрбияләү. Сөйләшү барышында мәкальләр кулланып, балаларның логик фикерләү сәләтен һәм сөйләм телен үстерү. Тере табигать белән тере булмаган табигать арасындагы бәйләнешләрне аңларга өйрәтүне дәвам итү. Ттс 154 бит.

			Рәсем. “Миләш агачы ботагы”	Натураның характерлы билгеләрен: форма өлешләрен, яфрак һәм агач ботагының төзелешен, төсен бирергә өйрәтүне формалаштыру. рәсемне альбом битенең уртасына матур итеп урнаштырырга өйрәтүне ныгыту. Пумала белән төрле рәсемләү алымнарын ныгыту(очы һәм бөтене белән).
			Рәсем “Сихри кош”	Әкияти образлар тудырырга өйрәтүне үстерү. Төсле карандашлар белән рәсем ясау осталыкларын ныгыту. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү.
			Әвәләү “Гөмбәләр белән кәрҗин”	Бармак белән әвәләү алымнарын кулланып төрле формадагы гөмбәләрне әвәләргә күнектерү. Форма (диск) белемен ачыклау. Сәнгатьле композиция төзү күнекмәләрен ныгыту **Йомгаклау чарасы:** “Яшел патруль” акциясе уздыру
	3 атна **14- 18 ноябрь**	“**Туган авылым, районым”** **Максат :** Туган илне, туган йортны ярату ,аның белән горурлану хисләре тәрбияләү. **Бурычлар:** 1.Балаларда туган җирне , туган авылны ярату, башка милләт вәкилләренә карата хөрмәт тәрбияләү. 2.Туган авылыбызны матур итүдә катнашу теләге тәрбияләү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	1,5,10 сумлык тиен акчаларның үзкыйммәте белән таныштыруны дәвам итү.Санау берәмлеге итеп бер түгел, ә берничә предмет алынганда санарга өйрәтү. Вакыт турындакүзаллауларын үстерү, ком сәгате белән таныштыру. 1,5,10 сумлык тиен акчалар , аларны ваклау белән таныштыруны дәвам итү. Вакытны тоемлауны, вакыт аралыгында үз эшеңне бүлә белү күнекмәсен үстерү.

		3.Туган яклары турында матур итеп сойләшергә өйрәтү.	**Грамотага өйрәтү** Күп мәгънәле сүзләр төшенчәсе белән таныштыру.	Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү. Сүздән беренче һәм соңгы авазларны аерып алуга күнегүләр бирү. “Күп мәгънәле сүзләр” төшенчәсе белән таныштыру. Игътибарлылык һәм иҗади фикер үсеше өчен җирлек тудыру.
			Грамотага өйрәтү Калын һәм нечкә әйтелешле сүзләрне чагыштыру.	Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү. Балаларның калын һәм нечкә авазларны парлап әйтә белүләрен ныгыту. Сүзләрне чагыштыра белү күнекмәләрен үстерү. Сул, кул, күлмәк, сыр, слива, сөт, сок, сохари, салат сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Безнең урамдагы яңа өйләр (кисеп-ябыштыру).	Балаларда иҗади фикерләү күнекмәсен булдыру. Балаларны авыр булмаган композиция ясарга өйрәтү: кәгазь өслегендә өйләрне, өстәмә әйберләрне төрлечә урнаштыру. Композициягә төсләр сайлау осталыйларын үстерү, кисү һәм ябыштыру алымнарын ныгыту. Иҗат итә белү осталыкларын үстерү.
			Рәсем Городец язуы мотивлары буенча халык авыз иҗаты. Тема 27	Халык авыз иҗаты белән балаларны таныштыруны дәвам итү, мотивлары буенча бизәкләр булдырырга һәм халык авыз иҗатының характерлы билгеләрен аерырга тәкъдим итү.
			Рәсем Городец язуы мотивлары буенча халык авыз иҗаты. Тема 29	Халык авыз иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Халык декоратив-гамәли сәнгатькә карата кызыксынуны формалаштыруны дәвам итү. Палитрада төсләрне кушып гуашь белән рәсем ясау техник

			Танып белү “Минем туган җирем”	алымнарын ныгыту. Туган шәһәребезгә (авылыбызга) карата горурлык хисе тәрбияләү. Үстерешле диалог, сөйләм күнекмәләрен камилләштерү. Балаларның Ватаныбыз, республикабыз (шәһәр һәм авыл) һәм аның символикасы турындагы мәгълүматларны арттыру. Ттс 143 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Балтачым-туган ягым” презентация карау
	4 атна **21-25** **ноябрь**	**“Безнең әниләр”** **Максат:** гаиләнең татулыгы нәрсәгә бәйле икәне турында күзаллауларын формалаштыру,балаларда әниләргә карата ихтирам,хөрмәт хисләре тәрбияләү. **Бурычлар:** 1.Балаларда гаилә әгъзаларына карата ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү. 2.Балаларның гаилә турындагы белемнәрен баету, тирәнәйту. 3.Балаларны үз тәҗрибәләренә таянып, тәрбияче тәкъдим иткән темага сөйләргә өйрәтү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Нечкә әйтелешле сүзләр белән эш.	1,2,5,10 сумлык тиен акчалар , аларны ваклау белән таныштыруны дәвам итү. Чәчелүче матдәләрнең күләмен шартлы үлчәү берәмлеге белән үлчәргә өйрәтү. Балаларны сәгать белән таныштыру,вакытны билгеләргә өйрәтү.Предметларның формаларын һәм өлешләрне билгеләргә өйрәтүне дәвам итү. Чәчелүче матдәләрнең күләмен шартлы үлчәү берәмлеге белән үлчәргә өйрәтү Балаларны сәгать белән таныштыру, вакытны билгеләргә өйрәтү.Шакмаклы биттә ориентлаша белүләрен үстерү.Күппочмаклар турында күзаллауларын ныгыту, искәрмәле очраклар:5 почмак һәм 6 почмак белән таныштыру.(76 бит) Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү. Нечкә әйтелешле тартык аваздан башланган сүзләр уйлап әйтә белүләрен ныгыту.

				Балаларның игътибарын, җавап әзерләү тизлеген үстерү; аларда танып белүгә кызыксыну уяту. Песнәк, җеп, төлке, шикәр, диван, мәк, гитара, бегемот, сәгать, кишер, зебра, чиләк сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Калын әйтелешле сүзләр белән күнегүләр.	Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү. Сүзләрне чагыштыра белү күнекмәләрен үстерү. Балаларның игътибарын, җавап әзерләү тизлеген үстерү. Пычак, кояш, сабын, шарф, балык, тукран, чаңгы, дага, хат, гармун, нарат, маймыл, рам сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү “Бала песи белән” (башка хайван белән)	Балаларны әвәләгән (бала башка хайван белән уйный) фигуралардан коллектив композиция төзи белергә өйрәтү. Әвәләүдә кеше һәм хайван гәүдә өлешләренең формасын, пропорциясен күрсәтә белүләрен ныгыту.
			Рәсем “Мин әнием белән урамда йөрим”.	Кеше фигурасы ясый белергә өйрәтүне дәвам итү, төзелешен, өлешләренең формасын, зур кешенең һәм баланың фигурасындагы аермалыкларны күрсәтә белү, төп өлешләрне гади карандаш белән ясарга һәм буярга өйрәтү, төсле карандашлар белән төрлечә буяу алымнарын кунектерү.
			Рәсем “Безнең яраткан хәрәкәтле уен” (“Песи һәм тычканнар”)	Уйлаганны тормышка ашырырга, рәсемнең эчтәлеген кызыклы итеп ясарга өйрәтүне формалаштыру. Гади карандаш белән рәсемләргә

				һәм буяганда алымнарны ныгыту. Балаларны акварель белән эшләргә күнектерү. Уйлау һәм иҗади сәләтләрен үстерү.
			Танып белү “Иң кадерле кешем-әнием”	Балаларда әниләргә, олыларга карата кадер-хөрмәт тәрбияләү, зирәклек, осталыкларын үстерү, сорауны игтибар белән тыңлап, аңлап, тулы җавап бирүләренә ирешү, шигырьләрне сәнгатьле итеп сөйләргә өйрәтү. “Әйләнә-тирә дөнья белән танышу” 52 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Уңган, булган әниләр” спорт һәм күңел ачу бәйрәме/видеокотлау ясау
	5 атна **28ноябрь** **2 декабрь**	**“Мин бәхетле, мин хокуклы”,инглиз теле атналыгы** **<u>Максат</u>**: балаларга хокук турында гомуми күзаллау бирү **<u>Бурычлар:</u>** 1. Балаларда әдәп-әхлак сыйфатлары тәрбияләү. 2.Игътибар белән тыңларга, сорауларга тулы җөмләләр белән җавап бирергә күнектерү. 3.Балаларның гаиләдәге хокуклары турында дөрес фикерләргә өйрәтү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Шартлы үлчәү берәмлеге белән сыек матдәләрне үлчәү кагыйдәләре белән таныштыру.Натураль рәт арасындагы аерманы аңлауларын ныгыту, 10 эчен-дә санны 1 гә киметә (арттыра) белү осталыкларын ныгыту.”Вакытны тоемлау” ларын үстерү; 5 минут эчендә вакыт араларын аерырга өйрәтү. Геометрик фигура-ларны модельләштерү осталыкларын үстерү.(77 бит) Санны ике кечкенәгә тарката белү осталыкларын камилләштерү.Ел фасылларының һәм айларының килү тәртибе турындагы күзаллауларын ныгыту. Телдән сүрәтләү һәм характерлы сыйфатларын санап чыгу буенча геометрик фигураларны конструкцияли белү осталыкларын үстерү.Өлешләрне бер бөтенгә

				әйләндерә белүдә күнектерү.(80 бит)
			Грамотага өйрәтү Сузык авазлар төшенчәсе белән таныштыру.	Сузык авазларның “төсле” билгеләмәсе белән таныштыру. Сүзгә аваз анализы ясарга өйрәтүне дәвам итү, сүздәге сузык авазларны табып әйтү. Мөстәкыйль рәвештә сузык авазны сүздән аерып алуга күнегүләр бирү. Иҗади характердагы уен-биремнәрне үтәү күнекмәләрен үстерү. Шар (шарф,алма, ручка), мәк (миләш. этәч, кәбестә), күл (күлмәк, үрдәк, лимон), көз (көнгерә, өстәл, зебра) сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Сузык авазлар төшенчәсе белән күнегүләр.	Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен үстерү. Сузык авазларны тартык авазлардан аера белү күнекмәләрен ныгыту. Бер үк авазлардан төзелгән төрле мәгүнә белдерә торган сүзләрне урынлы куллану күнекмәсен булдыру. Бала, үлән, дару, роза, лалә сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Үзеңнең яраткан уенчыгыңны кис һәм ябыштыр”	Үзләренә таныш булган предметларны кисәргә һәм кисеп ябыштырырга, альбом битенең размерына карап үлчәргә (зур да кечкенә дә булмасын), сүрәтне матур итеп урнаштырырга өйрәтүне ныгыту. Кул хәрәкәтенең координациясен, иҗади, уйлау сәләтләрен үстерү.
			Рәсем “Яраткан уенчыгыңны яса”.	Балаларның яраткан уенчыгын, аның формасын, аермалыкларын рәсемдә күрсәтә белү. Рәсемне биткә урнаштыра белү һәм дөрес итеп буяу күнекмәләрен

			Рәсем “Әкияти сарай” Тема 52 **Танып белү** “Тигез хокук белән яшик бу җирдә”	ныгыту. Фикерләү сәләтләрен үстерү. Балаларны альбом битендә әкияти сарай образын ясарга өйрәтү. Бинаның төп нигезен һәм өлешләрен буяу турында уйлауларын ныгыту. Гади карандаш белән ясарга өйрәтү. буяу белән эшләү алымнарын булдыру. Балаларга дус булырга кирәклеген төшендерү, аларда дуслык, әхлаклылык хисләре тәрбияләү. Фикерләү, игътибарлылык сәләтен, сөйләм телен үстерү. Кеше бер-берсе белән, нинди милләттән булуына карамастан, туганнарча аралашып яшәүгә хокуклы булу төшенчәсен бирү. Ттс 225 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Колобок” әкиятен инглиз телендә сәхнәләштерү.

“Кыш килде”	**1 атна 5-9 декабрь**	**“ Салкын кыш.”** **Максат :** ел фасыллары турында балаларның күзаллауларын киңәйтү (кыш). **Бурычлар:** 1.Балаларда кызыксыну уяту,табигатькә сак караш,экологик бәйләнешләрне күрә белү сыйфатлары тәрбияләү. 2.Чагыштырып тасвирлый белү күнекмәләрен үстерү. 3.Балаларның кыш, кар үзенчәлекләре турында белемнәрен баету; балаларның хәтерен, сәнгатьле сөйләмен үстерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазлар төшенчәләрен кертү. **Грамотага өйрәтү** Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны төсле	Санны ике кечкенә санга таркатырга һәм ике кечкенәдән 10 эчендә зур сан төзи белүдә күнектерү.Әйтелгәнгә карата алдагы,арттагы һәм төшеп калган санны атау осталыкларын үстерү.Атна көннәренең килү тәртибе турындагы күзаллауларын ныгыту.Шакмаклы дәфтәр битләрендә ориентлаша белү осталыкларын камил-ләштерү.Геометрик фигураларның рәвешләрен үзгәртә белү осталыкларын үстерү. Кушуга арифметик мәсьәләләр төзи белү.Әйләнә-тирә мөхиттән гео-метрик фигуралар күрә белү күнекмәләрен ныгыту.Хәтер, игътибарларын,логик фикерләү сәләтләрен үстерү (85 б) “Калын әйтелешле тартык аваз” һәм “нечкә әйтелешле тартык аваз” төшенчәләре белән таныштыру. Калын һәм нечкә әйтелешле тартыкларны төсле фишкалар белән билгеләү. Сүзгә аваз анализы ясау, әйтелгән сүз белән сүзнең авазлар төзелеше схемасының үзара бәйләнешен билгеләү. Балаларда пөхтәлек, игүтибарлылык, җаваплылык тәрбияләү. Лалә, Зифа; үтүк, карбыз, кит, скрипка, көнбагыш, пычкы, әтәч, мәче, чия сүзләренә аваз анализы ясау. Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартыкларны төсле фишкалар белән билгеләү күнекмәләрен ныгыту. Бирелгән аваз кергән сүзләр

			фишкалар белән билгеләү. **Әвәләү** “Кыш бабай” **Рәсем** “Кыш”. **Рәсем** “Кышкы пейзаж” **Танып белү** “Кыш килде”	уйлап әйтү, сөйләмнәрен баету. Танып белү процессына кызыксынуларын үстерү. Бака, кәҗә сүзләренә аваз анализы ясау. Кыш бабай әвәләү теләге тудыру. Анын өлешләрен дөрес итеп күрсәтә белү (баш, гәүдә, кул, озын тун). Чиста-пөхтә эшләүне таләп итү. Сүрәттә пейзажны, кышның үзенчәлекләрен күрсәтә белүне ныгыту. Кәгазь битендә рәсемне урнаштыра белү, краска белән эшләү кунекмәләрен ныгыту.Күзаллауларын,иҗади сәләтләрен үстерү. Рәсемдә тема буенча таныш җырлар,шигырьәрнен образларын сүрәтли белергә,эчтәлеген,характерлы үзенчәлекләрен бирә белергә өйрәтү. Кәгазь битендә рәсемне урнаштыра белү, краска белән эшләү кунекмәләрен ныгыту.Күзаллауларын үстерү. Балаларда шигырь юллары аша кышкы табигатькә соклану хисләре, мәхәббәт тәрбияләү. Балаларның хәтерен, сәнгатьле сөйләмен үстерү. Шигырьнең эчтәлеге буенча куелган сорауларга дөрес җавап алуга ирешү, халык сынамышларына кызыксыну уяту. Ттс 190 бит. **Йомгаклау чарасы:** Уен мәйданчыкларын бизәү.

	2 атна 12-16 декабрь	**“Хайваннар ның һәм кошларның кышкы тормышы”** Максат : хайваннарның, кошларның кышкы тормышлары турында белемнәрен ныгыту. Бурычлар: 1.Хайваннарны, кошларны кызгану, алар турында кайгыртучанлык хисләре уяту. 2. Мөстәкыйль фикерләү сәләтен үстерү. 3.Балаларның хайваннар, кошлар, аларның яшәү рәвешләре турында белемнәрен баету.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлашуны камилләштерү.Хәтер,

				игътибар,логик фикерләү сәләтен үстерү (88 бит)
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шартлы үлчәү берәмлеге ярдәмендә сыек матдәләрнең күләмен үлчәүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битләрендә ориентлаша белү осталыкларын камилләште-рү. Геометрик фигураларның рәвешләрен үзгәртә белү осталыкларын үстерү. (90 бит №3).
			Грамотага өйрәтү Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны төсле фишкалар белән билгеләү.	Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартыкларны төсле фишкалар белән билгеләү күнекмәләрен ныгыту. Тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүзләрнең модельләрен чагыштыра белүләрен камилләштерү. Әйләнә-тирә чынбарлыктагы предметларның һәм күренешләрнең уңай һәм тискәре якларын күрә белү сәләтен үстерү. Ләлә, лалә, мәрҗән, үтүк, кулчатыр, кәҗә, бәрәңге, бака, ат, пальма, туп сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау.	Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Рәсемдәге сүзләрнең беренче авазларыннан яңа сүз төзи белү, бирелгән авазга сүзләр сайлап алу, үз-үзеңне тикшерү күнекмәләрен камилләштерү. Күмәк әңгәмәдә катнашу теләге уяту. Сорауларга җавабыңны дәлилли белү. Аккош, лампа, карбыз, алма

				(алка), этәч, лимон, кәҗә, инә (Әлки) сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буенча кисеп ябыштыр.	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү; балаларның фантазияләрен үстерү .
			Рәсем “Конек-Горбунок”	Балаларны мөстәкыйлҗ рәвештә экият эпизотларын сайлап алып ясарга, үз фикерләрен белдерергә өйрәтү. Образлы күзаллауларын, кабул итүләрен, матур ясау теләген үстерү.
			Рәсем “Керамик хайван фигурасын натурадан карап ясау”	Форма һәм сызыкларны тоташ сүрәтләп керамик фигураны рәсемләргә өйрәтү. Күз күреме конролен, контур сызыкларын төгәл ясауны үстерү.Бер юнәлештә, контурдан чыкмыйча буярга өйрәтү.
			Танып белү “Кайда ничек кышлыйлар?”	Хайваннарның, кошларның кышкы тормышлары турында белемнәрен ныгыту. 1.Хайваннарны, кошларны кызгану, алар турында кайгыртучанлык хисләре уяту. 2. Мөстәкыйль фикерләү сәләтен үстерү. 3.Балаларның хайваннар, кошлар,аларның яшәү рәвешләре турында белемнәрен баету. Ттс 195 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Кошлар һәм хайваннар кыш көне” рәсем күргәзмәсе.

	3 атна 19-23 декабрь	**“ Кышкы куркы-нычсызлыклар”** Максат : балаларда кышкы сезонда урамда куркынычсызлык кагыйдәләре культурасы формалаштыру. Бурычлар: 1.Балаларда бер-берсенә ярдәм итү сыйфатлары тәрбияләү. 2. Кыш көне урамда куркынычсызлык кагыйдәләрен аңлау күнекмәләрен үстерү. 3. Кышкы уеннар вакытында куркынычсызлык кагыйдәләренә өйрәтүне дәвам итү.		
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Санны ике кечкенә санга таркатырга һәм ике кечкенәдән 10 эчендә зур сан төзи белүдә күнектерү.Әйтелгәнгә карата алдагы,арттагы һәм төшеп калган санны атау осталыкларын үстерү.Атна көннәренең килү тәртибе

				турындагы күзаллауларын ныгыту.Шакмаклы дәфтәр битләрендә ориентлаша белү осталыкларын камил-ләштерү.Геометрик фигураларның рәвешләрен үзгәртә белү осталыкларын үстерү. (кабатлау)
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Кушуга арифметик мәсъәләләр төзи белү.Әйләнә-тирә мөхиттән геометрик фигуралар күрә белү күнекмәләрен ныгыту. Хәтер, игътибарларын,логик фикерләү сәләтләрен үстерү (85 б) (кабатлау).
			Грамотага өйрәтү Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау.	Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүзләрдә (исемнәрдә) беренче авазны аерып алу күнекмәләрен ныгыту. Сүз белән модельне үзара бәйли белү. Сүзләрдә бертөрле авазларны табып әйтә белү күнекмәләрен ныгыту. Үтәлгән биремнәргә үзара контроль ясарга өйрәнү. Шарф, арба, шар, роза, ипи, китап, алма, күз сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Бирелгән авазлар моделе буенча сүзләр сайлап алу. Бер төрле әйтелә һәм төрле мәгънә белдерә торган сүзләрне куллану.	Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүзнең авазлар составы белән аның моделенең бәйләнешен күрергә, авазлар составына туры килгән модельне сайлап ала белергә өйрәтү. Татар телендәге сүзләргә һәм рус теленнән кергән сүзләрдә [о] авазының әйтелешендәге үзенчәлекне үзләштерү. Фикер йөртү, үз җавабыңны дәлилле аңлату күнекмәләрен формалаштыру. Корт, торт, чана, кәҗә, чыршы, акча сүзләренә аваз анализы

			Әвәләү **“**Чаңгычы” (әвәләү). **Рәсем** “Салкын тондагы букет” **Рәсем** “Уйлап рәсем ясау” **Танып белү** Иҗади хикәя төзү. “Кышкы уеннар”	ясау. Балаларны образның характерлы үзенчәлекләрен, детальләр биреп, кеше фигурасын ясау күнекмәләрен ныгыту, төрле әвәләү алымнарын һәм фигураны подставкага урнаштыру. Үзенең һәм иптәшләренең эшләрен образлы бәяләргә өйрәтү. Балаларны салкын гамма төсләре турында белемнәрен ныгыту. Декоратив композиция булдырырга өйрәтү. Эстетик тоемлауны, төсләрне, иҗади сәләтләрен үстерү. Мөстәкыйль рәсем эчтәлеген, композициясен уйлау, кирәкле материалны эзләп табу, эшне ахыргача җиткерүне ныгыту. Эшчәнлектә үзара дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү, тыңлый белү күнекмәләрен камилләштерү. Балаларның таныш булган вакыйгалар турында тулы җөмләләр беләнсөйли белү күнекмәләрен үстерү. Бирелгән сораулар аша диалогик сөйләм формаларын камилләштерү. Ттс 192 бит. **Йомгаклау чарасы:** Квест-уен “Кышкы куркынычсызлыклар”
	4 атна 26-30 декабрь	**“ Яңа ел килә!”** **Максат** :балаларның Яңа ел бәйрәме турында белемнәрен ныгыту.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсьәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлашуны

		Бурычлар: 1.Балаларда бәйрәмнәргә карата уңай мөнәсәбәт,үз фикереңне бер юнәлештә туплый һәм аны башкаларга җиткерә белү сыйфаты тәрбияләү. 2. Бәйләнешле сөйләм телен, иҗади күзаллауларын үстерү. 3.Үз тәҗрибәсеннән чыгып бәйрәм турында әйтә алу мөмкинлекләрен камилләштерү.		камилләштерү.Хәтер, игътибар,логик фикерләү сәләтен үстерү (88 бит) (кабатлау).
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шартлы үлчәү берәмлеге ярдәмендә сыек матдәләрнең күләмен үлчәүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битләрендә ориентлаша белү осталыкларын камилләште-рү. Геометрик фигураларның рәвешләрен үзгәртә белү осталыкларын үстерү.
			Грамотага өйрәтү Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау. Бирелгән авазлар моделе буенча сүзләр сайлап алу.	Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүзнең авазлар составы белән аның моделенең бәйләнешен күрергә, авазлар составына туры килгән модельне сайлап ала белергә күнектерү. Үзләштергән белемнәрен кулланып, үз фикерләрен дәлилле әйтеп бирә белү күнекмәләрен үстерү. Клоун, гөмбә, кар, сыр, душ, мәк, күл, фил сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Сүзләргә аваз анализы ясау.	Сүзләрдә бертөрле авазларны таба белү, артикуляция һәм яңгырашлары буенча якын торган авазларны чагыштыра белү күнекмәләрен ныгыту. Балаларда фонематик ишетү һәм игътибарлылык булдыру. Тел, сер, тукран, тамчы, тычкан, тиен, тәлинкә, трактор сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буенча кисеп ябыштыр.	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү; балаларның фантазияләрен үстерү .

			Рәсем “Балалар бакчасында яңа ел бәйрәме”.	Яңа ел бәйрәменнән алган тәэсирләрен сүрәтли белү, кәгазь битендә рәсемне урнаштыра белү, 1-2 яки аннан да күбрәк предметларны ясый белү, күзаллауларын, җырлау күнекмәләрен,ритм буенча таныш көйләрне һәм җырларны таба белү.
			Рәсем “Төркем бүлмәсенең почмагы”	Күзәтүчәнлекләрен үстерү, күргәннәрен рәсемдә чагылдырырга өйрәтү. Предметларның биеклекләрен һәм тирә-юньдә урнашуын (өстә, аста, уңда, сулда, уртада) билгеләргә, форма һәм төзелешен, төсен билгеләргә өйрәтү.
			Танып белү Язма сөйләм.”Кыш бабайга хат”	Балаларда бәйрәмнәргә карата уңай мөнәсәбәт,үз фикереңне бер юнәлештә туплый һәм аны башкаларга җиткерә белү сыйфаты тәрбияләү. Бәйләнешле сөйләм телен, иҗади күзаллауларын үстерү. Үз тәҗрибәсеннән чыгып бәйрәм турында әйтә алу мөмкинлекләрен камилләштерү. Ттс 194 бит. **Йомгаклау чарасы:** Яңа ел бәйрәмен уздыру.Күргәзмә “Яна ел чыршысының иң матур йолдызы”

“Эш яратудан осталык туа”	**2 атна 9-13 январь**	**"Мультфильмда кунакта”** **Максат** : сорауларга тулы, төгәл җавап бирергә, геройларның кылган	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. 1,2,5,10 сумлык тиеннәр җыелмасы белән таныштыруны дәвам итү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлашуны

		эшләренә,әхлакый сыйфатларына бәя бирә белергә, әкиятләрне һәм мәзәкләрне сәнгатьле итеп сөйләргә өйрәтүне дәвам итү. **Бурычлар:** 1.Балаларда мультфильмнар белән кызыксыну, аны ярату хисләре тәрбияләү. 3.Уз фикерен ана телендә эзлекле, җыйнак, төгәл һәм матур итеп әйтеп бирә белү, иҗади фикерләү сәләтен үстерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Сүзләргә аваз анализы ясау [ы] авазының үзенчәлеген үзләштерү. **Грамотага өйрәтү** Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау. **Әвәләү** "Минем теләгем буенча"	камилләштерү.Игътибарлылык, логик фикерләү сәләтен үстерү (93 бит, №4) Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Сәгать белән таныштыруны һәм сәгать макетыннан вакытны билгели белергә өй-рәтүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлашуны камилләштерү. (95 бит, №5) Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүзләрнең модельләрен чагыштыра белүләрен камилләштерү. Татар телендәге сүзләрдә һәм рус теленнән кергән сүзләрдә [ы] авазының әйтелешендәге үзенчәлекне үзләштерү. Предметның кемнеке булуын белдергән сүзләрне сөйләмдә актив һәм урынлы куллана белүләренә ирешү. Ылыс, ыргак, чыбыркы, сыбызгы, чыршы, сыр сүзләренә аваз анализы ясау. Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Бирем буенча сүзнең моделен үзгәртергә өйрәтү. Сүзләрнең модельләрен чагыштыра белүләрен камилләштерү. Балаларда фонематик ишетү һәм игътибарлылык тәрбияләү. Ипи, имән, итек, иләк, чиләк, шикәр, песи, чеби, сохари, инә сүзләренә аваз анализы ясау. Балаларны әкият мотивалары буенча зур булмаган скульптуралар, персонажлар арасындагы мөнәсәбәтне биреп әвәләргә өйрәтүне дәвам итү.

				Әвәләгән фигураларны подставкага урнаштырырга өйрәтүне дәвам итү. Мөстәкыйльлек тәрбияләү, иҗадилыкларын үстерү.
			Рәсем “Җилферди бизәкле сөлгеләр”.	Балаларны рәсем ясауның шаблон белән эшләү алымнары, халык бизәкләре белән таныштыруны дәвам итү; шаблон белән төшереп,кирәкле төсләргә буяу, бизэкне този белу күнекмәләренә өйрәтү. Кирэкле формат сайлый белу, ижадилыкларын устеру, халык бизэклэренэ хормэт тэрбиялэу
			Рәсем “Минем яраткан камыр ризыкларым”.	Натюрморт ясау күнекмәләрен үстерү.Предметларны кәгазь битенә дөрес урнаштырып ясау күнекмәләрен ныгыту. Милли ризыклар, милли үзенчәлекләрне рәсемнәрендә чагылдырганда горурлык хисе уяту.
			Танып белү Әңгәмә “Әкиятләр иленә сәяхәт”	Бергә уйный торган иптәшләренең фикере белән исәпләшә,бәхәсләрне гадел хәл итә белүчәнлек тәрбияләү. Балаларның ижади кузаллауларын үстерү.Балаларда яхшы һәм начар төшенчәләрен формалаштыру,үзен һәм башкаларны дөрес бәяли белергә,уңай һәм тискәре якларны күрә белергә өйрәтүне дәвам итү. Ттс 221 бит. **Йомгаклау чарасы:** Викторина “Мультфильмда кунакта”

	3 атна 16-20 январь	**“Халык җәүһәрләре”** **Максат:** Балаларда халкыбызның күңел бизәкләре белән якыннан таныштыруны дәвам итү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. 20 эчендә саннар эзлеклелеге турында күзаллауларын камилләштерү.Бер бөтенне 8 тигез өлешкә бүлү, бүлгән

		Бурычлар: 1.Балаларда татар милли киемнәренә һәм изәнү әйберләренә кызыксыну тәрбияләү. 2.Бәйләнешле фикерләү сәләтләрен үстерү. 3.Милли киемнәрнең исемнәрен, бизәлешләрен сөйләмдә куллнуларын системалаштыру.		өлешләрне бербөтен белән чагыштыра белүне үстерү. Предметларның бер-берсенә карата торышын билгели белүне үстерү (96 бит).
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Мөстәкыйль рәвештә алу һәм кушу гамәлләре белән мисаллар төзи белергә өй-рәтүне дәвам итү.Геометрик фигуралар турында күзаллауларын үстерү, дәфтәр битендә аларны ясарга өйрәтү.Бирелгән саннан бер урын алда,бер урын артта тор-ган һәм төшеп калган санны таба белү күнекмәсен ныгыту.
			Грамотага өйрәтү. [й] авазы белән таныштыру.	Сүзләргә аваз анализы ясарга өйрәтү,[й] авазы белән таныштыру. Ике сүзнең моделе буенча чагыштыру анализы ясарга өйрәтү. Бирелгән авазга тәмамланган сүзләрне сайлап ала белүләрен ныгыту. Балаларда бер-берсен игътибар белән тыңлый һәм дөрес итеп сөйли белүгә омтылыш тәрбияләү. Май, майка сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [йу] һәм [йү] авазларының үзенчәлеген өйрәнү.	Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүз башында килгән [й] авазы турында аңлату. [й] авазыннан башланган сүзләр уйлап әйтү. Төрле сүз төркемнәрен кулланып төзегән җөмләләрдән коллектив хикәя төзү күнекмәләрен үстерү. Йорт, юкә сүзләренә аваз анализы ясау.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буенча кисеп ябыштыр.	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү;

				балаларның фантазияләрен үстерү .
			Рәсем Городец язуы мотивлары буенча халык авыз иҗаты. Тема 27	Халык авыз иҗаты белән балаларны таныштыруны дәвам итү, мотивлары буенча бизәкләр булдырырга һәм халык авыз иҗатының характерлы билгеләрен аерырга тәкъдим итү.
			Рәсем Городец язуы мотивлары буенча халык авыз иҗаты. Тема 29	Халык авыз иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Халык декоратив-гамәли сәнгатькә карата кызыксынуны формалаштыруны дәвам итү. Палитрада төсләрне кушып гуашь белән рәсем ясау техник алымнарын ныгыту.
			Танып белү Шигырь уку: Р.Вәлиева “Кәләпүшем. Кәләпүш”	Балаларда матур әдәбият аша милли киемнәргә карата кызыксыну уяту, аларның үзләренә генә хас булган нәфис бизәлешенә, уңайлыгына соклану хисләре тәрбияләү. Халкыбызның күңел бизәкләре белән якыннан таныштыру; сөйләм телен, фикерләү сәләтен, танып белү активлыгын үстерү. Милли киемнәрне аера һәм аларның исемнәрен, үзенчәлекләрен әйтә белергә өйрәтүне дәвам итү. Ттс 185 бит. **Йомгаклау чарасы:** Милли киемнәр җыентыгы булдыру.

	4 атна 23 -27 январь	**“Юл тәртип ярата”(пдд атналыгы)** **Максат:** Балаларның юл йөрү кагыйдәләре турында белемнәрен киңәйтү. **Бурычлар:** 1.Балаларда транспорт йөртүче һөнәр ияләренә карата хөрмәт, ихтирам һәм урамда, транспортта	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Мөстәкыйль рәвештә алу һәм кушу гамәлләре белән мисаллар төзи белергә өй-рәтүне дәвам итү.Геометрик фигуралар турында күзаллауларын үстерү,дәфтәр би-тендә аларны ясарга өйрәтү.Бирелгән саннан бер урын алда,бер урын артта торган һәм төшеп калган санны белү күнекмәсен ныгыту.(98 бит)

		үз-үзләрен дөрес тоту сыйфатлары тәрбияләү. 2.Балаларның иҗади активлыгын, фикерләү сәләтен үстерү. 3.Коры җир, су һәм һава транспорты чараларын аера белергә, аларны чагыштырырга, төркемнәргә аерырга өйрәтүне дәвам итү, һәр төр транспорт турындагы күзаллауларын киңәйтү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Мөстәкыйль рәвештә алу һәм кушу гамәлләре белән мисаллар төзи белергә өй-рәтүне дәвам итү.Тәүлек өлешләре һәм аларның эзлеклелеге турында күзаллау-ларын үстерү.Сөйләм телләрендә: башта,аннан соң, аңа кадәр сүзләрен дөрес куллануда күнектерү.Иътибарларын, күзаллауларын үстерү (№8,100бит).
			Грамотага өйрәтү Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау.	Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Аваз сүз башында яки уртада килгән очракта аның урынын билгели белү күнекмәләрен ныгыту. Юрган, йод, йолдыз, курай, йөзек, яшен, чия, ябалак, каймак, йомгак сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау.	Модельдә сузык авазларны, калын һәм нечкә әйтелешле тартык авазларны аерып күрсәтеп, сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәләрен ныгыту. Сүзнең моделен тикшерү һәм үзгәртү буенча күнегүләр эшләү. Эш барышында башкарылган гамәлләрне эзлекле һәм тәфсилләп сөйләү күнекмәләрен ныгыту. Күзлек, эт, бер, яшен сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү "Кыш көне без ничек уйныйбыз".	Кеше фигурасын хәрәкәттә әвәли белү осталыкларын үстерү. Формасын, хәрәкәтен бирүдә төгәллеккә ирешү. Гомуми композиция өчен сәнгатьле эшләрне сайлап алырга өйрәтү. Иҗади сәләтләрен, эстетик тоемлауларын үстерү.

			Рәсем “Юлларда игътибарлы булыйк!” **Рәсем** Куркынычсызлык юлы. **Танып белү** Шигырь ятлау. Г.Юнысова “Светофор”	Балаларны өлкәннәр хезмәте турында белемнәрен арттыру. Балаларда юлда йөрү культурасы, игътибарлылык, җаваплылык, транспорт йөртүче һәм ЮХИДИ инспекторы эшенә ихтирам тәрбияләү. Балаларның уйлау, истә калдыру, күзаллау сәләтләрен камилләштерү. Юлларда куркынычсызлык тәртибенә күнекутерү. Балаларны юлларда игътибарлы булырга һәм юл билгеләренә игътибарлылыкларын юнәлтү. Балаларда урамда, юлда үз-үзләрен дөрес тоту, бер-берсенә игътибарлы булу, сабырлык кебек күркәм сыйфатлар тәрбияләү. Шигырь аша светофор турындагы белемнәрен ныгыту, сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү. Шигырьне яттан сәнгатьле итеп сөйләргә өйрәтүне дәвам итү. Ттс 211 бит. **Йомгаклау чарасы:** ЮХИДИ хезмәткәрләре белән очрашу.

“Без батыр булып үсәбез”	**1 атна 30 январь-3 февраль**	**“Дуслык-бөек көч”** **Максат:** Балаларга дуслыкның көче турында төшендерү, аларда бер-берсенә карата иптәшлек-дуслык хисләре тәрбияләү. **Бурычлар:** 1.Төрле милләт халыкларына хөрмәт, дуслык хисләре тәрбияләү. 2.Балаларның акыл, хәтер, логик фикер йөртү сәләтен үстерү. 3.Идел буе халыклары	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Кушу гамәленә арифметик мәсъәләләр чишәргә өйрәтүне дәвам итү.Үрнәк бу-енча әйберләрне санауда күнектерү.Шакмаклар буенча туры сызык кисемтәләре-нең озынлыгын үлчәргә өйрәтү.Игътибарларын, тәтерләрен, логик фикерләүләрен үстерү.(101 бит). Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Кышкы айларны атау осталыкларын

		турында балаларның белемнәрен баету.		ныгыту.Берәмлекләрдән сан төзи белү оста-лыкларын камилләштерү.Геометрик фигуралардан тематик композицияләр төзүдә күнектерү (103 бит).
			Грамотага өйрәтү А,а хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны.	А, а хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Әдәби әсәрләрне ишетеп кабул итү күнекмәләрен үстерү. Балаларда иптәшләренең җаваплары белән килешү яки килешмәүне дусларча әйтеп бирә белү күнекмәләрен формалаштыру. Алсу, алма.
			Грамотага өйрәтү А,а хәрефенең язылышы.	А, а хәрефен язуда күрсәтүт күнекмәсен формалаштыру. Бирелгән аваз буенча сүзләр уйлап әйтә күнекмәләрен булдыру. Кул чугын һәм бармакларны язуга әзерләү. Алма, арба, ат; шар, балык,шалкан, маймыл, бака, курчак; бака, алма, арба.
			Кисеп ябыштыру “Рейдтагы корабльләр”	Балаларның коллектив композиция төзи белү осталыкларын ныгыту. Корабның төп формасын һәм өлешләрен күрсәтеп сүрәтен кисә һәм төзи белүдә күнектерү. Гомуми эштә катнашырга теләк белдерү
			Рәсем “Декоратив рәсем”	Балаларнын әвәләгән фигураны милли орнаментны,колоритны, элементлар формасын чагылдырып сүрәтли белүен ныгыту.
			Рәсем “Төрле төстәге ил”	Уйлау һәм иҗади сәләтләрен үстерү. Төсләр турында белемнәрен тирәнәйтү һәм ныгыту. Төрле ысуллар

			Танып белү Фикер алышу: “Дуслык-бөек көч”	кулланып һәм төсләрне бирергә өйрәтүне ныгыту. Төрле милләт халыкларына хөрмәт, дуслык хисләре тәрбияләү. Балаларның акыл, хәтер, логик фикер йөртү сәләтләрен үстерү. Идел буе халыклары турында балаларның белемнәрен баету. Ттс 235 бит. **Йомгаклау чарасы:** Балалар белән әкият сәхнәләштерү.

	2 атна 6-10 февраль	**“Татарча да яхшы бел, русча да яхшы бел.”(рус теле атналыгы)** **Максат**:Балаларда туган телебезгә,туган илебезгә мәхәббәт тәрбияләү,башка милләт вәкилләренә карата хөрмәт тәрбияләү. **Бурычлар:** **1.**Халык авыз иҗаты аша балаларнын сөйләмен үстерү; 2.Туган телнең матурлыгын, əһәңен тоя белергә өйрәтүне дәвам итү; 3.Балаларның фикер йөртү сәләтен,игътибарлылык,хәтердә калу	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Атна көннәрен килү тәртибендә атый белү осталыкларын ныгыту һәм сөйләм тел-ләрендә:иртә, соңрак, башта,аннан соң сүзләрен дөрес кулланырга өйрәтү.Туры сызык кисемтәләрен билгеләргә һәм аның озынлыгын шакмаклар буенча үлчи бе-лү осталыкларын формалаштыруны дәвам итү. Әйберләрнең зурлыгы турында күзаллауларын үстерү. Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Әйберләрнең авырлыгы турында күзаллауларын

		күнекмәләрен үстерү.		үстерү.Геометрик фигураларның кыяфәтләрен үзгзртү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белү осталыкларын камилләштерү.Биремнәрне телдән әйтеп торган инструкция буенча эшләү.109 бит
			Грамотага өйрәтү Ә,ә хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны.	Ә, ә хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Авазларны танып белү күнекмәләрен үстерү. Танып белү процессына карата кызыксыну уяту. Мәк, Әминә.
			Грамотага өйрәтү Ә, ә хәрефенең язылышы.	Ә, ә хәрефен язуда күрсәтү күнекмәсен формалаштыру. Бирелгән схема буенча сүзләр сайлый белүне ныгыту. Кул чугын һәм бармакларны язуга әзерләү. Үз гаиләләренә карата җылы хисләр уяту өчен җирлек тудыру. Гаилә, әби, әти, әни, әлифба, әтәч, мәк, имән, күбәләк, әтәч, кәҗә, энә, төймә, кәҗә.
			Әвәләү “Конек-Горбунок”	Балаларны әкияттәге атның сүрәтен әвәләгәндә бирүне өйрәтү. Бербөтен пластилиннан фигураны әвәләүне ныгыту, характерлы өлешләре белән тулыландыру.
			Рәсем “Бармак хәтле малай”	Балаларны таныш булган әкият эпизодыннан рәсемдә чагылдырырга өйрәтү. Фигураның биеклеге карап рәсем ясарга өйрәтүне ныгыту. Иң төп рәсем-балаларның фигурасын ясарга өйрәтү.
			Рәсем Агачларны бәс	Балаларны төрлеобраздагы төзелешле булган агачларны

			каплаган. **Танып белү** “Россия безнең илебез”	рәсемләргә, табигатҗ картинасын сүрәтләргә өйрәтү. Эстетик тоемлауны үстерү, кышкы пейзаң белән сокланырга теләк булдыру. Кумер карандаш, гуашҗ белән ясарга өйрәтү (бәс ясарга, агач ботакларында кар ята). Эстетик тоемлауны үстерү. Туган илне ярату.аның белән кызыксыну,туган илгә тугрылык сыйфатлары тәрбияләү.Балаларның хәтерен,логик фикерләү сәләтен , кызыксынучан-лыкларын,диалогик сөйләмнәрен үстерү.Балаларның Россия башкаласы Мәскәү,аның символикасы турында белемнәрен системалаштыру. Ттс 237 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Май чабу” һәм “Туган тел көне” күңел ачу чарасын үткәрү.

	3 атна 13-17 февраль	**“Муса Җәлил – герой шагыйрь”** **Максат:** Балаларны Муса Җәлил иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. **Бурычлар:** 1.Балаларда патриотик хисләр тәрбияләү. 2.Шигырьләрен сәхнәләштереп балаларда артистлык күнекмәләрен үстерү. 3.Балаларның Муса Җәлил турындагы белемнәрен баету, аның әсәрләре белән таныштыруны дәвам итү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шартлы билге ярдәмендә әйберләрнең биеклеген үлчәү күнекмәләрен камилләш-терү. 1 сәгатькә кадәр төгәллек белән вакытны билгеләргә өйрәтү һәм сәгатьләр белән таныштыруны дәвам итү.Логик фикерләүләрен үстерү (111 бит №5) Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Аның нигезен алыштыру белән санау күнекмәләрен камилләштерү.Геометрик фи-гуралар турында күзаллауларын үстерүне дәвам итү һәм аларны кәгазь битенә ясау. Логик фикерләүләрен

				үстерү (114бит №6).
			Грамотага өйрәтү У,у хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны.	У,у хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр)һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. “Аваз” һәм “хәреф” төшенчәләрен урынлы куллана белү күнекмәләрен ныгыту. Балаларда күмәк эшчәнлектә актив катнашу ихтыяҗы тудыру. Туп, туплар, тукран.
			Грамотага өйрәтү У, у хәрефенең язылышы.	Басма У, у хәрефен язуда күрсәтү күнекмәсен формалаштыру. Бирелгән схема буенча сүзләр сайлый белү күнекмәләрен үстерү. Бирелгән аваз буенча сүзләр уйлап әйтү күнекмәләрен булдыру. Балаларда яңа белемнәр алу омтылышы уяту. Умарта, урындык, умырзая, укучы, тукран, суган, курчак, укучы, дару, бозау.
			Рәсем Декоратив рәсем ясау “Бөтерчек” (хохлома росписе мотивасы буенча)	Балаларны төрле халык иҗаты белән таныштыру. Үз рәсемнәрендә төп элементларын, төсләрен кулланып композиция булдыруны тормышка ашырырга өйрәтү.
			Рәсем ”Хохлама бизәге”	Балаларны хохлома уенчыгы,аның бизәкләре белән таныштыруны дәвам итү.Бизәкләрнең элемент-ларын аерырга (туры, кисешкән сызыклар,нокталар) өйрәтүне дәвам итү. Матурлыкны күрә белергә өйрәтү.
			Кисеп -ябыштыру “ Үз теләгең буенча	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур

			кисеп ябыштыр. **Танып белү** "Муса Җәлил-бөек шагыйребез"	итеп урнаштырырга өйрәтү; балаларның фантазияләрен үстерү . Балаларда патриотик хисләр тәрбияләү. Шигырьне сәхнәләштерү аша балаларда артистлык күнекмәләрен үстерү. М.Җәлил турында балаларның белемнәрен баету, аның әсәрләре белән танышуны дәвам итү. Ттс 232 бит. **Йомгаклау чарасы:** "Муса Җәлилнең батырлыгы, исеме үлемсез" шигырь бәйрәме.

	4 атна 20-24 февраль	**“Ватанны саклаучылар көне”.** **Максат**: Балаларга Ватанны саклаучылар турында башлангыч төшенчә бирү. **Бурычлар:** 1.Илебезнең тынычлыгын саклаучы солдатларга карата патриотик хисләр тәрбияләү. 2. Ватанны саклаучылар турында күзаллауларын киңәйтү; бәйләнешле сөйләм үстерү. 3.Балаларның уй-фикерләү сәләтен камилләштерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Аның нигезен алыштыру белән санау күнекмәләрен камилләштерү.Билгеле юнә-лештә шартлы билгеләргә туры китереп әйләнә-тирәдә хәрәкәт итәргә өйрәтү. Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. “Ничә ?”, “Тәртип буенча ничәнче ?”, “Ничәнче урында ?” сорауларына җавап бирергә өйрәтү.Геометрик фигураларны модельләштерү осталыкларын камил-ләштерү.Игътибарларын,күзал лауларын үстерү (118 бит, №3). Балаларны Ү,ү хәрефе

			Ү,ү хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Бер сүзнең моделен икенче сүзнең моделенә үзгәртә белү күнекмәләрен ныгыту. Балаларның хәтерен һәм игътибарын үстерү. Балаларда күп белү ихтыяҗы тудыру. Кул, күл, сүз, сүзлек.
			Грамотага өйрәтү У,у һәм Ү, ү хәрефләренең язылышы.	Авазга тулы характеристика бирә һәм язуда дөрес күрсәтә белү күнекмәләрен формалаштыру. Калын һәм нечкә сузык авазларга карап, тартык авазларның үзгәрешен күзәтү. Чагыштыра белү күнекмәләрен үстерү. Татар халык мәкалҗләрен белү, урынлы куллану ихтыяҗы тудыру. Гармун, күлмәк, бозау, укучы, үтүк, үлчәү, курчак, кәтүк, автобус, Шүрәле, күбәләк, күркә.
			Әвәләү “Мин яраткан хайваным белән”	Билгеле тәрбияче юнәлеше белән әвәләү эчтәлеген уйларга өйрәтү. Иҗадилык, мөстәкыйльлекләрен үстерү. Төрле әвәләү алымнарын ныгыту һәм эшләп күнектерү (бербөтен пластиннан, өлешләп һ.б.).
			Рәсем “Без булачак солдатлар”	Балаларны рәсемдә сакта торучы солдат образын сүрәтләргә өйрәтү. Балаларда булачак солдатлар булырга теләк уяту. Альбом битендә зур күләмле итеп ясау күнекмәләрен ныгыту.
			Танып белү “Кемнәр алар ил сакчылары?”	Ватанны саклау теләге, әтиләре белән горурлану хисе тәрбияләү. Балаларның уй-

				фикерләү сәләтен камилләштерү. Балаларга Ватанны саклаучылар турында башлангыч төшенчә бирү. Ттс 231 бит. **Йомгаклау чарасы:** Әтиләргә бүләк

“Ямьле яз”	**1 атна 27 февраль -3 март**	**“Табигатьтә яз”** **Максат:** табигатьтә була торган үзгәрешләр турында балаларның күзаллауларын киңәйтү. **Бурычлар:** 1.Су һәм су чыганакларына карата сакчыл караш тәрбияләү. 2.Балаларда күзәтүчәнлек, фикерләү сәләтен һәм сөйләм телен үстерү. 3.Алган белемнәренә таянып, табышмаклар төзергә өйрәтү**.**	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. “Ничә ?”, “Тәртип буенча ничәнче ?”, “Ничәнче урында ?” сорауларына җавап бирергә өйрәтү.Геометрик фигураларны модельләштерү осталыкларын камил-ләштерү.Игътибарларын,күза ллауларын үстерү (118 бит, №3). 10 эчендә мөстәкыйль арифметик мәсъәләләр төзергә һәм чишәргә өйрәтүне дәвам итү. Түгәрәкне 8 тигез өлешкә бүлә белү, өлешләрен дөрес билгеләргә,бер бөтен һәм аның өлешләрен чагыштыра белү осталыкларын камилләштерү. Вакыт-ны бер сәгать төгәллек

				белән билгели белергә өйрәтү.Игьтибарларын үстерү (120)
			Грамотага өйрәтү И,и хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны.	И, и хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Тизәйткечләрне ишетеп аңлау күнекмәсен булдыру. Балаларда эшләнгән эшкә, үз-үзеңә контроль ясый, бәя куя белү күнекмәләрен үстерү. Әни, Иркә, дәү әни.
			Грамотага өйрәтү И,и хәрефенең язылышы.	И хәрефен язарга өйрәтү. Авазга тулы характеристика бирүне таләп итүче биремнәрне үтәү күнекмәләрен камилләштерү. Бирелгән үрнәкне өйрәнү һәм кулланышка кертү күнекмәсен формалаштыру. Фил, җиләк, суган, әлифба, үлән, тузганак; ипи,иләк, чия, кишер, чиләк, читек, әби, песи, ипи, чеби.
			Кисеп-ябыштыру ”Әнине котлау өчен открытка”.	Балаларны котлау открыткасының эчтәлеген уйларга һәм уйлаганны тормышка ашырырга өйрәтүне дәвам итү. Иҗади осталыкларын, төс тоемлауларын үстерү.
			Рәсем Вазадагы ботаклар”	Натурадан карап ясарга өйрәтү, ваза ясарга өйрәтү; рәсемне дөрес итеп урнаштыру. гади карандаш белән вазаны, ботакларын буяу белән буярга өйрәтү. Иҗадилыкларын үстерү, эшләгән эшләренә хөрмәт тәрбияләү.
			Рәсем “Язгы чәчәкләр”	Балаларны рәсемне штрих белән ясау алымын куллануны дәвам итү;язгы чәчәкләрнең исемнәрен

			Танып белү Паркка экскурсия “Туган якка яз килде”	беркетү(тюлпан, нарцис) штрих белән чәчәк ясауны күрсәтү, иҗади сәнгаткә кызыксынуларын арттыру. Табигатькә карата сак караш тәрбияләү. Табигатьтәге бәйләнешләрне аңлата белү күнекмәләрен камилләштерү. Ситуатив сораулар ярдәмендә балаларның логик фикерләү сәләтен үстерү. Ттс 244 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Яз” темасына актив календарь ясау.

	2 атна 7-11 март	**“Әнием, кадерлем"** **Максат :** әниләрнең изге кадерле кеше булуларына ышандыру. **Бурычлар:** 1Әниләргә карата ихтирам һәм мәхәббәт тойгысы тәрбияләү. 2. Аларга булышырга һәм алар турында кайгырту теләгән балаларда булдыру. 3. Әниләре турында эзлекле, сәнгатьле сөйләү күнекмәләрен үстерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Ы,ы хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны.	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. 10 эчендә янәшә торган саннарның (отношений) аңларга өйрәтү.Шак-маклы дәфтәр битендә ориентлашу осталыкларын камилләштерү .Игьтибарларын үстерү (123). Ы,ы хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Авазның сүздәге урынын билгеләү күнекмәләрен ныгыту (сүз башында, уртасында, ахырында). Башкарылган эшләр хакында эзлекле, тулы итеп сөйләп бирә белү күнекмәләрен

				үстерү. Игътибар белән тыңлау, иптәшләрен кабатламыйча үз фикерен кыю итеп әйтеп бирү теләге тудыру. Чыршы, ылыс, ыргак; сыр, башлык, тычкан, балыкчы, кыш, сабын, мылтык, балыкчы, кайчы.
			Грамотага өйрәтү Ы, ы хәрефенең язылышы.	Кулны дәфтәр битендә бирелгән үрнәк буенча хәрәкәтләндереп, басма Ы хәрефен язарга өйрәтү. “Аваз” һәм “хәреф” төшенчәләрен үзара бәйли белү күнекмәләрен үстерү. Балаларның кызыксынучанлыгын, яңа белемнәр алуга омтылышын үстерү. Сарык, тычкан, дуңгыз, тавык.
			Әвәләү “Кош”	Әвәләүдә дымков этәченең сүрәтен бирергә өйрәтү: овал гәүдә, дулкынлы кырыйлы бөгелгән койрык, һ.б. Бер бөтен кисәктән алда өйрәнгән әвәләү алымнарын кулланып төп форманы чыгару. Эстетик тойгыларын үстерү.
			Рәсем “Су асты патшалыгы”	Кәгазь битендә рәсемне урнаштыра белү, традицион булмаган рәсемләү алымнарын куллана белүләрен үстерү, төсләрне сайлый белүләрен ныгыту.
			Рәсем “Алъяпкычны бизәү”	Балаларны рәсем ясауның шаблон белән эшләү алымнары, халык бизәкләре белән таныштыруны дәвам итү. Шаблон белән төшереп, кирәкле төсләргә буяу, бизәкне төзи белү күнекмәләренә өйрәтү. Кирәкле формат сайлый белү, иҗадилыкларын үстерү, халык бизәкләренә хөрмәт

			Танып белү Әңгәмә.“Әни кирәк”	тәрбияләү. Балаларда әниләргә карата ихтирам, хөрмәт хисләре тәрбияләү. Балаларның логик фикерләү сәләтләрен, әниләргә карата игтибарлылыкларын үстерү. Ттс 93 бит. **Йомгаклау чарасы:** Гаилә бәйрәмен уздыру.

	3 атна 13-17 март	**“Татар мәдәнияте атналыгы”** **Максат**: Балаларның милли хәзинә турында белемнәрен камилләштерү. Бурычлар: 1.Балаларда татар милли киемнәренә һәм бизәнү әйберләренә кызыксыну тәрбияләү. 2.Бәйләнешле фикерләү сәләтен үстерү, сөйләмдә парлы, кушма, ясалма сүзләр куллану күнекмәләре бирү. 3.Милли киемнәрнең исемнәрен, бизәлешләрен сөйләмдә куллануны системалаштыру	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шартлы үлчәү ярдәмендә әйберләрнең озынлыгын үлчи белү осталык-ларын камилләштерү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белү осталыкларын камилләштерү.Ел фасылларының һәм айларны килү тәртибендә саный белү оста-лыкларын ныгыту (126 бит, №3) 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.2 кечкенә саннан зур сан төзергә һәм санны ике кечкенә санга бүлә бе-лүдә күнектерү. 1,2,5,10 сумлык

				тимер акчалар турында күзаллау булдыру. Шак-маклы дәфтәр битендә ориентлаша белү осталыкларын үстерү.Үлчәүләр ярдәмен-дә әйберләрнең авырлыгын билгели белүдә күнектерү.(128 бит)
			Грамотага өйрәтү Э,э хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны.	Э,э хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Нечкә һәм калын тартык авазлардан соң килүче сузык авазларның дөрес язылышын аңлату. Тарката белү һәм образлы фикер күнекмәләрен үстерү. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү. Энә, элмәк.
			Грамотага өйрәтү Э, э хәрефенең язылышы.	Кулны дәфтәр битендә бирелгән үрнәк буенча хәрәкәтләндереп, басма Э,э хәрефен язарга өйрәтү. Аваз белән хәрефнең бәйләнешен ныгыту. Игътибарлылык һәм хәтер үсеше өчен җирлек булдыру. Яңа мәгълүматны кабул иткәндә балаларның активлык күрсәтү сәләтләрен үстерү. Эт, эссе, энә, этаж, экран.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буенча кисеп ябыштыр.	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү; балаларның фантазияләрен үстерү .
			Рәсем “Теләгән матур предметынны яса”	Балаларны матур предметларны бирергә омтылыш ясарга, тирә-юнждәге матурлыкны күрә белергә һәм бәяләргә өйрәтүне дәвам итү. Төрле

			Рәсем “Китап кыстыргычка городец чәчәген ясау” **Танып белү** “Әбиемнең серле сандыгы”	материалларныкулланырга өйрәтүне ныгыту. Городец бизәген ясау алымнары белән таныштыруны дәвам итү. Балаларда татар милли киемнәренә һәм бизәнү әйберләренә кызыксыну тәрбияләү. Бәйләнешле фикерләү сәләтен үстерү, сөйләмдә парлы, кушма, ясалма сүзләр куллану күнекмәләре бирү. Милли киемнәрнең исемнәрен, бизәленешләрен сөйләмдә куллануны системалаштыру. Ттс 182 бит. **Йомгаклау чарасы:** Нәүрүз бәйрәме. Карга боткасы.

	4 атна 20-24 март	**“ Язгы эшләр-тәҗрибәләр” (орлыклар чәчү, үсентеләр утырту).** **Максат**:балалар белән тәҗрибәләр үткәрергә өйрәнүне дәвам итү. **Бурычлар:** 1.Балаларда барлык тереклек ияләренә карата шәфкатьлелек, табигатькә карата сак караш тәрбияләү.. 2.Балаларның тикшерү, тәҗрибә үткәрү эшчәнлеге нигезендә экологик фикер йөртү, иҗади хыял сәләтен үстерү. 3. Балаларның туфрак турындагы	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Күплекнең өлешләрен берләштерергә, санау нигезендә бербөтен һәм аның өлешләрен чагыш-тырырга.Әйләнә-тирә әйберләр арасыннан таныш геометрик фигураларга охшаш формалар табу (130 бит, №5) 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Күләмле гео-метрик фигуралар конструкцияли белүләрен

		күзаллауларын киңәйтү, бүлмә гөлләре, экологик бәйләнешләр белән таныштыруны дәвам итү.	**Грамотага өйрәтү** О,о хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны. **Грамотага өйрәтү** Ө,ө хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны. **Әвәләү** Натурадан ташбака әвәләү. **Рәсем** "Яз"	камилләштерү.20 эчендә турыга һәм кирегә санарга өйрәтү (134 бит) О, о хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Схемалар белән мстәкыйль эшли белү күнекмәләрен булдыру. Җитезлек, зирәклек сыйфатлары үсеше өчен җирлек тудыру. Балаларның кызыксынучанлыгын, яңа белемнәр алуга омтылышын үстерү. Оркыя, орчык, тоз, борчак, оекбаш, оя, ботак, торна, кояш, вагон, Буратино, радио. Ө,ө хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Чагыштыра белү күнекмәләрен ныгыту. Сөйләмдә антоним сүзләрне актив куллануларына булышлык итү. Балаларның иҗади сөйләмнәрен үстерү. Төлке, көн, төн. Гәүдәнең өлешләрен, форманың характерлы үзенчәлекләрен биреп натурадан хайван әвәләргә өйрәтү (өлешләп әвәләү). Башта бөтен өлешләрен әвәләп бетерү, аларның бертигез икәнлеген ачыклау, аннан соң төп формага беркетү. Яз айлары турында әңгәмә кору, нинди табигать күренешләре уянганын ачыклау.Рәсемдә язгы та-

				бигать күренешләрен күрсәтә белергә өйрәтү. Чиста-пөхтә,дөрес эшли белүләренә ирешу.
			Рәсем “Ел әйләнәсе” (12 ай)	Табигать тормышы, хезмәт, кешеләрнең ял итә торган айлары турында тәэсирләре һәм белемнәрен рәсемдә чагылдырырга өйрәтүне ныгыту. Рәсем композицияләрен төзергә өйрәтүне ныгыту.
			Танып белү Тәҗрибә үткәрү. “Ни өчен орлыкларны, үсемлекләрне балчыкка утырталар?”	Балаларда барлык тереклек ияләренә карата шәфкатҗлелек, табигатҗкә сак караш тәрбияләү. белән тәҗрибәләр үткәрергә өйрәнүне дәвам итү. Балаларның тикшерү, тәҗрибә үткәрү эшчәнлеге нигезендә экологик фикер йөртү, иҗади хы-ял сәләтләрен үстерү. Балаларның туф-рак турындагы күзаллауларын киңәйтү, бүлмә гөлләре, экологик бәйләнешләр белән таныштыруны дәвам итү. Ттс 240 бит **Йомгаклау чарасы:** Тәрәзә төбендә-яшел бакча.

	5 атна 27 март - 31 март	**“Хәрәкәттә - бәрәкәт”(сәламәтлек атналыгы)** **Максат :** балаларның сәламәтлек турында булган белемнәрен киңәйтү. **Бурычлар**: 1.Чисталыкның – сәламәтлек нигезе булганлыгын аңлату; 2.Ихтибарлылык һәм хәтер сәләтен үстерү; 3.Балаларны сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.20 эчендә основаниесен алыштырып санау күнекмәләрен камилләштерү.Игътибарларын ,ло-гик фикерләүләрен ,хәтерләрен үстерү (136 бит) 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр

		аңлап,төгәл кулланырга өйрәтүне дәвам итү		битендә ориентлаша белергә күнектерү.Шартлы үл-чәү ярдәмендә әйберләрнең озынлыгын үлчи белү осталыкларын үстерү.Игъти-барларын, логик фикерләү сәләтләрен үстерү (138 бит)
			Грамотага өйрәтү О һәм ө хәрефләренең язылышы.	Узган материалны кабатлау. “Аваз” һәм “хәреф” төшенчәләрен үзара бәйли белү күнекмәләрен ныгыту. Тулы җөмләләр белән үз фикереңне кыю белдерә белү күнекмәләре үсеше өчен җирлек булдыру. Балаларда эшләнгән эшкә, үз-үзеңә контроль ясый һәм гадел бәя бирә белү ихтыяҗы уяту. Сөт, балан, торна, өстәл, гөмбә.
			Грамотага өйрәтү Я,я хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Ике аваз кушылмасына тамга – Я,я хәрефе үзенчәлекләрен үзләштерү. Балаларда график язу күнекмәләре формалаштыру. Иҗади характердагы уен-биремнәрнең үтәлешен камилләштерү. Кыяр, Ясминә.
			Кисеп ябыштыру Күмәк кисеп-ябыштыру “Уенчык кибете киштәсе” (тема 36)	Таныш предметларны кисеп ябыштыру,биттә тиешле зурлыкта һәм пропорцияне саклап урнаштыру күнекмәсен ныгыту.Төсләрне бер-0берсенә яраклаштыра белү кунекмәсен, копозицион осталыкларын үстерү.
			Рәсем “Без ничек балалар бакчасында уйныйбыз”.	Балаларның мөстәкыйль рәвештә рәсемнең эчтәлеген сайлап, сюжетны кәгазь битенә дөрес урнаштырып, пропорцияләрне төгәл үтәп ясый белү күнекмәләрен үстерүне дәвам итү.карандашка дөрес басым

			Рәсем “Дару үләне-мәтрүшкә рәсемләү” **Танып белү** “Сәламәтлек-зур байлык”	ясап тигез буяу күнекмәләрен үстерү. Натурадан карап рәсем ясарга өйрәтүне дәвам итү. Үсемлекләрнең үзенчәлекле якларын рәсемдә чагылдыра, нечкә сызыклар ясау өчен пумаланың очы белән эш итә белүләрен камилләштерү. Натюрморт төшенчәсен ныгыту. Чисталыкның сәламәтлекнең нигезе икәнлеген аңлату.Чисталыкка омтылыш тәрбияләү.Игътибарлылык һәм хәтер сәләтен үстерү.Балаларны сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча аңлап ,төгәл кулланырга өйрштүне дәвам итү. Ттс 228 бит. **Йомгаклау чарасы:** “Без спорт белән дус” күңел ачу чарасы.

“Күп беләсем килә!”	**1 атна 3-7 апрель**	**“Күңелле ноталар”(музыка атналыгы)** **Максат:** Балаларның музыка җитәкчесенең хезмәте турында белемнәрен тирәнәйтү. **Бурычлар:** **1.**Музыка коралларының төп билгеләрен ачыклау. **2.**Музыка уен коралларына кызыксыну,сакчыллык сыйфаты тәрбияләү. 3.Балаларның күзә-түчәнлеген,игътибарлылык тәрбияләү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү. Атна көннә-рен, айларын һәм ел фасылларын бер эзлеклелектә әйтә белү осталыкларын үсте-рү. Игътибарларын, логик фикерләүләрен, хәтерләрен үстерү (140 бит) 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Әйләнә-тирә-дәге объектларның урнашуларын күрсәтүче график информацияне “укырга” өйрә-тү. Игътибарларын,

				логик фикерләүләрен, хәтерләрен үстерү (143 бит №3).
			Грамотага өйрәтү Ю,ю хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Авазга тулы характеристика бирүне таләп итүче биремнәрне үтәргә өйрәтүне дәвам итү. Ю, ю хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Басма Ю,ю хәрефләрен язарга өйрәтү. Балаларны Р.Миңнуллинның иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Юл, юкә.
			Грамотага өйрәтү Е,е хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Гади һәм катлаулы сүзләргә аваз анализы ясарга өйрәтүне дәвам итү. Балаларны Е,е хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр)һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Ике авазны бер хәреф белән билгеләү кагыйдәсен ныгыту. Хәрефнең һәр элементына анализ (синтез)ясау. Басма Е,е хәрефләрен язарга өйрәтү. Танып белү процессында балаларда кызыксынучанлык уяту. Елан, каен, тиен, саескан, киемнәр.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буенча кисеп ябыштыр.	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү; балаларның фантазияләрен үстерү .
			Рәсем “Минем яраткан әкияти героем”	Яраткан әкияти персонажларның характерлы өлешләрен рәсемләгәндә

				бирергә өйрәтү. Акварель белән рәсем ясауны ныгыту. Күзаллауларын үстерү.
			Рәсем “Без бәйрәмдә биибез”.	Балаларны хәрәкәттәге кеше фигурасы ясарга өйрәтү. Гади карандаш белән ясап,төсле карандаш белән буяу күнекмәләрен ныгыту.
			Танып белү “Безне җырларга кем өйрәтә?”	Балаларда уен коралларына карата кызыксынучанлык ,сакчыллык сыйфатлары тәрбияләү.Музыка җитәкчесенең хезмәте турында белемнәрен тирәнәйтү. Балаларның күзәтүчәнлеген, игътибарын үстерү. Ттс 213 бит. **Йомгаклау чарасы:** Музыкаль кичә “Күңелле ноталар”.

	2 атна 10-14 апрель	**“Сәлам , галәм!”.** **Максат :** космонавтика көне турындагы белемнәрен формалаштыру. **Бурычлар:** 1.Балаларга Ю.Гагарин турында сөйләү,галәм киңлекләренә кызыксыну тәрбияләү. 2. Балаларның хәтерен, логик фикерләү сәләтен үстерү. 3.Балаларның галәм турындагы белемнәрен системалаштыру.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Күз алдына китереп аерым өлешләрдән формасы ягыннан катлаулы әйберләр төзи белү оста-лыкларын үстерү. Игътибарларын, логик фикерләүләрен, хәтерләрен с үстерү. (145 бит) 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү. 10 эчендә 2 кечкенә саннан зур сан төзергә һәм санны ике

				кечкенә санга бүлә белүдә күнектерү. Игътибарларын, логик фикерләүләрен, хәтерләрен үстерү (147 бит).
			Грамотага өйрәтү Ё,ё хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Ё,ё хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр)һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Ике авазны бер хәреф белән билгеләү ысулын ныгыту. Балаларда татар теленең лексикасы үзенчәлекләрен яхшы белү ихтыяҗы уяту. Театр, оекбаш, вертолёт, сыер, самолёт.
			Грамотага өйрәтү Яңа сүзләр ясау ысулын үзләштерү.	Иҗек төзү һәм уку күнекмәсен формалаштыру. Яңа сүзләр ясау ысулын үзләштерү. Сузык авазларга карап, тартык авазларның нечкәлеген, калынлыгын билгеләү принцибын кабатлау. Туган телдә сүз байлыгын арттыру. Китаплар укырга өйрәнү теләге уяту.
			Кисеп ябыштыру ”Айга очу”.	Уң һәм сул як сүрәтләр тигез килеп чыксын өчен, икегә бөкләнгән кәгазьдән кисеп алу юлын кулланып ракета формасын бирергә өйрәтү. Ракетаны кәгазь битенә кая очканын аңлашылырлык итеп урнаштырырга. Икегә бөкләнгән кәгазьдән скафандр кигән кешеләр фигурасын кисәргә өйрәтү. Рәсемне эчтәлегенә туры килгән әйберлә белән тулыландыру.
			Рәсем “Космонавт буласым килә”	Балаларнын мөстәкыйльлекләрен үстерү.Үзләренен рәсемнәренең эчтәлеген уйлап рәсем ясарга

				өйрәтү.Алдагы шөгыльләрдә өйрәнгән алымнарны рәсем ясауда куллануларын ныгыту.
			Рәсем “Самолет”	Балаларны самолет ясарга, ике өлештән торган бер төрле формадагы предмет ясарга өйрәтү. Уйлау сәләтләрен үстерү
			Танып белү “Космонавтика көне”	Космонавтика көне турындагы белемнәрен формалаштыру. Балаларда уен барышында ярдәмләшү, бер-береңә булышу күнекмәләре тәрбияләү. Балаларның кызыксынучанлыгын, алган белемнәрен мөстәкыйль куллана белү сәләтен үстерү. Ттс 264 бит. **Йомгаклау чарасы:** Бәйрәм иртәсе уздыру “Сәлам , галәм!”

	3 атна 17-21 апрель	**“Янгын куркынычсыз лыгы” атнасы.** **Максат:** Балаларга янгын куркынычсызлыгы турында башлангыч төшенчә бирү. **Бурычлар:** 1.Ут чыгу куркынычы булган әйберләр белән сак булу сыйфаты тәрбияләү. 2.Балаларның уй-фикерләрен бер юнәлештә туплый белү сәләтен, игүтибарлылыкларын үстерү. 3.Янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләре белән танышуны дәвам итү,	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Әйләнә-тирәдә үзеңз һәм башка кешегә карата ориентлаша белү осталыкларын камил-ләштерү. Игътибарларын, логик фикерләүләрен, хәтерләрен үстерү (153 бит). Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шартлы билге ярдәмендә әйберләрнең биеклеген үлчәү күнекмәләрен камилләш-терү. 1 сәгатькә кадәр төгәллек белән вакытны билгеләргә өйрәтү һәм сәгатьләр

		янгын чыгу очрагында үзләрен дөрес тоту күнекмәләрен ныгыту.		белән таныштыруны дәвам итү.Логик фикерләүләрен үстерү (111 бит №5)
			Грамотага өйрәтү Ё,ё хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Ё,ё хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр)һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Ике авазны бер хәреф белән билгеләү ысулын ныгыту. Балаларда татар теленең лексикасы үзенчәлекләрен яхшы белү ихтыяҗы уяту. Театр, оекбаш, вертолёт, сыер, самолёт.
			Грамотага өйрәтү Яңа сүзләр ясау ысулын үзләштерү.	Иҗек төзү һәм уку күнекмәсен формалаштыру. Яңа сүзләр ясау ысулын үзләштерү. Сузык авазларга карап, тартык авазларның нечкәлеген, калынлыгын билгеләү принцибын кабатлау. Туган телдә сүз байлыгын арттыру. Китаплар укырга өйрәнү теләге уяту.
			Кисеп ябыштыру Үз теләгең буенча	Эшнең эчтәлеген уйларга, кирәк төсне табарга, кисү алымнарын кулланырга, матур итеп урнаштырырга өйрәтү, балаларның фантазияләрен үстерү.
			Рәсем “Сак бул, уттан!”	Балаларны «пожар» темасына сюжетлы рәсемнәр ясарга өйрәтү,пожар куркынычсызлыгы буенча кагыйдәләрне искә төшерү.Балаларны берничә төс кулланып ут(ялкын) ясарга өйрәтү.Пожар хезмәткәрләренә карата,аларның кыюлыкларына хөрмәт тәрбияләү.

			Рәсем Мәче йорты әсәре буенча рәсемләү **Танып белү** Әңгәмә. “Янгын куркынычсызлыгы”	Балаларны мәче йорты әсәре буенча рәсем ясарга өйрәтү, пожар куркынычсызлыгы буенча кагыйдәләрне искә төшерү. Балаларны берничә төс кулланып ут(ялкын) ясарга өйрәтү. Ут чыгу куркынычы булган әйберләр белән сак булу сыйфаты тәрбияләү. Балаларның уй-фикерләрен бер юнәлештә туплый белү сәләтен, игътибарлылылыкларын үстерү. Янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләре белән танышуны дәвам итү, янгын чыгу очрагында үзләрен дөрес тоту күнекмәләрен ныгыту. Ттс 111 бит. **Йомгаклау чарасы:** Янгын сүндерү бүлегенә экскурсиягә бару.

	4 атна 24-28 апрель	**“Без Тукай оныклары.”** **Максат :** Балаларны Г.Тукай иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. **Бурычлар:** 1.Г.Тукай әкиятләре,шигырьләре аша балаларда матур әдәбият белән кызыксыну, аларны укырга теләк тәрбияләү. 2. Балаларның игьтибарлыкларын, хәтерләрен, фикерләү сәләтен үстерү;. 3.Балаларның Г.Тукай иҗаты турындагы белемнәрен баету һәм камилләштерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Яссы һәм күләмле фигуралар турында күзаллауларын ныгыту. Игътибарларын, логик фикерләүләрен, хәтерләрен үстерү (149 бит). 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү. 20 эчендә турыга һәм кирегә санарга өйрәтүне дәвам итү .Игътибарларын, логик фикер- ләүләрен, хәтерләрен үстерү (157 бит).

			Грамотага өйрәтү Ю,ю хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Авазга тулы характеристика бирүне таләп итүче биремнәрне үтәргә өйрәтүне дәвам итү. Ю, ю хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр) һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Басма Ю,ю хәрефләрен язарга өйрәтү. Балаларны Р.Миңнуллинның иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Юл, юкә.
			Грамотага өйрәтү Е,е хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы.	Гади һәм катлаулы сүзләргә аваз анализы ясарга өйрәтүне дәвам итү. Балаларны Е,е хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр)һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Ике авазны бер хәреф белән билгеләү кагыйдәсен ныгыту. Хәрефнең һәр элементына анализ (синтез)ясау. Басма Е,е хәрефләрен язарга өйрәтү. Танып белү процессында балаларда кызыксынучанлык уяту. Елан, каен, тиен, саескан, киемнәр.
			Әвәләү ”Кызыклы шәкерт” шигырендәге күренешне әвәләү.	Персонажлар арасындагы пропорциональ аерманы күрсәтеп шигырьләр буенча зур булмаган скульптур төркем әвәли белү осталыкларын ныгытуны дәвам итү.
			Рәсем “Әкият китабы өчен тышлык”	Китапның алгы һәм арткы тышлыгы өчен орнаментлар һәм рәсемнәрне урнаштыру үзенчәлекләрен бирергә балаларны өйрәтү.

			Рәсем “Минем этем” **Танып белү** Шигырь уку: Г.Тукай. “Эш беткәч, уйнарга ярый”	Тышлыгына сайлаган төсле кәгазнең бизәкләренә төсләрне сайларга өйрәтү. Г.Тукай иҗаты белән танышуны дәвам итү,анын иҗатына хөрмәт,мәхәббәт тәрбияләү,курсәтмәлеккә карап эт ясау. Балаларны Г.Тукай иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Матур әдәбият аша балаларда тырышлык, игҗтибарлылык, сабырлык кебек сыйфатлар тәрбияләү. Балаларның әдәби әсәрләрне тыңлый һәм аңлый белү сәләтен, эчтәлеге буенча сорауларга тулы җавап бирә белү күнекмәләрен үстерү. Ттс 275 бит. **Йомгаклау чарасы:** Г.Тукай туган көненә багышланган бәйрәм иртәсе.

“Хуш киләсен ямьле җәй”	**1-2 атна 1-12 май**	**“Күңелләрдә мәңге сакланыр”** **Максат :**Бөек Ватан сугышының батырлары турында балаларның белемнәрен киңәйтү. **Бурычлар:** 1.Балаларда патриотик хисләр,туган якка, туган телгә , Ватанга мәхәббәт тәрбияләү . 2. Бөек Ватан сугышы батырларының һәйкәлләре белән таныштыру. 3.Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыклар турында белемнәрен камилләштерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Ё,ё хәрефе һәм аның хәрефләр кассасындагы урыны һәм язылышы. (кабатлау)	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.Күләмле гео-метрик фигуралар конструкцияли белүләрен камилләштерү.20 эчендә турыга һәм кирегә санарга өйрәтү (134 бит) (кабатлау) Ё,ё хәрефе үзенчәлекләрен (баш һәм юл хәрефләр)һәм аның хәрефләр кассасындагы урынын үзләштерү. Ике авазны бер хәреф белән билгеләү ысулын ныгыту. Балаларда татар теленең лексикасы үзенчәлекләрен яхшы белү ихтыяҗы уяту. Театр, оекбаш, вертолёт, сыер, самолёт.

			Грамотага өйрәтү Яңа сүзләр ясау ысулын үзләштерү. (кабатлау)	Иҗек төзү һәм уку күнекмәсен формалаштыру. Яңа сүзләр ясау ысулын үзләштерү. Сузык авазларга карап, тартык авазларның нечкәлеген, калынлыгын билгеләү принцибын кабатлау. Туган телдә сүз байлыгын арттыру. Китаплар укырга өйрәнү теләге уяту.
			Әвәләү ”Эт белән чик сакчысы”.	Образның характерлы сызыкларын чагылдырып хайван һәм кеше сүрәтеәвәләү осталыкларын ныгыту. Төрле техник алымнар куллануда күнектерү (бер бөтен кисәктән әвәләү, тарту, шомарту). Әвәләгән фигураларны подставкага урнаштырырга өйрәтүне дәвам итү.
			Рәсем “Авылда беренче май бәйрәме”	Балаларга бәйрәмдә алган тәэсирләрен(салют,бизәлгән урамнар) рәсемдә чагылдыпа белергә өйрәтү,палитрада кирәкле төсләрне таба белү, пумала белән дөрес эшләү кунекмәләрен ныгыту.
			Рәсем “Безнең армия”	Балаларны рәсемдә сакта торучы солдат образын, төз басып торуын, костюмын, коралын рәсемдә күрсәтә белү; кәгаз битендә зур күләмле итеп ясау күнекмәләрен ныгыту, Ватанны саклаучылар белән кызыксыну һәм аларга карата хөрмәт, мәхәббәт тәрбияләү.
			Танып белү “Алар безгә Җиңү бүләк итте”.	1.Балаларда патриотик хисләр,туган якка, туган телгә Ватанга мәхәббәт тәрбияләү .

				2. Туган ил һәм дөнҗядагы вакыйгалар белән кызыксынучанлыкларын үстерү. 3.Ветераннарыбызның Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыклары турында белемнәрен киңәйтү. Ттс 277 бит.
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Берәмлекләрдән 6 санын төзүне өйрәтүне дәвам итү.6 цифры белән таныштыру.Түгәрәкнең 2-4 һәм 8 өлешкә бүленгәнен искәртергә, бер бөтен һәм өлеш төшенчәләрен өйрәтергә һәм күрсәтергә (яртысы- ½, ¼, 1/8 һ.б.) өйрәтү.Пространствода шартлы билгеләргә таянып хәрәкәт итә белүләрен үстерү.
			Рәсем “Безнең ил” уйлап рәсем ясау.	Рәсем эчтәлеген мөстәкыйль уйларга, рщсемлщъ цчен материалны сайлап алырга, башлаган эшне ахырына җиткерергә өйрәтү.Туган илгә мәхәббәт тәрбияләү.
			Танып белү Хикәянең эчтәлеген сөйләү. Л.Кассиль “Күңелләрдә мәңге сакланыр”	Балаларда Ватанга мәхәббәт, патриотик хисләр, кыю һәм батыр булу теләге тәрбияләү.Хикәянең эчтәлеге буенча сорауларга төгәл, һәркем ишетерлек һәм аңларлык итеп, грамматик яктан дөрес җөмлә белән җавап бирү күнекмәләрен үстерү.
			Кисеп-ябыштыру “Чыршы агачы астында тиен”	Балаларны әкият мотивлары буенча композиция төзергә өйрәтү.Таныш кисү алымнарын кулланып төрле предметлар кисүне ныгыту.
			Грамотага өйрәтү Нечкә әйтелешле	Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү.

			сүзләр белән эш **Грамотага өйрәтү** Калын әйтелеәле сүзләр белән күнегүләр	Нечкә әйтелешле тартык аваздан башланган сүзләр уйлап әйтә белүләрен ныгыту. Балаларның игътибарын, җавап әзерләү тизлеген үстерү; аларда танып белүгә кызыксыну уяту. Песнәк, җеп, төлке, шикәр, диван, мәк, гитара, бегемот, сәгать, кишер, зебра, чиләк сүзләренә аваз анализы ясау. Сүзгә аваз анализы ясау күнекмәсен камилләштерү. Сүзләрне чагыштыра белү күнекмәләрен үстерү. Балаларның игътибарын, җавап әзерләү тизлеген үстерү. Пычак, кояш, сабын, шарф, балык, тукран, чаңгы, дага, хат, гармун, нарат, маймыл, рам сүзләренә аваз анализы ясау. **Йомгаклау чарасы:** Бөек Җиңүгә багышланган бәйрәм иртәсе.

	3 атна 15-19 май	**“Без-табигать дуслары”** **Максат :** Табигатьнең кеше тормышындагы әһәмиятен күрсәтү. **Бурычлар:** 1.Балаларда кырларда, урманнарда үсеп утыручыүсемлекләргә сак караш тәрбияләү. 2. Андагы тереклек турындагы белемнәрен киңәйтү, күзаллауларын үстерү. 3. Безнең якта үсүче дару үләннәрен таный белергә өйрәтү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Грамотага өйрәтү** Сүздән [з] һәм [зь] авазларын аерып алу. (кабатлау)	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белергә күнектерү.20 эчендә основаниесен алыштырып санау күнекмәләрен камилләштерү.Игътибарларын ,ло-гик фикерләүләрен ,хәтерләрен үстерү (136 бит) (кабатлау) Сүзне аерым авазны интонация белән аерып алып әйтү күнекмәсен ныгыту. Балаларның калын (кырыс) һәм нечкә (ягымлы) әйтелә торган тартык авазларны ишетү һәм бербереннән аера белү күнекмәләрен үстерү. Сөйләмдә [зь] һәм[з] авазлары булган сүзләрне активлаштыру.

				Балаларда авазларның төрле яңгырашын белергә теләү хисе уяту һәм игътибарлы булырга өйрәтү. Коңгыз, каз, карбыз, ваза, зебра, тәрәзә, көзге, кәрзин, күзлек сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү Сүздән [з] һәм [зь];[ж] һәм [жь] авазларын аерып алу. (кабатлау)	Шигъри юллардан аерым авазны интонация белән аерып алып әйтү күнекмәсен булдыру. Балаларның артикуляция һәм яңгырашлары буенча якын торган авазларны чагыштыра белү, калын (кырыс) һәм нечкә (ягымлы) әйтелә торган тартык авазларны ишетү һәм бер-береннән аера белү күнекмәләрен үстерү. Сөйләмдә [зь] һәм[з]; [ж] һәм [жь] авазлары булган сүзләрне активлаштыру. Казан, роза, бозау, зебра, күзлек, җиләк, җимлек, таҗ, бөҗра сүзләренә аваз анализы ясау. Биремнәрне мөстәкыйль үтәргә омтылу өчен җирлек булдыру.
			Кисеп ябыштыру Вазадагы чәчәкләр”	Кисеп ябыштырганда чәчәкләр һәм яфракларның характерлы үзенчәлекләрен чагылдырырга өйрәтү. Балаларның күзаллауларын, иҗади сәләтләрен үстерү; кул хәрәкәтләренең координациясен камилләштерү.
			Рәсем “Бүлмә гөле”	Май ае турында сөйләшү, нинди табигать күренешләре уянганын ачыклау. Сирень чәчәген ясарга өйрәтү,анын үзенчәлекләрен рәсемдә дөрес итеп күрсәтә белү. Пумала белән ясау-нын төрле алымнарын куллану.
			Рәсем “Өмәгә барабыз”	Балаларга рәсемдә өлкәннәр хезмәтенә хөрмәт тәрбияләүне дәвам итү:нинди дә булса эш башкаручы фигуралар торы-

				шы,төрле эш кораллары сурәт-ләргә өйрәтү.Хезмәт итү теләге уяту.
			Танып белү Әңгәмә.“Урман-безнең байлыгыбыз”	Балаларда игътибарлылык, әйләнә-тирә табигатькә, урманга карата сакчыллык, миһербанлылык сыйфатлары, экологик культура тәрбияләү. Табигатьтәге үзара мөнәсәбәтләрне күрә белү сәләтен, диалогик сөйләмне үстерү. Татарстан җирлегендә үсә торган урман үсемлекләре турында белемнәрен камилләштерү; үз тәҗрибәсенә, белеменә таянып, агачлар турында кыска хикәя төзүдә күнектерү. Ттс 256 бит **Йомгаклау чарасы:** Экологик театр сәхнәләштерү

	4 атна 22-26 май	**“Без урман дуслары”** **Максат:** Урманның әһәмияте турында балаларның белемнәрен ныгыту, баету. Анда үсуче, яшәүче бар нәрсәгә мәрхәмәтле булырга өйрәтү. **Бурычлар:** 1.Балаларда игътибарлылык, әйләнә-тирә табигатькә, урманга карата сакчыллык, миһербанлылык сыйфатлары, экологик кулҗтура тәрбияләү. 2.Табигатьтәге үзара мөнәсәбәтләрне күрә белү сәләтен, диалогик сөйләмне үстерү.	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру** **Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. 10 эчендә янәшә торган саннарның (отношений) аңларга өйрәтү.Шак-маклы дәфтәр битендә ориентлашу осталыкларын камилләштерү .Игьтибарларын үстерү (123). (кабатлау) 10 эчендә алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү.Шартлы үлчәү ярдәмендә әйберләрнең озынлыгын үлчи белү осталык-ларын камилләштерү.Шакмаклы дәфтәр битендә ориентлаша белү осталыкларын камилләштерү.Ел фасылларының һәм айларны

		3.Татарстан җирлегендә үсә торган урман үсемлекләре турында белемнәрен камилләштер		килү тәртибендә саный белү оста-лыкларын ныгыту (126 бит, №3) (кабатлау)
			Грамотага өйрәтү Калын һәм нечкә әйтелә торган тартык [с] һәм [сь] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу.(кабатлау)	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен булдыру. Тартык авазның калын яки нечкә әйтелешле булуын билгеләү ысулын үзләштерү. Танып белү эшчәнлегендә үзләштерелгән алгоритмны куллану күнекмәсен формалаштыру. Сарык, сабын, сыер, сарым- сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [Л] һәм [ль] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу. (кабатлау)	“Кырыс” һәм “ягымлы” аваз төшенчәләрен ныгыту. Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм, авазның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Күмәк сөйләшүдә катнашу теләге уяту: сораулар бирү; җавапларны дәлилли белү, куелган сорауларга җавап бирү күнекмәләрен үстерү. Балаларда хайваннар дөнҗясында карата кызыксыну уяту. Алма, шалкан, акула, болан, крокодил, елан, балык, фил, төлке, дельфин, күбәләк, леопард, челән сүзләренә аваз анализы ясау.
			Әвәләү “Зоопарктагы җәнлекләр” (Е.Чарушин хикәясе буенча) (коллектив	Бербөтен пластилиннан әвәләргә өйрәтүне ныгыту. Гәүдә пропорцияләрен дөрес итеп бирергә өйрәтү. Иптәшләреңнең һәм үзеңнең эшеңне дөрес итеп

			әвәләү) **Рәсем** “Чәчәк атучы бакча”. **Рәсем** “Чәчәкләр һәм кошлар белән композиция (дек. рәсем”. **Танып белү** Хикәянең эчтәлеген сөйләү: Р.Төхвәтуллин “Шомырт нигә елый?”	бәяләргә тәрбияләү. Язгы чәчәкләрнең узенчәлекләрен курсәтә белергы (тозелеше,формасы,зурлыгы,ничек сабакка урнашуы, төсе) өйрәтү,акварель һәм гади карандаш белән ясау алымнарын ныгыту. Үз эшләренен , хезмәтен, нәтиҗәсен күрә һәм бәяли белү. Чиста-пөхтә эшләүне таләп итү. эшчәнлеккә кызыксыну тәрбияләү. Квадрат формасындагы кагәзьнең уртасына һәм почмакларына бизәк төшерергә өйрәтү,пумаланын очы белән манчып алу алымын куллану. Буяулар белән эшләү алымын ныгыту.Коммпозицияне төзүдә эстетик зәвыкларын үстерү. Әдәби әсәрләр аша балаларда табигатькә сак караш, миһербанлылык, игътибарлылык тәрбияләү. Балаларның монологик сөйләмен, фикерне бер юнәлештә җыя белү сәләтен, хәтерне үстерү. Әдәби жанрны аера белү күнекмәләрен, әсәрнең эчтәлеген башкаларга биткерә белүне камилләштерү. Ттс 257 бит **Йомгаклау чарасы:** Әти-әниләр белән берлектә стенгазет әзерләү

	4 атна 29-31 май	**“Сау бул бакча, исәнме җәй!”** **Максат:** Мәктәп рәсеме аша балаларны мәктәп тормышы белән таныштыру,	**Элементар математик күзаллауны формалаштыру**	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. “Ничә ?”, “Тәртип буенча ничәнче ?”, “Ничәнче урында ?” сорауларына җавап бирергә

		мәктәп белән кызыксыну хисләре уяту. **Бурычлар:** 1.Балаларда белем алуга омтылыш уяту. 2.Сөйләм телен, фикерләү сәләтен, танып белү иактивлыгын үстерү. 3.Балаларның мәктәп турында күзаллауларын киңәйтү.		өйрәтү .Геометрик фигураларны модельләштерү осталыкларын камилләштерү.Игътибарларын,күзаллауларын үстерү (118 бит, №3). (кабатлау)
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	10 эчендә мөстәкыйль арифметик мәсъәләләр төзергә һәм чишәргә өйрәтүне дәвам итү. Түгәрәкне 8 тигез өлешкә бүлә белү, өлешләрен дөрес билгеләргә,бер бөтен һәм аның өлешләрен чагыштыра белү осталыкларын камилләштерү. Вакыт-ны бер сәгать төгәллек белән билгели белергә өйрәтү.Игътибарларын үстерү (120). (кабатлау)
			Элементар математик күзаллауны формалаштыру	Алу һәм кушу гамәлләренә арифметик мәсъәләләр төзү һәм чишүне дәвам итү. Аның нигезен алыштыру белән санау күнекмәләрен камилләштерү.Билгеле юнәлештә шартлы билгеләргә туры китереп әйләнә-тирәдә хәрәкәт итәргә өйрәтү.
			Грамотага өйрәтү [К] һәм [кь]; [къ] авазларын ишетү һәм сүздән интонация белән аерып алу. (кабатлау)	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Уку эшчәнлеге компоненты булган үз-үзеңә контроль ясый белү күнекмәсен булдыру. Сүзләргә аваз анализы ясау күнекмәсен үстерү. Курчак, бака, тавык, кишер, акча, көзге, тәлинкә, күбәләк, күлмәк сүзләренә аваз анализы ясау.
			Грамотага өйрәтү [п] һәм [пь] авазларын ишетү һәм интонация белән аерып алу.	Балаларда сүздән авазны интонация белән аерып алу һәм аның калынлыгын-нечкәлеген саклап калып, башка авазлардан аерып әйтү

			Кисеп ябыштыру Уйлап кисеп-ябыштыру **Рәсем** “Без ничек балалар бакчасында уйныйбыз”. **Танып белү** “Без мәктәпкә барабыз”	күнекмәсен үстерү. Тартык авазның калын һәм нечкә әйтелешен ачыклау ысулын куллану күнекмәсен камилләштерү. Шигырьне сәнгатьле итеп укуларына ирешү. Чагыштыра белү, игътибарлы булу кебек сыйфатлар үсешен тәэмин итү. Помидор, песнәк, чыпчык, китап, туп, пәрәмәч, пәлтә, ипи, җеп сүзләренә аваз анализы ясау. Балаларны кисеп-ябыштыруның эчтәлеген уйларга өйрәтү, төрле кисү алымнары куллану. Сүрәтне кәгазь битенә матур итеп урнаштыра белү осталыкларын ныгыту. Төс һәм композиця тойгыларын үстерү.Үз эшләренә һәм башка балаларның эшләренә бәя бирергә өйрәтү. Балаларның мөстәкыйль рәвештә рәсемнең эчтәлеген сайлап, сюжетны кәгазь битенә дөрес урнаштырып, пропорцияләрне төгәл үтәп ясый белү күнекмәләрен үстерүне дәвам итү.карандашка дөрес басым ясап тигез буяу күнекмәләрен үстерү. Балаларда белем алуга омтылыш уяту. Сөйләм телен, фикерләү сәләтен, танып белү активлыгын үстерү. Балаларның мәктәп турында күзаллауларын киңәйтү. Ттс 280 бит. **Йомгаклау чарасы:** Бакчабызда чыгарылыш кичәсе һәм Сабантуй бәйрәме.

Модульле-конструктив эшчәнлек (кушымта №2)

Вакыты	Тема	Максаты	Җиһазлар
Сентябрь 1 атна	“Төрле биналар” (төзү материалы белән)	Балаларны төрле төр детальләр белән таныштыруны дәвам итү: схема буенча һәм үзлекләреннән чыгып төзүне камилләштерү.	Төзү материаллары, схемалар.
2 атна	Декоратив панно (табигать материалыннан)	Табигать материалларыннан кул эше эшләргә теләк тудыру: балаларда эстетик зәвык тәрбияләү.	Табигать материаллары: орлыклар, күркә, пластилин
3 атна	“Авылыбыз урамы” (төзү материалы белән)	Балаларда төзергә теләк тудыру; төзелешнең нык булуына ирешү; төрле төзү алымнарын куллану	Төзү материаллары, уенчыклар
4 атна	“Баскыч” (конструктор)	Конструктордан төрле конструкцияләр төзүне ныгыту; конструктив эшчәнлеккә кызыксынуны үстерү.	Конструктор, схема
5 атна	“Карават” (конструктор)	Конструктордан төрле конструкцияләр төзүне ныгыту; конструктив эшчәнлеккә кызыксынуны үстерү.	Конструктор, схема
Октябрь 1 атна	“Шәһәр транспорты” (төзү материалы белән)	Балаларны төрле детальләр белән таныштыруны дәвам итү; схема буенча һәм үзлекләреннән чыгып төзүне камилләштерү.	Төзү материаллары,схемалар, машиналар
2 атна	“Өстәл һәм урындык” (конструктор)	Конструктордан төрле конструкцияләр төзүне ныгыту; конструктив эшчәнлеккә кызыксынуны үстерү.	Конструктор, схема
3 атна	“Кеше һәм җәнлекләр фигурасы” (табигать материалыннан)	Балаларның күзаллау сәләтен үстерү; эштә алымнарны куллану; кулның вак моторикасын ныгыту.	Табигать материаллары: күркә, чикләвек һ.б. рәсемнәр
4 атна	“Үз теләгең буенча төзе”(төзү материалы белән)	Блаларның уйлау сәләтен үстерү; эштә алымнарны куллану; төрле төр алымнарны	Төзү материаллары, уенчыклар

		куллану.	
Ноябрь 1 атна	“Арба” (конструктор)	Схема буенча төзергә өйрәтүне дәвам итү; детальләрне дөрес итеп сайлап алу; балаларда төзү теләге тудыру.	Конструктор, схема-рәсемнәр
2 атна	“Йорт җиһазлары” (кәгазь, картон)	Кәгазь белән эшләү алымнарын ныгыту; балаларның фантазиясен, күзаллау сәләтен үстерү; кәгазь белән эшләү теләге тудыру.	Альбом бите, картон, кайчы, кләй
3 атна	Корабль (конструктор)	Схема буенча төзергә өйрәтүне дәвам итү; детальләрне дөрес итеп сайлап алу; балаларда төзү теләге тудыру.	Конструктор, схема-рәсемнәр
4 атна	2 палубалы пароход (кәгазь, картон)	Кәгазьне төрле юнәлештә бөкләргә өйрәтүне дәвам итү; детальләрне дөрес итеп сайлап алу; балаларда төзү теләге тудыру.	Альбом бите, флаг, кайчы, кләй
Декабрь 1 атна	Күпер(төзү материалы белән)	Балаларда төзергә теләк тудыру; төзелешнең нык булуына ирешү; төрле төзү алымнарын куллану	Төзү материаллары, уенчыклар
2 атна	Серле сандык (кәгазь ,картон)	Турыпочмакка үлчәгечне куеп, сызып, бөкләргә өйрәтүне дәвам итү; бөкләнгән эзләр буенча кисәргә өйрәтүне ныгыту; эшләргә теләк тудыру.	“Серле сандык”, төсле кәгазь, карандашлар, кайчы
3 атна	Келәм (кәгазь,картон) Кыш бабайның	Кәгазь битен тигез итеп бөкләп 2 башында тигез яклар калдырып турылык буенча кисәргә өйрәтү; келәм үрү алымнары белән таныштыру; төсле кәгазьдән бертигез озынлыкта тасмалар кисүне камилләштерү.	20х20 см кәгазь бите, картон, кайчы, кләй, төсле карандашлар, төсле кәгазь “Серле сандык”, төсле

4атна	сандыгы.	турыпочмакка үлчәгечне куеп, сызып, бөкләргә өйрәтүне дәвам итү; бөкләнгән эзләр буенча кисәргә өйрәтүне ныгыту; эшләргә теләк тудыру.	кәгазь, карандашлар, кайчы
5 атна	Китапка закладка (кәгазь ,картон)	Кәгазь битен бөкләп, эзе буенча кисәргә өйрәтүне дәвам итү; балаларга эстетик тәрбия бирү; үрү алымнары белән таныштыру.	Төсле карандашлар, төсле һәм гади кәгазь, кәгазь бите, кайчы , кләй
Январь 2 атна	Җимлек (кәгазь ,картон)	Квадрат формасының тигез итеп кырларын бөкләп, өскә күтәрергә өйрәтүне дәвам итү; почмакларын кисеп ябыштыру; чиста-пөхтә эшләүне таләп итү; эстетик завык тәрбияләү.	Квадрат кәгазь 20х20, җепләр,кош рәсемнәре, кләй
3 атна	“Сак бул,урам!” почмагына юл билгеләре ясау(кәгазь , картон)	Балаларга эш тәртибен, ясау ысулларын, материал табарга булышу; юл билгеләре турында белемнәрен арттыру.	Төсле карандашлар, төсле һәм гади кәгазь, кәгазь бите, кайчы , кләй
4 атна	Салфетка (энә белән чүпрәк кырларыннан җепне тартып алу) (тукыма белән эш)	Балаларны төрле төр тукымалар белән таныштыру, аларның үзенчәлекләренә игътибар итү(калын, юка, бизәкле); энә белән дөрес эш итү кагыйдәләре белән таныштыру; салфетка ясау алымнарын үзләштерү.	Төрле тукымалар, җепләр, энә
Февраль 1 атна	“Теләгән әйберeңне төзе” (Конструктор)	Балаларны төрле төр детальләр белән таныштыруны дәвам итү; схема буенча һәм үзлекләреннән чыгып төзүне камилләштерү.	Конструктор
2 атна	“Самолет” (конструктор)	Конструктордан төрле конструкцияләр төзүне ныгыту; конструктив эшчәнлеккә кызыксынуны үстерү.	Конструктор, схема-рәсемнәр
3 атна	Төймә тегү(тукыма белән эш)	Энә, җеп белән танышуны дәвам итү; 4 тишекле төймәне тагарга өйрәтү; энә белән эшләгәндә сак булырга	Тукыма, төймә, энә.

		кирәклекне искә төшерү.	
4 атна	“Күңелле киндер савытлары” (ташландык материалдан)	Ташландык әйбердә дә уенчыклар ясап булуын балаларга төшендерү; кызыксынучанлыкларын үстерү.	Киндер-сюрприз савытлары, пластилин, уенчыклар
Март 1 атна	“Транспорт” (ташландык материалдан.)	Ташландык әйбердә дә уенчыклар ясап булуын балаларга төшендерү; кызыксынучанлыкларын үстерү.	Киндер-сюрприз савытлары, пластилин, уенчыклар
2 атна	“Салфетка чигү” (тукыма)	Чигүнең төрле ысулларын (тамбурлы җөй, сәйлән белән чигү) өйрәтү; матурлык ясарга теләк тудыру.	Салфетка, җепләр, үрнәк, энә
3 атна	“Җеп катушка-ларыннан уенчыклар” (Ташландык материалдан)	Ташландык әйбердә дә уенчыклар ясап булуын балаларга төшендерү; кызыксынучанлыкларын үстерү.	Җеп катушкалары, уенчыклар, төсле кәгазь, клей
4 атна	Юл билгеләре (кәгазь,картон)	Балаларның уйлау сәләтен үстерү; төрле төр эшләү алымнарын куллану; юл йөрү билгеләрен дөрес итеп тану һәм аларны эштә куллану.	Төсле карандашлар, кәгазь бите, гади һәм төсле кәгаь, кайчы, кләй
5 атна	“Көймә” (конструктор)	Схема буенча төзергә өйрәтүне дәвам итү; детальләрне дөрес итеп сайлап алу; балаларда төзү теләге тудыру.	Конструктор, схема-рәсемнәр
Апрель 1 атна	“Серле капчык” (тукыма)	Бу төр эшчәнлектә үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләрен истә тоту; тегү алымнарын ныгыту.	Тукыма, җепләр, энә, үрнәк капчык
2 атна	“Сюжетлы композиция”(табигать материа-лыннан)	Табигать материалларыннан кул эшләре эшләргә теләк тудыру; балаларда эстетик зәвык тәрбияләү.	Табигать материаллары: күркә, чикләвекләр, ботаклар, пластилин
3 атна	“Үз теләгәнеңне эшлә” (ташландык материалдан)	Ташландык әйбердә дә уенчыклар ясап булуын балаларга төшендерү; кызыксынучанлыкларын үстерү.	Йогурт, чәй, киндер-сюрприз савытлары, кайчы, төсле кәгазьләр, кләй

4 атна	“Йорт җиһазлары”(кәгазь ,картон)	Балаларның уйлау сәләтләрен үстерү; Төрле төр эшләү алымнарын кулланып йорт җиһазларын төзергә теләк тудыру.	Төсле карандашлар, кәгазь бите, гади һәм төсле кәгаь, кайчы, кләй, үрнәк
Май 1 атна	“Инә кадагыч”(тукыма)	Энә белән эшләгәндә куркынычсызлык кагыйдәләрен искә төшерү; тегү алымнарын ныгыту.	Тукыма, җепләр, энә,үрнәк
2 атна	“Күңелле уенчыклар” (кәгазь ,картон)	Балаларны төрле алымнарны кулланып, кәгазьдән уенчыклар ясарга өйрәтүне дәвам итү; фантазияләрен баету; кулның вак моторикасын ныгыту.	Үрнәк уенчыклар, кәгазь, картон, келәй, кайчы, төсле кәгазь
3 атна	“Тарак өчен кесә” (тукыма)	Энә белән эшләгәндә куркынычсызлык кагыйдәләрен искә төшерү; тегү алымнарын ныгыту.	Тукыма, җепләр, энә, үрнәк.
4 атна	Үз теләгәнеңне эшлә.(табигать материалыннан)	Табигать материалларыннан кул эшләре эшләргә теләк тудыру; балаларда эстетик зәвык тәрбияләү.	Табигать материаллары: күркә, чикләвекләр, ботаклар, пластилин.

Кушымта №3. Кул хезмәте эшчәнлеге

Вакыты	**Тема**	**Программа эчтәлеге**	**Материал**	**Лит - ра**
Сентябрь				
2 атна	«Декоратив панно»(Табигый материаллардан)	Балаларны табигый материал(салам)белән эшләүдә һәм аны башка материа белән беркетүдә күнектерү. Кул эшен бер сюжетка кору.	Салам,клей,тукыма,картон,әвәләү тактасы	Л.В. Куцакова «Конструировани
4 атна	«Декоратив панно»(Табигый материаллардан)	Балаларны табигый материал(салам)белән эшләүдә һәм аны башка материа белән беркетүдә күнектерү. Кул эшен бер сюжетка кору.	Табигый материаллар,клей,тукыма,картон,әвәләү тактасы	Л.В. Куцакова «Конструирован
Октябрь				

2 атна	«Кеше һәм хайван фигуралары» (табигый материалдан)	Төрле хайван,кеше фигураларын хәрәкәттә күрсәтеп ясарга өйрәтү.Детальләрне ПВА клее ярдәмендә беркетүне ныгыту. Материалларның үзлекләре турында күзаллау булдыру.	Табигый материалдан уенчыклар, ПВА клей, төрле табигый материаллар	Л.В. Куцакова «Конструирован
4 атна	«Коллектив күзаллап ясау» (табигый материалдан)	Балалар белән бергәләп нәрсә ясарга кирәклеген уйларга өйрәнү. Бер- берсе белән эш бүлешү, кирәкле материалларны сайлау күнекмәсе бирү.	Картон, табигый материаллар	Л.В. Куцакова «Конструировани
Ноябрь				
2 атна	«Мебель» (кәгазь һәм картоннан)	Квадрат кәгазь битен 16 кечкенә квадратка бөкләргә өйрәтүне дәвам итү.Ясыйсы мебель өчен өлгене мөстәкыйль ясарга, рәсемнәрне анализларга, кирәкле материалны сайларга өйрәтү.	Төсле мозайка,карандаш,кайчы,квадрат кәгазь,ПВА клей	Л.В. Куцакова «Конструировани
4 атна	«Ике торбалы пароход » (кәгазь һәм картоннан)	Квадрат кәгазьдән күләмле кул эше ясарга өйрәтү. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү. Эш барышында дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.	Төсле мозайка, квадрат кәгазь	Л.В. Куцакова
Декабрь				
2 атна	«Серле сандык» (кәгазь һәм картоннан)	Үлчәү белән эшләргә өйрәтү. Эш өчен кирәк булган җиһазлар һәм материаллар белән дөрес файдалана белү, эш өстәлен әзерләү һәм эш тәмамланганнан соң җыештыру күнекмәләрен ныгыту.	Ак кәгазь бите һәм төсле кәгазь, фломастерлар,клей, пумала, салфетка, кайчы	Л.В. Куцакова
4 атна	«Чыршы уенчыклары» (кәгазь һәм картоннан)	Конус һәм цилиндрлардан чыршы уенчыклары ясарга, детальләрне кисәргә өйрәтү;иҗади сәләтләрен,фантазияләрен үстерү.Эш өчен кирәк булган җиһазлар һәм материаллар белән дөрес файдалана белү күнекмәләрен ныгыту.	Ак кәгазь бите һәм төсле кәгазь, фломастерлар,клей, пумала, салфетка, кайчы	Л.В. Куцакова «Конструирован
Январь				

2 атна	«Салфетка» (тукымадан)	Тукымалар төрлелеге, аларның үзлекләре турында күзаллау булдыру. Инәгә җеп сапларга, бахрома ясарга өйрәтү. Эш барышында бердәмлек, ярдәмләшү сыйфатлары тәрбияләү. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү.	Төрле тукыма кисәкләре(җитен,кинд ер,вискоза),инәләр,җе пләр,кайчы,инә кадавыч	Л.В. Куцакова «Конструирование
4 атна	«Ковер» (кәгазь һәм картоннан)	Кәгазь кисәкләреннән предметлар ясарга, төсләрне яраклаштырырыга өйрәтү. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү. Эш барышында бердәмлек, ярдәмләшү сыйфатлары тәрбияләү.	Төсле кәгазь кисәкләре (полосалар), клей, пумала	Л.В. Куцакова «Конструирован
Февраль				
2 атна	«Китап кыстыргычы» (кәгазь һәм картоннан)	Кәгазь кисәкләреннән предметлар ясарга, төсләрне яраклаштырып китап кыстыргычы ясарга өйрәтү. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү. Эш барышында бердәмлек, ярдәмләшү сыйфатлары тәрбияләү.	Төсле кәгазь, картон,клей,пумала,са лфетка,линейка,китап, ручка, кәгазь.	Л.В. Куцакова «Конструирован
4 атна	«Каешка төймә тагабыз" (тукыма белән эш)	Төймә тагарга өйрәтү.Инәгә җеп саплау, төен ясау күнекмәсен, инә белән эш кагыйдәләрен ныгыту. Балаларның иҗади сәләтләрен үстерү. Эш барышында бердәмлек, ярдәмләшү сыйфатлары тәрбияләү.	Төймәләр, инәләр,тесьма кисәкләре, йон тукымадан полосалар(каеш), җепләр, кайчылар.	Л.В. Куцакова «Конструирование и
Март				
2 атна	«Салфетка чигү» (тукыма белән эш)	Авыр булмаган чигү алымы-“инә белән алга атлатып бару”ны өйрәтү.Балаларның сәнгати тоемлау сәләтләрен, салфеткага бахрома ясау алымын үстерү. Эш барышында бердәмлек, ярдәмләшү сыйфатлары тәрбияләү.	Җепләр,тукыма кисәкләре,инә,инә кадавыч.	Л.В. Куцакова «Конструирование
4 атна	«Юл билгеләре» (кәгазь һәм картоннан)	Кәгазьне карандашка 2-3 тапкыр чорнау алымын кулланып торбалар ясарга өйрәтү. Юл йөрү кагыйдәләрен ныгыту.	Төсле мозайка, ПВА клей , юл билгеләре төшкән плакат яки картиналар,кайчы, картон,төсле карандашлар яки фломастерлар.	Л.В. Куцакова «Конструирован

Апрель				
2 атна	«Серле капчык» (тукыма белән эш)	Авыр булмаган эшләнмәләр кисәргә,аларны тегәргә, аппликация элементлары белән бизәргә өйрәтү. Кулның вак моторикасын, күз үлчәмен үстерү. Эшләгән эшенә кызыксыну уяту.Инә белән эш вакытында куркынычсызлык кагыйдәләрен камилләштерү.	Тукыма кисәкләре,инә,инә кадавыч.	Л.В. Куцакова «Конструирование
4 атна	«Мебель» (кәгазь һәм картоннан)	Балаларны яңа алым- шартлы линейка белән эшләргә өйрәтү. Өлгедә билгеле бер форма күрү күнекмәсен(өлгене билгеле бер формага китерү) ныгыту.	Картон, үлчәү өчен линейка,клей, карандаш.	Л.В. Куцакова «Конструирован
Май				
2 атна	«Инә кадавыч» (тукыма белән эш)	Тукымага шаблонны куеп сабын белән йөртергә өйрәтү. Инә белән эш күнекмәсен ныгыту. Эш барышында бердәмлек, ярдәмләшү сыйфатлары тәрбияләү.	Тукыма кисәкләре,шаблон,җепләр,инәләр,кайчы, поролон.	Л.В. Куцакова «Конструирован
4 атна	«Кызык уенчыклар» (кәгазь һәм картоннан)	Картоннан төрле өлгеләр ярдәмендә детальләр кисүне ныгыту.Детальләрне бер-берсенә беркетергә өйрәтү.	Төсле кәгазь кисәкләре,төрле шаблоннар.	Л.В. Куцакова «Конструировани

Кушымта №4. Бәйрәмнәр һәм күңел ачу чаралары

Үздыру вакыты	Бәйрәмнәр	Темасы
Сентябрь	**«Белем көне».** Максат: Балаларда мәктәпкә карата уңай караш формалаштыру, укытучы һөнәренә хөрмәт тәрбияләү.	**«Приключение Маши Пятеркиной»**
	«Сәламәтлек көне». .Максат: Балаларда сәламәт яшәү рәвеше тәрбияләү,үз сәламәтлекләре турында кайгыртырга өйрәтүне дәвам итү.	**«Сәламәт тәндә- сәламәт акыл !»**

	«Тәрбиячеләр көне» Максат: Балалар бакчасында эшләүче һөнәр ияләренә хөрмәт тәрбияләү, өлкәннәр хезмәте белән кызык-сынучанлыкларын үстерү.	**«Воспитатели родные - мы за все благодарим»**
Октябрь	**“Өлкәннәр көне».** Максат:Балаларда өлкәннәргә карата кайгыртучанлык, хөрмәт тәрбияләү	**«Баш иябез сезнең алда хөрмәтле өлкәннәребез»**
	«Көз бәйрәме». Максат: Балаларның авыл хуҗалыгы хезмәткәрләренең һөнәрләренә кызыксыну уяту, хезмәткә хөрмәт тәрбияләү.	**«Көзге бал»**
Ноябрь	**«Әниләр көне»** Максат:Балаларда әниләргә карата ихтирам, хөрмәт хисләре тәрбияләү,әниләргә ярдәм итәргә әзер булу күнекмәләре булдыру.	**«Кадерле әнием, син энҗе бөртегем»**
Декабрь	**«Яңа ел».** Максат: балаларның сәнгатьле сөйләм телен үстерү, сәхнәдә үз-үзләрен тотарга өйрәтү, сәнгатькә мәхәббәт тәрбияләү.	**«Сагынып көттек ел буе....».**
	Инвалидлар декадасы Максат: Балаларга мөмкинлекләре чикле кешеләр турында төшенчә бирү.Аларга карата кайгыртучанлык, ярдәм итү теләге уяту.	**«Возьмѐмся за руки друзья»(концерт)**
Январь	**Кышкы сабантуй.** Максат: Балаларда кышкы уеннарда катнашу теләге уяту, активлыкларын, җитезлекләрен. сизгерлекләрен үстерү. Бер берләренә карата ярдәм итү теләге	**«Кышкы уеннар»**

	тәрбияләүне дәвам итү.	
Февраль	**«Ватанны саклаучылар көне».** Максат: Балаларда Ватанны саклаучыларга хөрмәт тәрбияләү.Туган илебезгә, армиягә карата горурлык хисләре формалаштыру.	**Спортивно-музыкальный праздник «Школа настоящих пап»**
Март	**«Халык-ара хатын-кызлар көне».** Максат: Балаларда әбиләргә, әниләргә,апаларга, кызларга карата хөрмәт хисләре тәрбияләү.Аларга ярдәм итәргә әзер булырга күнектерү.	**«Әнием мин сине яратам» .**
	«Наүруз». Максат: Балаларны татар халкының милли бәйрәмнәре белән таныштыруны дәвам итү,бердәмлек, дуслык хисләре, халкыбыз йолаларына карата хөрмәт тәрбияләү, татар халык уеннары белән кызыксынучанлыкларын үстерү.	«Нәүруз- мөбәрәк булсын!»
	Халык-ара театр көне. Максат: Балаларда милли мәдәниятә - театр сәнгатенә кызыксыну , шул матурлыкны тудыруга омтылыш уяту.	**Мини-театраль-фестиваль. «Әкияттә-кунакта»**
Апрель	**«Көлке көне»** Максат: Балаларда бер берсенә карата ихтибарлылык, ярдәмчеллек тәрбияләү, юморны аңлап кабул итә белүләрен үстерү.	**«Көлке көлә килә»**
	«Кошлар көне». Максат: Балаларда кошларга карата кайгыртучан, мәрхәмәтле караш тәрбияләү. Кошларның табигатькә файдалары турында белемнәрен камилләштерү..	**«Птичьи голоса»**

	Космонавтика көне Максат: Балаларның космос, галәм турында күзаллауларын үстерү.Сәяхәт итәргә теләк уяту.	**«Планеталарга сәяхәт»**
Май	**«Җиңү көне».** Максат: Балаларда сугышта катнашкан каһарманнарга карата хөрмәт, кайгыртучанлык тәрбияләү. Бәйрәм тантанасында катнашасы, бәйрәм шатлыгын башкалар белән бүлешәсе килү теләге булдыру.	**«Җиңү көнен онытмабыз»**
	Мәктәпкә чыгарылыш. Максат:Балаларда мәктәп белән кызыксыну хисләре уяту, белем алырга омтылыш тәрбияләү.	**«Сау бул бакча!»**
Июнь	**«Балаларны яклау көне».** Максат:Балаларның 1 июнь- балаларны халык ара яклау көне турында күзаллауларын үстерү.Бергәләп яшьтәшләре белән бәйрәм итү теләге уяту.	**«Мы на свет родились, чтобы радостно жить»**
	Милли бәйрәм «Сабантуй». Максат: Балаларны татар халкының милли бәйрәмнәре белән таныштыруны дәвам итү,бердәмлек, дуслык хисләре, халкыбыз йолаларына карата хөрмәт тәрбияләү, татар халык уеннары белән кызыксынучанлыкларын үстерү.	**«Бездә бүген Сабантуй»**
Июль	**(«ГИБДДкөне).** Максат: ЮХИДИ хезмәткәрләре белән очрашу. Аларның хезмәтенә кызыксынучанлыкларын үстерү.ЮХИДИ хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү	**«Кызыл.Сары.Яшел.»**
Август	**«Физкультурниклар көне».** Максат: Балаларда сәламәт яшәү рәвеше тәрбияләү,үз сәламәтлекләре турында кайгыртырга өйрәтүне дәвам итү.Саф һаваның, хәрәкәтнең кеше организмы өчен әһәмиятен төшендерүне дәвам итү.	**«Ох» и «Ах» в гостях у ребят.**
	«Татарстан Республикасы көне» Максат:Балаларның халык бәйрәмнәре турында белемнәрен киңәйтү, аларда бәйрәм тантанасында катнашасы,бәйрәм	**«Минем Ватаным – Татарстан.»**

	шатлыгын башкалар белән бүлешәсе килү теләге булдыру.	

3.9. Кулланылган әдәбият

1.ОТ РОЖДЕНИЯ ДО ШКОЛЫ. Инновационная программа дошкольного образования / Под ред. Н.Е. Вераксы, Т. С. Комаровой, Э.М.Дорофеевой. – 6-е изд., дополненное М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2022. – 368 с

2.ТУГАННАН АЛЫП МӘКТӘПКӘЧӘ Н.Е.Веракса, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендә Педагогик кадрлар әзерләү өлкәсендә белем бирү буенча УМБ тарафыннан мәктәпкәчә төп белем бирү программасы үрнәге сыйфатында тәкъдим ителә МОЗАИКА-СИНТЕЗ Москва, 2015 ХӘТЕР Казан, 2022

3. Закирова К.И. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-әниләр өчен хрестоматиия. Казань РИЦ, 2011

4. Помораева И.А, Позина В.А. “Формирование элементарных математических представлений” (подготовительная к школе группа) М.: Мозаика-Синтез, 2016

5. Балалар бакчасында проект эшчәнлеге.Методик кулланма . Яр Чаллы.2012.

6.Непосредственная образовательная деятельность в детском саду.Казань .2013.

7.К.В.Закирова. «Балачак аланы»,Литература : “ На поляне детства”, Ф.Ю.Юсупов. «Гөлбакча», Г.Тукай “Сабыйга” китабы, З.М.Зарипова. «Бал бабай»,Шәехова Р.К., Г. Юнысова

8.Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы.РИЦ. 2012.

9. Т.С.Комарова “Изобразительная деятельность в детском саду” Подготовительная группа. Москва, 2014

10. Л.В.Куцакова “Конструирование и художественный труд в детском саду”, “ТЦ Сфера”, 2020

Прошнуровано, пронумеровано
и скреплено печатью 154 листов.
Заведующий ________ Г.Х. Хайруллина